Quattuor nouissima cum multis exemplis pulcherrimis

5 1

1

m

Emorare nouissima tua et in eter
num nõ peccabis. Eccl'iastici. vij. Sicut
dicit btũs Augustinus in libro suaꝝ me
ditationũ Plus vitanda est sola peccati
feditas. q̃ qlibet tormentoꝝ immanitas
Cũ ergo nouissimoꝝ noticia ⁊ illoꝝ fre/
qnẽs memoria a pc̃tis nos reuocat: vir
tutibus nos copulat. ⁊ in omni bono ope nos retinet ⁊ confir/
mat Jõ diuina inspirãte grã de his nouissimis. videlicet q̃ et
q̃t illa sunt modicũ ꝓposui dicere ⁊ narrare. Nec non qdlibet
ipoꝝ dictis ⁊ auctoritatib⁹ ⁊ exemplis sigulariẽ ⁊ p̱ se. ac spẽa
liter ꝑse quodã mõ declarare. Est ergo notandum q̃ q̃ttuor
sunt nouissima cõiter apud sctõs in numero ꝯputata. Sicut
pꝫ euidẽter ex ꝟbis bti Bern̄. in quodã sermone sic dicentis.
Jn oĩbus opib⁹ tuis memorare nouissima tua. Que qdem q̃t/
tuor sunt mors iudiciũ. iehenna. ⁊ gl'a. Quid horribili⁹ mor/
te. qd terribili⁹ iudicio. qd intolerabili⁹ iehẽna. et qd iucundi⁹
celesti gl'a hec Bern̄. vbi supra. Jste sunt q̃ttuor rote currus
aie vehẽtes eã ad eternã salutẽ. Jsta sunt q̃ttuor incitamẽta
incitãtia spũm hoĩs. vt spretis oĩb⁹ mũdanis ad suum redeat
creatorẽ Est ergo ꝯueniens ⁊ vtile q̃ habeãt in ꝯtinua recor/
datõe Et ergo dĩ sapi. Eccl': xxvij. Memento nouissimoꝝ vñ
qdã volens hec nouissima freq̃nter hẽre pre oculis ⁊ iugiter in
memoriã ꝟsificãdo sic loqtur Bis duo sunt q̃ cordetenus sub
pectore misi Mors mea iudiciũ baratri nox lux padisi. Verũ
cũ totalis hui⁹ opusculi ꝓcessus principaliter ad hoc conat̃ in
ducere vt nouissimoꝝ celebris memoria cordial'r ⁊ intime hu/
manis cordibus iprimat̃ Cõtinue ergo videbit̃ rei ꝯsonũ. vt
pñti huic libellulo nomẽ cordiale loco sui tituli si placꝫ iponat̃.

De morte corporali

Rimũ igit̃ nouissimoꝝ cui⁹ mẽoria ẽ a pctis retracti/
uum est mors pñs siue corpalis Vñ Bern̄. in speculo
monachoꝝ Sũma philosophia est meditatio mortis assidua
hãc quocũqꝫ hõ preterit secũ portet. ⁊ in eternũ non peccabit.
Jtẽ Augu. in libro exhortationũ Nihil sic reuo cat a peccatis

sicut frequens meditatio mortis Hec est enim illa que facit hominem se humiliare. omnia contemnere. et penitentiam aggredi siue acceptare.

Quod meditatio mortis facit hominem se humiliare

Dico ergo quod mortis recordatio facit hominem se humiliare vnde Aug. in libro de verbis domini Agnoscat homo se mortalem et frangat elationem Cetera nostra et bona et mala incerta sunt Sola mors est certa. vnde quamuis aduentus eius hora nobis est occulta et incerta. Ipsa tamen est certissima. et veniens venit cito et non tardabit. vnde eccl'asti. xiij. Memor esto quoniam mors non tardat Scribitur enim in Thobia Mors properat fuga nulla patet mortale tributum Soluere nature lege tenetur homo Ad idem dicit Bern. in sermone Miser homo quare te omni hora non disponis ad mortem Cogitate iam mortuum quem scis de necessitate moriturum Distingue qualiter oculi tui vertentur in capite. vene tue rumpentur. cor scindetur in dolore Quis ergo iam non timebit et se humiliabit cum certissime sciat se moriturum et in terram reuersurum Nulla ei erit personarum acceptio sicut nec fuit vt scribitur ij. Regum. xiiij Omnes morimur et quasi aque dilabimur in terram que non reuertuntur. vij in Richardo Iure vocata fuit mors. quia morsus amarus omnibus est. a quo nemo cauere potest Hinc dicitur in libello de contemptu mundi Mors resecat mors omnia necat quod carne creatur Magnificos premit et modicos. cunctis dominatur Nobilium tenet impium nullumque veretur Tam ducibus quam principibus communis habetur. Mors iuuenes rapitatque senes. nullius miseretur Illa fremit gens omnis tremit quod in orbe mouetur Illa ferit. caro tota perit. de sub pede mortis Conteritur nec eripitur vir robore fortis nil redimit dum mors premit quia federa nunquam Nec precium fucium mors recipit vnquam Sed quod plura loquor. nulli mors ipsa parcit Nec euadet inops. nec quem marsubia farcit Certe audio nunc quod mors est vltima linea rerum vnde scribitur in Gheta Omnia mors tollit Doctum cecidisse Cathonem Atque ipsum socratem procubuisse ferunt Ecce qualiter scientia aut doctrina nullum preseruat a mortis iaculis et ruina Nam vt scribitur. Eccl'. ij. Moritur doctus sicut et indoctus vnde Isaie. xxxiij. dicitur Vbi est legis verba ponderans vbi est doctor paruulorum Quasi diceret Non sunt neque viuunt sed eodem cursu cum alijs transierunt Sed cum gheta solum du/

os dictos an nominant fore morte pemptos Dic mihi tu vbi
Alexander potentissimus: vbi Judas Machabeus ⁊ Sam/
son vir fortis virib⁹ vbi Cresus ditissim⁹. vbi Absolō pulcher
rim⁹. vbi Galien⁹ medic⁹. ⁊ Auicenna ei⁹ soci⁹. vbi Salomon
prudētissim⁹: vbi Aristoteles ꝑitissim⁹ vbi Plato. vbi Por/
phirius. vbi doctissim⁹ poetaꝝ Uirgilius Nonne oēs tanq̄
peregrini ⁊ hospites vni⁹ diei velocissime transierūt Uere sic
Nā vn⁹ ex eis nō remāsit. q: in vanitate defecerūt dies eorū
⁊ anni eoꝝ cū festinatōe. Nā ⁊ dr in Psalmo. in imagine per
trāsit hō Nūc em̄ fortis ⁊ sanus. compos ꝑ oia. cras vero de/
bilis aut languidus. fessusq; in terra cū dubia ⁊ fragilis sit no/
bis vita tributa Qd etiā ibi clare patet fm phm̄. q. Adriano
impatori de essentia ⁊ statu hoīs interroganti sic rn̄dit Hō est
mancipiū mortis hospes loci ⁊ viator trāsiens silis aceruo ro
semin⁹ matureatq; pomo nouo Ex his facilit̄ comprobat̄ q̄
fragilis ⁊ labilis ⁊ q̄ indurabilis est humana vita. nō solūmō
pauperis. veꝝ etiā cuiuslibet q̄tumcunq; diuitis aut potētis
Nā cōe mori. mors nulli ꝑcit honori Mors fera mors nequā
mors nulli ꝑcit ⁊ equā Mors seruat legē tollit cū paupere re
gem: Nā regis ⁊ paupis lex est moriendi cōis Dat cām flendi
li bene scripta legis. vñ. Job. xx. sic scribitur de diuite ⁊ elato
Si ascenderit vsq; ad celū supbia eius. ⁊ corpus eius nubes te
tigerit. q̄si sterqlinium in fine ꝑdetur. ⁊ q̄ eū viderint dicent vbi
est: velut somnū euolās nō inuenietur trāsijt sicut visio noctur/
na Itē Baruch. iij. Ubi sunt principes gentiū ⁊ q̄ dn̄ant̄ su/
per bestias sunt sup terrā q̄ in auib⁹ celi ludunt. q̄ argentū the
saurisant. ⁊ auꝝ in q̄ ꝯfidunt hoīes ⁊ nō est finis acquisitionis
eoꝝ. q̄ argentū fabricāt ⁊ solliciti sunt. nec est inuentio operū
illoꝝ Exterminati em̄ sunt ⁊ ad inferos descenderunt ⁊ alij
in loco eorū surrexerūt vnde. Prosper in suis sententijs
sic ait vbi sunt insupabiles oratores. vbi q̄ conuiuia festiua fes/
ta disponebant. vbi equoꝝ splendidi nutritores. vbi exercitu/
um duces: vbi satrape ⁊ tyranni: nōne oēs puluis ⁊ fauille nō
ne in paucis versibus est eorum memoria vite. Respice sepul
chra ⁊ vide. quis seruus ⁊ quis dominus. quis pauper ⁊
quis diues. Discerne si potes victum a rege. fortem a debili.

et pulchrum a deformi. Item dicit Crisosto. in libro de repa/
ratione lapsi. Quid profuit illis qui in luxuria corporis et in p̄
sentis vite voluptatibus usque ad ultimum diem permāserunt
intuere nunc sepulchra eorum. Vide si est aliquid iactantie ve
stigium. si aliqua diuitiarum vel iactantie signa cognoueris
Require ubi nunc vestes et ornamenta peregrina. Ubi nunc
et spectaculorum voluptas. ubi et secutorum turbe et opulentia. ri
sus iocus: inmoderata. atque irrefrigerata leticia. quo abscessit
ubi illa nunc et ipsi. finem verorumque intuere diligentius. et ac
cede propius ad singulorum sepulchra. Vide cineres solos et
feditates vermium reliquias et recordare huiuc corporum esse
finem etiam si in delicijs et leticia etiam si in labore et continen/
cia transegerint hic vitam. Item sanctus Bernardus in suis
meditationibus sic inquit. Dic mihi. ubi sunt amatores mun/
di qui ante pauca tempora nobiscum erant nihil ex eis reman
sit nisi cineres et vermes: Attende diligenter quid fuerunt ho/
mines fuerunt sicut tu. comederunt biberunt: riserunt. duxe/
runt in bonis dies suos. et in puncto ad inferna descenderūt
Hic caro eorum vermibus. et illic anima eorum ignibus depu/
tatur. donec rursus infelici collegio collegati sempiternis in/
uoluantur incendijs qui socij in vicijs et in peccatis fuerunt
Quid profuit illis inanis gloria breuis leticia: mundi potētia
carnis voluptas false diuitie magna familia: et mala cōcupis/
centia. Ubi risus: ubi iocus. ubi iactantia ubi arrogantia. De
tanta leticia quanta tristicia. post tantam voluptatem tam
grauis miseria. De illa exaltatione ceciderunt in magnam rui/
nam et grauia tormenta. quicquid illis accidit tibi accidere po
test: Quia homo es. homo de humo. limus de limo. de terra es
de terra viuis. et in terram reuerteris. De his supradictis ama
toribus mundi. tam carnaliter et seculariter viuentibus nec
mortem metuentibus iam vicinam sic loquitur Bernardus
ad fratres de monte dei. O miserabiles miseri: quos ipse mise/
rie huius vite et vie seducunt. dum in bonis dies suos ducunt.
et in puncto ad inferna descendunt. Nam ut dicitur in psalmo
Veniet mors super illos et descendent ad infernum viuentes.
Certe nunc quilibet eorum posset dicere. Circumdederūt me

4

dolores mortis. et pericula inferni inuenerunt me Hi sunt miseri quos vita presens hic seducit De quibus dicitur Job. xxi Impij viuunt subleuati. confortatiqꝫ diuitijs semen eorum permanet coram eis. propinquorum turba ⁊ nepotum in conspectu eorum Domus eorum secure sunt ⁊ pacate. ⁊ non est virga dei super illos. Bos eorum concepit ⁊ non abortiuit. vacca peperit ⁊ non est priuata fetu suo. exultant lusibus. tenent tympanum et cytharam. ⁊ in puncto ad inferna descendunt O quam male fecundatur quam stulte stultificatur. Qui propter florem mundi vanumqꝫ decorem Qui primo apparet quasi flos ⁊ protinus aret. Cadit ad infernum perdit diadema supernum Mallet preterite quam in omni tempore vite. Pauper vixisset. nec diuitias habuisset nec immerito Nam quid tunc thezauri. quid aceruus proderit auri. Cum peccatores mittuntur ad inferiores Inferni tenebras ignem pariterqꝫ tenebras Semper passuri. nec ab his vnqꝫ redituri Charissime quid dicas de diuitibus huius seculi. Nonne moriuntur sicut ceteri verissime in nullo videntur priuilegiati Nam sicut dicitur Sapientie. septimo. Unus est introitus omnibus ad vitam ⁊ similis exitus Item Job. vicesimoprimo Iste moritur robustus ⁊ sanus diues ⁊ felix. viscera eius plena sunt adipe. et medullis ossa irrigantur Alius vero moritur in amaritudine anime sue absqꝫ vllis opibus. ⁊ tamen simul in puluere dormient ⁊ vermes operient eos Ecce qualiter diuites mundi ⁊ potentes mortem communem sortiuntur cum pauperibus Unde Ecclesiasti. decimo Omnis potentatus breuis vita. rex est hodie ⁊ cras moritur De tali rege sic legitur .i. Machabe. ij. Gloria eius stercus ⁊ vermis. hodie extollitur ⁊ cras non inuenietur Exemplum enim accipe de excellentissimo mundi principe. videlicet. Alexandro magno qui vniuersum mundum sibi subiugauit Sic quod totius seculi solus dominus putabatur Unde legitur de ipso Magnus Alexander quo primum Grecia rege floruit e terra multa trophea tulit. Hic mundi peragrans fines sibi subiugat orbem Tota terra minor viribus eius erat.

¶ Item in alio loco sic de eo scribitur Omnia rex regum sibi sub
dita regna videbat Fecit cũ fama sonus. ꝛ fortuna monarchã
Totus Alexandro famuletur subditus orbis. Magnus et in
magno dominetur maximus orbe. Sed post mundi trium/
phum. post vniuersale ꝛ vnicum totius mundi adeptum im/
periũ quid magni sequebatur. Nunq̇d regni stabilitas. aut
potentie perpetuitas. nunq̇d corporis incolumitas: aut p̄sentis
vite lõgeuitas Certe nequaq̃. sȝ illud cõe omnib⁹ Venimus
ad mortẽ post omĩa fata recursus. Tunc bene potuit dicere
Alexãder in hora mortis. siue illud Job. Ecce ego quondam
opulentus repente contritus sum. Nam solummodo ꝑ duo/
decim annos ꝛ non amplius imperauit. Sic enĩ scribit de ipso
Petrus in aurora Bis senis dominãs ãnis mortis vir obe
dit. Cuius viuit adhuc nescia fama mori Sil'iter de morte ꝯ/
querendo potuit dicere illud. Job. xix. Spoliauit me gloria
mea ꝛ abstulit coronam de capite meo. destruxit me vndiq3 ꝛ
pereo. Ecce charissime iam manifeste patet licet omnia cesar
habet. tñ gl'a cesaris esse desinit. ei tumulus vix erit octo pedũ
Ex quo apparet euidenter q̄ regia maiestas omnis terrena
potestas. Prosperitas rerum series longinqua dierũ Pre/
terit absq̃ mora mortis cũ venerit hora. Unde dicit alius po
eta Et sapiens marcet sapiẽtia morte recedens Diuitie lap/
sum obliore fluũt Et probus expirans probitas eo' honestus
honestas. Labitur eo fortis fortia morte cadunt Sane iaȝ vi
deo q̄ singula de nobis anni furãtur euntes Et ergo si fueris di
ues pulcher fortis siue. quid inde Si dñs mundi. si rex si papa
Quid inde Tam cito pretereunt hec omnia q̄ nihil inde So
la manent merita. quia glorificabunur inde. vñ Isidorus in q̄
dam omelia dicit sic Dilectissimi pensare debemus q̃ breuis ẽ
mundi felicitas. q̃ modica est huius seculi gloria. q̃ caduca et
fragilis est temporalis potentia Dicat qui potest Ubi sunt
reges. vbi principes: vbi imperatores. vbi rerum locupletes.
vbi potentes seculi: vbi diuites huius mundi. Quasi vmbra
transierunt: ꝛ velut somnium euanuerunt. Queruntur ꝛ non
sunt Quid dicemus ad hec. Reges obierunt. ꝛ principes mor
tui sunt. Multi tamen putant se diu viuere et quasi nunq̃ mo/

decadere de presenti vita Certe non sic impij non sic Uos au
tem sicut homines moriemini. ⁊ sicut vnus de principibus ca
detis. Nam vt dicit Seneca ad Lucillum huius euinoctio
vite cadere est exitus Unde scribitur I Ebers Omnia mors
delet. omnia morte cadunt Uniuersas enim felicitates homi
num mors terminat ⁊ concludit. Nam cum predicaueris fi
dem Abrahe patriarche. pietatem Joseph. claritatem Moy
si. fortitudinem Sampsonis zelum phinee Dauid mansuetu
dinem Helysei miracula Salomonis diuitias. ⁊ prudentiam
Absolonis pulchritudinem ⁊ formam semper extrema omni
um luctus occupat. finemq historie finis hominis imponit
vnaq conclusio singulorum: videlicet. ⁊ mortuus est Ecce iā
patet manifestissime per predicta q forma genus. mors sapi
entia. res ⁊ honores non retinent hominem qui ruit in cinerē
Nam omne quod est genitum tendit ad interitum Hinc est q
Ouidius dicit Ortus cuncta suos repetunt matremq requi
runt Et redit in nihilum quod fuit ante nihil Omnia ad ni
hilum deuenerunt tanq̄ aqua decurrens Similiter ⁊ ego mi
serrimus quasi ad nihilum redactus sum ⁊ nesciui. Nam dies
mei sicut vmbra declinauerunt. ⁊ ego sicut fenum arui. Pul
uis enim sumus Homo sicut fenum. dies eius sicut flos. sic ef
florebit Quoniam spiritus pertransibit in illo ⁊ non subsistet
et non cognoscet amplius locum suum Ecce iam considera q
homo est res fragilis durans tempore paruo. Efficitur simi
lis flori que crescat in arue Unde Esaie quadragesimo Om
nis caro fenum ⁊ omnis gloria eius quasi flos agri. Uere fe
num est populus. ⁊ siccatum est fenum ⁊ cecidit flos. Et ergo
cur superbit homo qui est sicut fenum tectorum quod prius q̄
euellatur exaruit Unde scribitur in Thobia Est homo vas
lutcum. vas lamentabile. fenum aridulum. fragilis glebula
saccus olens Carnis vita. labor carnis. conceptio tabes men
strua. putredo finis. origo luctus Sperma prius modo sacc
olens Post vermibus esca in tumulo. Pro qua dote super
bit hō. Item Bernardus in libro meditationum Unde sup
bit homo. cuius conceptio culpa. Nasci pena. labor vita. neces
se mori Post hominem vermis. post vermem fetor ⁊ horror

Sic in non hominem vertitur omnis homo. Attende ergo principium vite tue. et medium et finem siue terminum. et inue/nies magnam occasionem te humiliandi Quid cogitas. quid dicis. et quid tenet ipsi et facis Nonne puluis es et terra Scriptum est enim Ecclesiasti. xij. Reuertatur puluis in terram suam vnde erat In terram vilissimam in terram putridam vermibus repletam Job. xvij. Putredini dixi pater meus es tu mater mea et soror mea vermibus Item ecclesiasti. xvij Omnis homo terra et cinis Et Genesis iij. Reuerteris in terram de qua sumptus es. quia puluis es et in puluerem reuerteris. Et idem sicut ammonet alanus Esto memor quod puluis eris. et vermibus esca. In gelida putreus quando iacebis humo Non erit in mundo qui te velit vltra videre. Cum tua rancidior sit caro rupta cane Unde Bernardus Quid fetidius humano cadauere. quid horribilius mortuo homine cuius erat in vita gratissimus amplexus fit in morte horribilis aspectus Quid ergo prosunt diuitie quid delicie. quid honores Diuitie non liberant a morte nec delicie a vermibus. nec honores a fetore O deus eterne quam misera sorte clauditur omnis homo Certe tu charissime si predicta diligenter attenderes. maximam humiliationis causam proculdubio inuenires: Item quod mortis memoria hominem humiliat patet tercio regum. xxi. de Achab. qui audita comminatione mortis sibi facta ab. Helia interim humiliatus est sic quod dominus dixit ad Helyam nonne vides Achab humiliatum coram me. Legitur quod in rhomana curia quandam fieri solebat et adhuc fit suo tempore. quod creato papa apportatur coram eo stuppa. qua incensa dicebatur sibi sub hac forma Sic transit gloria mundi. hoc est. sicut ignis stuppam velociter et cito redigit in fauillam. sic omnis mundi gloria cito labitur et preterit quasi vmbra Narrat etiam Isidorus consuetudinem antiquitus fuisse. quod prima die coronationis imperatoris Constantinopolitani cum esset in gloria sua. lathomus quidam apportauit ei tria vel quattuor genera lapidum. dicens quod eligeret de quo vellet sibi fieri monumentum. Item legitur de beato Joanne elemosinario patriarcha Alexandrino quod dum sepulchrum eius fieret numquam voluit perfici. ordinans et in magnis

festiuitatib⁹ in honore, suo aliquis veniret ad eum ita dicens Domine sepulchrum tuum imperfectum est iube illud perfici. quia nescis qua hora fur est aduenturus. Et quare fiebant ista de papa imperatorem ꝛ patriarcha. quia omnes erant ita/ tus excellentissimi huius mundi nisi vt seipsos recognoscerent hoīes mortales Et vt spe lōgioris vite magnanimitate potentie seu rā terrene gl'e supbiendo se nō extollerent. Sed mortis memoriā pre oculis habendo se in oībus humiliarent Vñ, per ꝓphetā dr̄ in psalmo. Sciant gentes qm̄ hoīes sunt hoīes mortales idest de humo seu de limo ꝑcreati. ꝛ ideo necessario moriuntur Vñ eccl'. xli. Oīa que de terra sunt in terram conuertenf. de quorꝫ numero oīs homo deputat̄ Unde ꝓpheta hieremias dr̄ Terra. terra: terra. audi sermões meos Terrā vocat hoīem ter. Est eñ terra. q: de terra creat̄: in terra conuersat̄. ꝛ in terrā redit ꝛ mutat̄ Terra ē creatione ꝯuersatiōe ꝛ morte Terra ē natura. vita ꝛ sepultura Terrā sapit. terrā lingit. terrā sitit ꝛ cōcupiscit. Cōgluttinat⁹ est in terra venter eī⁹. descēdit ad inferiora terre. Celestiū oblit⁹ ꝓ terra longat ꝓ terra pugnet. ꝓ terra mare nauigat. ꝓ terra terram circuit ꝛ pābulat ꝛ sepi⁹ ꝓ terra nūc huc nūc illuc hō miserabil' anxius laborat. nec a salib⁹ cessat donec q̄ de terra sumpt⁹ ē reuertat̄ in materiā primā videlꝫ terrā: dicēs illd̄. iij. regū. ij. Ecce ingredior viā vniuerse terre Et idcū fex cū sim⁹ cū reo vilissimus Vñ supbimus. q̄ ad terrā terra redimus.

Quod meditatio mortis facit hominem omnia contemnere

Facit etiā scd̄o mortis memoria hoīem oīa ptēnere ꝛ tāq̄ nihilū se reputare. Vñ hieronym⁹ in ꝓlogo suo sic inquit Facile ꝯtemnit oīa. qui se ip cogitat moriturꝫ. Nam cōcupiscētia oculorꝫ contemnit̄. quando aliquis cogitat se breuiter oīa relicturꝫ. Concupiscentia carnis contemnitur. ꝛ maximō quis ꝯsiderat q̄ corp⁹ suū ꝓximum quasi in instanti erit cibus vermiū Supbia vite despiciat̄ dum quis hoc corde ponderat. q̄ ille q̄ vult esse sup alios. ponet̄ in terra subt⁹ pedes oīm que est infimū elementorꝫ. Et ideo dr̄ idem hieronim⁹ in epi/

Pola ad ĉipdanū. Memento mortis tue, et nō peccabis. Qui cotidie recordat̄ se moriturum. contemnit presentia festinans ad futura Esau āt ꝯsiderās sibi mortem imminere faciliter con tempsit terrena Vn̄ dr̄ Gene. xxv. En morior. qd mihi pro derunt primogenita. Itē ysidorus aduertens pn̄tis vite breui tatē. et q ea q̄ videnť hic possideri quasi instantissime videlicet in morte relinquenda sunt. ad illoꝝ exhortans contemptū sic inquiens ait Si vis esse quietus nihil seculi appetas. Semꝑ requiem mentis habebis curas seculi a te pieceris. abijce a te quicqd bonum ꝓpositum poterit impedire. Esto mortuus mundo et mundus tibi Mūdi glam quasi mortuus non aspi cias. ab affectu huius vite q̄si mortuus te iam separa. Sicut sepulture nō habeas curam de seculo. Tanq̄ȝ defunctus ab ō ni te purga negocio. viuens cōtemne quod post mortē nō po teris habere Vnde ait Seneca. Nihil eque tibi ꝓficiet ad tē perantiam oīm reꝝ tpalium et ꝯtemptū sicut breuis cui et hu ius tpis incerti meditatio. Igitur dilecte mi dum viuis ūicō ri mente memēto mori. Vnde legiť in libello de dono timoris q̄ qdam magne litterature in philosophia datus mūdi vanita tatibus audiēs semel legi in matutinis de lōga vita patꝝ an tiquoꝝ. et q sp dicebať in fine ad quelibet eoꝝ et mortuus est. Genef. quinto Cogitaui q sibi etiā taliter eueniret quantū cū q3 tpis viueret sup terrā. et ex hoc ꝯcipiēs mundi contemptuꝫ intrauit ordinē pdicatoꝝ in quo factus est gitus mgr̄ in theolo gia et vir eximie sanctitatis. O q̄ bn̄ habuit hic pre oculis v̄ba ecclesiastici xi. sic dicentis Si ānis multis vixerit hō. et in om nibus his letat fuerit. meminisse debet tn̄ brosi tpis et dieꝝ mul torum q̄ cum venerint, vanitatis argueńt p̄terita Vere in die mortis patet vanitas et vanitatum vanitas. et q oīa fuerunt vana Vn̄ scribiť ecclesiasti. iij Cūcta subiacent vanitati. et sic ē reuera. vana sunt oīa vniuersa et singula Vanitas ē vita nrā et quelibet mūdi creatura Nā vt dr̄ in psalmo Vniuersa, va nitas omnis homo viuens Tu autē estimas diu viuere. et hec tpalia annis plurimis in delicijs possidere. Charissimi non sic homo vanitati silis factus est dies eius sicut vmbra p̄tereūt Ec ce iā vides q dies tui erūt pauci et episcopatū tuum accipiet al

ter Et ideo Tempora longa tibi noli ꝓmittere vite Quocun
qꝫ ingrederis sequit̃ mors corpis vmbram Ideo si bene inspex
eris te ⁊ verba tibi dicta. ac etiã postmodũ dicenda cordis au/
ribus diligenter perceperis potius deberes dicere. vado mori
credens ꝑ longum viuere tp̃s Forte dices hec est vltima vado
mori Tibi em̃ dr̃ Luce. xij. Stulte hac nocte demones repe/
tent aĩam tuam a te Que autem parasti. cuius erunt. Ergo
vade mori vade certus quia velox est depositio tabernaculi
tui. vt scribitur scd̃a Petri primo Et cogita iam te mortuū
quem scis de necessitate etiam post quantoslibet annos procul
dubio moriturꝝ At contemne transitoria q̃ statim ⁊ absqꝫ mo
ra (quãuis inuite) erunt relinquenda. vñ poeta refert Predia
terrarum. possessio diuitiaꝝ. fabrica muroꝝ. grãdis structura
domorum gloria mensarum cum delicijs epularũ. Insignesqꝫ
thori mappe ciphiqꝫ decori Resplendens vestis q̃ moribus ob
stat honestis Grex armentoꝝ spaciosus. cultus agroꝝ Ferti/
le vinetum diuersa vite repletum Gaudia natoꝝ. dilectio dul/
cis coꝝ Cuncta relinquentur: nec post hec inuenietur Ex his
iã vide ⁊ considera ꝙ nihil stabile seu ꝑmanens est in p̃nti vita
vñ dr̃ ecclesiastici. ij. Magnificaui opa mea. edificaui mihi do/
mos Plantaui vineas Feci ortos ⁊ pomeria. ꝯseui ea cunctis
gñis arboribus. ⁊ extruxi mihi piscinas aquaꝝ vt irrigarẽ sil/
uas lignoꝝ germinantiũ. possedi fuos ⁊ ãcillas. multamqꝫ fa
miliã habui Armenta q̊ꝫ ⁊ multos ouiũ greges vltra oẽs qui
añ me fuerũt in hierl'm coaceruaui mihi argentũ ⁊ auꝝ ⁊ sub/
stãtias regũ. ac ꝓuinciaꝝ feci mihi cantatores ⁊ cãtatrices ⁊ de
delicias filioꝝ hoim Ciphos ⁊ vrceos ad vina in misterio fũ
dẽda ⁊ supgressus suꝫ opib⁹ oẽs q̇ fuerũt añ me in hierl'm Sa
pientia q̊ꝫ ꝑseruauit mecũ ⁊ oĩa q̃ desiderauerũt ocl'i mei nõ nega
ui eis nec ꝓhibui cor meũ q̇n frueret̃ voluptatẽ ⁊ oblectaret se
i his q̃ ꝑauerã Cũqꝫ ꝯuertissem me ad vniuersa opa q̃ fecerãt man⁹
mee ad labores i q̇b⁹ frustra sudauerã. vidi in oib⁹ opib⁹ vani
tatẽ ⁊ afflictõeꝫ aĩi ⁊ nihil ꝑmanẽ sub sole Vere nihil ꝑmanꝫ
oĩa eñ trãseũt ⁊ labũt̃ q̃si vmbra vñ Joãnes de garlandia Qd
fuit ẽ ⁊ erit perit articulo breuis hore Ergo q̇d ꝓdest ee fuisse
fore Esse fuisse fore tria sunt florida sine flore Nã simul omne.

perit qd fuit est τ erit Mūdus em̄ trāsit τ ꝯcupiscentia eiꝰ Et
ideo qd breuiter durat qs prudens querere curat, vñ Bern. in
libro meditationū sic ait Quid thezaurizat qs in terra cū sine
dilatione transeat τ illud qd colligitur, τ ille q̄ colligit Tu er-
go hō quē fructū expectas in mūdo: cuius fructus est ruina τ
finis mors Utinā hec intelligeres τ nouissima puideres Itē
Petrus Blesensis in q̄dā ep̄la sic dē Gl'a mūdi fallax τ sedu-
ctoria suos decipit amatores Quicqd em̄ vel futuꝝ pmittit l'
in in p̄nti puidet. totū ad nihilū deuenit. tanq̄ aqua decurens
Ergo inspice q̄ fragilis q̄ fallax q̄ ianis sit mūdus τ illiꝰ gl'a
quā cupimꝰ Est igit o stultissime Cur cito nō spernis q̄ ptere-
untia cernis nōne vides mundū misereꝝ nimis τ furibundum.
Sub gladio dire mortis languendo perire

Quod mors facit hoiem penitentiam acceptare

i Uxta ordinē pmissoꝝ nūc restat diligenter inuestigare
q̄liter mortis mēoria facit hoiem penitentiā aggredi li-
ne acceptare Illud clare ptz Jone. iij. de niniuitis q̄ ad cōmina
tionē mortis p̄niam pegerūt Itē luce. iij. Facite dignos fruc-
tꝰ p̄nie Et subdit Securis ad radicē arboris posita est coica-
tio mortis Cū occideret eos q̄rebant eū τ reuertebant. sc3 ad
p̄niam Ambro. sup lucā Ue mihi si pctā mea nō defleuero ve
mihi si media nocte nō surrexero ad ꝯfitendū tibi dn̄e Ue mi
hi si dolū ꝓximo meo fecero. ve mihi si veritatem non dixero
Ad radicē arboris securis posita τ. faciat q̄ pt frcūs gratie. q̄
debet p̄nie Adest dn̄s τ q̄ reqrit fructū vite Job etiā ꝯliderās
breuitatē p̄ntis vite. potiꝰ elegit hic q̄ postmodū inutiliter si-
ne fructu penitere, vñ dī. Job. x. Paucitas dieꝝ meoꝝ finiet
breui. dimitte me ergo vt plangā paululum dolorem meū ante
q̄ vadā τ non reuertar ad terrā tn̄brosam τ opertam mortis
caligine Uere tps p̄ns est breuissimum Nam vt dī Job. xiiij
Breues dies hois sunt Itē prima ad Corint. viij. Tps bre-
ue est. τ iō eēt meliꝰ nō breuē τ leuē sustinere modicuȝ. q̄ pos-
tea dolere τ inutiliter penitere ꝑ infinita secula scl'oꝝ vñ dicit
Au. in libro de decē cordis Melior ē modica amaritudo in fau
ciꝰ q̄ tormentū eternū in visceribus. De breuitate p̄ntis vi-

te idē dt in sermōe Vita hoīs tota breuis est ab infantia vsq; ad decrepitā senectutē Adā eñ si adhuc viueret ꝛ hodie moreret. qd ei longitudo vite pfuisset certe modicū vel nihil. immo posset dicere Iā mihi pterite fluxerūt tpa vite. vñ Quid prodest hōi si viuat secula centū Cū mort vitā trāsisse putat quasi ventū Et ergo dt Aug⁹ sup psalteriū Si toto tpe illo viueres ex quo Adam emissus est de paradiso vsq; ad hodiernū diem. certe videres vitā tuā nō fuisse diuturnam. q̄ sic auolasset. Vitā āt vniuscuiusq; hoīs q̄ta est adde tanto slibet annos duc lōgissimā senectutem Quid erit. nōne quasi aurora matutina Itē dt idē in q̄dā omelia Fragiliores sum⁹. q̄ si vitrea essemus Vitrꝫ ꝛ si fragile est. tñ bñ seruatū ꝛ custoditū diu durat vita āt hūana q̄tūcūq; seruetur: durare nō pt Vnde scribitur ad Hebre. ix. Statutū est oib⁹ hoībus semel mori. vñ Seneca de remedijs fortuitoꝝ Vita nrā peregrinatio est. cū diu ābulaueritis deniq; redeundū est. Hāc mortis necitatē ꝛ hūane vite breuitatē ꝯsiderabat gentilis ille xerxes De q̄ btūs Hieron: scribēs in epl'a ad Heliodoꝝ Sic inqt xerxes ille potentissim⁹ rex q̄ subuertit mōtes mariaq; ꝯstrauit: cū de sublimi loco cerneret infinitā multitudinē sui exercit⁹: dr eo fleuisse q̄ nullus eorūq̄s cernebat supuiueret post centū ānos In hūanis valde necessariū ē humanā vitā nō esse lōgeuā Sicut Barlaam refert. ipa cuidā arbori ꝯpatur. ad cuius radices sedent duo mures. vn⁹ alb⁹. niger q3 reliqu⁹. i. dies ꝛ nox. hui⁹ arboris vite radices incessabiliter corrodētes Itē Aug⁹. in originali tractās illud Iacobi. iiij. Que ē nrā vita Vapor ad modicū parens deinceps terminat: sic dt Vita hec est vita dubia. vita ceca ꝛ erumnosa. q̄ hñores tumidāt. dolores extenuant ardores desiccāt. aera morbitant. esce inflant. ieiunia. mercēant ioci soluunt. tristicie ꝯsumūt. sollicitudo coartat. securitas hebetat diuitie iactant. paupertas deijcit. iuuentus extollit. senectus incuruat: infirmitas frangit. meror deprimit. ꝛ p⁹ hec oia mors interimit. ꝛ vniuersis gaudijs finem imponit. ita vt cū eē desierit. nec fuisse puteē. Et hoc est qd dr Sapientie. ij. Exiguum ꝛ cū tedio est tps vite nrē Ex nihilo nati sum⁹. ꝛ post erimus quasi nihil fuim⁹ Et ibidem Vmbre trāsitus est tps nostrū

Item Sapie primo Transiet vita nrā tanq̄ vestigiū nubis
τ sicut nebula dissolueť que fugata est a radijs solis. τ a calore
eius aggrauata Job. xvi. Ecce breues anni trāsierunt τ semi
tam p quā non reuertar. ambulabo Eiusdem nono. Dies mei
velociores fuerūt cursore. ptereunt quasi naues poma portā
tes. τ sicut aquila volans ad escam. Eiusdē septio Dies mei
velociores trāsierūt q̄ a texente tela succidet τ ꝯsumpti absq̃
vlla spe Memēto mei deus qr ventus ē vita mea. τ nō reuer/
taŕ oculus meus vt videat bona. nec aspiciat me vltra visus
hois vñ Petrus in aurora Tela texētis citius tua vita seca
tur Nam nullo transire die vel nocte moraŕ. Qď sit'is vento
fuerat tua vita memēto. Que fugit: absq̃ mora q̄ sola transit
in hora Ecce q̄ breuis τ modica. q̄ instabilis τ caduca. ē hec p̄
sens nrā vita. Nam vt scribiť eccl'. xix. Numer⁹ dieꝝ hoīm
vt multū centū anni Sꝫ iste numer⁹ p successus tpm est mo/
dicū minoratus. Vñ etiā in psalmo dr Dies annoꝝ nrōrum
septuaginta anni. Si āt in potētatib⁹ octoginta anni. amplius/
us eoꝝ labor dolor Sed qd est hoc tps octoginta annorum
vel centū annoꝝ p qď homo viuit est hoc tps magnū. est hoc
longū annoꝝ spaciū reputandum Certe nō. sed respectu eter
nitatis potius ē momentū q̄ tps nominandū Cū etiā mille
anni sint ante oculos dñi sicut dies hesterna q̄ preterijt. τ tran
sit velut vmbra Vere vere hec ē vita breuis lubrica pena do
lor Itē non solū ponderāda est pñtis vite breuitas. sꝫ etiam
maxima incertitudo Cū dubia in terris verseť vita periculis
Nescim⁹ em̄ diē neq̃ horā Sꝫ cū dixerit pax τ securitas tūc
repētin⁹ supueniet interit⁹. τ forsitan fur ille ē hodie aductu/
rus. vñ poeta Quis scit adhuc an nos plures ꝯplebim⁹ ānos
Nescis an cras te mors sit raptura vel añ Et ergo dr Esaie.
xxxviij. Dispone domui tue qr morieris tu. τ nō viues Et ibi/
dem Precisa est velut a texente vita mea. duꝫ adhuc ordirer
succidit me. Nā dū primo incepi viuē. in eodē tpe etiā incepi
morti appropinquare. vñ Sap. v. Nos statim nati ꝯtinuo
desinim⁹ esse. Hinc est q̄ seneca in epl'a dr Quotidie morimur
nā quottidie demiť aliqua ps vite Et sic aliqd est vita nrā q̄
qdem cursus suus trāsit⁹ Vñ non immerito horologio compa

tur. qd' gradatim sp trãsit. ⁊ vsq3 ad certũ punctũ ꝯtinuo dis/
currit. ⁊ tunc subito ac improuise cadit. ac cãpanellas tangit ⁊
eas sonitũ facere cõpellit Sic i ꝟitate vita nrã sp labit̃ ⁊ fluit
vsq3 ad certũ punctũ Hoc est ad vite t̃minũ a deo patre statu/
tum ⁊ ꝑfixũ. quẽ nemo poterit p̃terire Tũc eñ deficit ⁊ cadit
⁊ cãpanellas rea l'r ⁊ ad lrãm sese pulsari ⁊ sonare facit Igit̃ e
uigila ⁊ prudenter expecta cursum vite tue Nam horologium
tuum gradus paucissimos habet ꝑtrãsire Omni eñ hora plu
res grad' p̃terit ⁊ trãscendit. ⁊ statim cũ ad v ltimũ puenerit. i
baratruz mortis subito dilabit̃ ⁊ cadit Audi ergo qd poeta de
hoc refert. vita breuis velut vmbra leuis fugit annihilat̃ Sic
vadit subitoq3 cadit dũ stare putat̃ Media nanq3 vita in mor/
te sum' Et ergo dr̃ de hoc eccl'. ix. cap. Nescit hõ finẽ suũ. sed si
cut pisces capiunt̃ hamo Et sicut aues cõprehendunt̃ laq̃o sic
etiã capiunt hoĩes in tpe malo Ecce iã venit finis suus venit
nã mors vite est vltim' finis Hic est finis cũctoꝝ hoĩm q̃ am
mouet̃ in domo luctus. vt habet̃ eccl'. vij. Vñ dr̃ in libello me
trico de vita ⁊ gestis ipius Alexandri magni O felix mortale
gen' si sp haberes Eternũ p̃ mente bonũ. finẽq3 timeres Qui
tã nobilibus media q̃3 plebe creatus Improuisus adest aĩe di s
crimine magno. Ecce iã frater charissime. Vita qd est hoĩs ni
si res vallata ruinis. est caro nrã cinis mõ principium modo fi
nis Hinc est ꝙ Berñ. dr̃ Cũ recordor ꝙ sum cinis ⁊ ꝙ cito ve
nit finis. sine fine ꝑtimesco. ⁊ vt cinis refrigesco Et quia scd̃m
Gregoriũ valde se sollicitat homo in bono ope q̃ sp cogitat de
extremo fine Igit̃ dilectissime Omẽ crede diem tibi diluxisse
supremũ. Sp hñs memori mẽte necesse mori. Quis ergo hõ
sane mente ꝯsiderãs breuitatem ⁊ maximã incertitudinẽ hui'
miserabilis vite ac ꝓpinquitatem mortis iam venture. Quis
aĩaduertens diligenterq3 reuoluens ꝙ anni nri velut aranea
mutabunt̃ ⁊ dies nri sicut fum' deficiũt. ⁊ ꝙ hõ nat' de mulie/
re tam breui viuit tpe. q̃ quasi flos egredit̃ ⁊ ꝯterit̃ ac fugit ve
lut vmbra Quis eñ mente tenus hec ponderans ac intuens
cordialiter ⁊ ꝯsiderans sic seducit̃ a diabolo mundo ⁊ carne ꝙ
penitere negligit in hoc tpe breuissimo immo vt verius dicam
in hac p̃nti horula sine momento Certe nemo negligit sine dis

fert.nisi quē malicia sua penit⁹ excecauit O q̄ta pena talibus
hoībus de illa negligentia ꝯsequet̄.vñ dt; Paulus apl's ad he
breos scdo Quō effugiem⁹ si tantā neglexim⁹ salutē Hinc bea
atus Effrem dt Charissimi in hoc breui tp̄e,si neglexerimus
nullā oīno excusatōem habebimus quā p faciendis nr̄is oñda
m⁹ Noli ergo breuitatē hui⁹ tp̄is negligere.ne p infinita scl'a
pñia ifructuosa postmodū incipias tarde penitere Igit̄ festi/
na festina ne tardaueris ne cū fatuis virginib⁹ finaliť exclu da/
ris vñ Matthei.xxv.Ecce spōsus venit ꝛ q̄ parate erāt intraue/
rūt cū eo ad nuptias.ꝛ clausa est ianua.Sup q̄ btūs Grego.
sic dt O si palatū cordis sape posset.q̄tū admiratōis hꝫ Ecce
spōsus venit Quantū dulcedinis.intrauerūt cū eo ad nupti/
as.ꝛ q̄tū amaritudis.ꝛ clausa est ianua Charissime si hec sa/
peres ꝛ intelligeres.ac freq̄nter cordeten⁹ ruminares ad peni/
tentiā vtiqꝫ festinanter curreres.nec tp̄s acceptabile ꝛ dies sa/
lutis p comessatōes ꝛ otia inutiliter pderes sine fructu Et er/
go scribitur Apocalipſ.ij.Memento vñ excideris ꝛ penitenti
am age.¶ Legit̄ apud clareuallem accidisse q̄ qdā vir scius cū
esset in oratione audiuit quādam vocem miserabiliter lamen/
tantem.ꝛ cū inq̄reret quid hoc esset Rñdit Ego sum aīa cuius
dā damnati infelicem.meā deplangens dānatōem.Et cum
de pena eius q̄reretur.dixit q̄ inter oīa que dānatos magis ex
citabant ad penā erat amissio tp̄is sibi ad grā collati.in cuius
qua morula potuisset penitentiam egisse q̄ eos liberasset a pe/
na infernali vñ Hugo de scō victore O iā gehenne supplicia su
perat deū nō videre ꝛ bonis carere.q̄ in p̄nte habuisti obtine/
re O geniur igitur dum tp̄s habemus.ne postmodū dicamus
penitendo illud Hieremie.viij.Transiȳt etas.finita est mes/
sis.ꝛ nos saluati nō sumus Hinc est q̄ deuotus ille effrem nos
ammonet dicens Obsecro vos charissimi ꝛ suppliciter ro/
go.o amici mei vigilate in hoc breui tp̄e.in hac hora vndecima
cōtendite.iā eīm vespa ꝑerabit.cū gloria multa remunerator
adueniet reddere vnicuiqꝫ scdm opera sua Exemplariter etiāꝫ
patet q̄ mortis memoria inducit hoīem ad penitentiā facien/
dam Unde legitur de quodam milite flagitioso.q̄ nullā peni
tentiā a papa alexādro sibi impositā voluit acceptare.tandem

papa dedit sibi anulū suū. vt illū in digito suo pro penitentia portaret. ⁊ q̄ñcumq̄ʒ eum inspiceret. q̄ de morte sua cogitaret. Qđ cū fecisset pluribus diebus. tandē ad papā rediyt dicens q̄ paratus esset oēm aliā penitentiā q̄ntūcūq̄ʒ sibi iniūgeret fa/cere ⁊ adimplere: ¶ Itē legitur de quodā alio pctōre. q̄ etiam nullā a ɔfessore voluit acceptare penitentiā. tandē ɔfessor su⁹ sibi hoc iniunxit. vt p̄ciperet seruitori suo q̄ sp̄ in primo ferculo baculū decorticatū ei p̄sentaret dicens Dñe ad memoriā redu/catis q̄ necessario habetis mori ⁊ nescitis vbi. quomō ⁊ quan do Cum āt p̄ tp̄s aliquot hoc factū fuisset ⁊ p̄ hoc q̄ comede bat sibi in tediū verterenť. dixit ɔfessori suo ⁊ paratus esset oēm aliā penitentiā facere quantumcunq̄ʒ etiā vellet Nam cor suū in seipso ɔturbatū erat ⁊ formido mortis cecidit sup̄ eū Ex p̄/dictis ergo satis patet in memoria mortis facit hoīem se humi liare oīa ɔtemnere. penitentiā aggredi siue acceptare. ⁊ ex ɔse/quenti peccata deuitare Et iō Sepe recorderis bone frater q̄ morieris Si memor es mortis. felicis eris cito sortis

¶ Sequūtur nūc Exempla ex varijs sacrarum litterarum passibus homi/ni christiano admodum vtilia

¶ Petrus damiani ad Blancam co/mitissam de terroribus mortis

Ensandū q̄ppe est cū iā peccatrix aīa vincuľ incipit ca nis absolui q̄ʒ amore tā ɔcutiť. q̄ntis mordacis ɔsciē stimulis lacerať Recolit vetita q̄ ɔmisit. videt mādata q̄ neg/ligenter īplere ɔtēpsit Dolet indulta pñie tp̄a sese inanit p̄ce/pulse Plorat īmobilē districte vltiōis articulū ineuitabiliter iminire Manere satagit. ire ɔpelliť. recupare vult p̄dita nō au diť Post terga respiciens toti⁹ trāsacte vite cursuz velut vnū breuissimū deputat itineris passuz Añ se ocl'os dirigit ⁊ infini ta p̄henitatis spacia dep̄hendit. Plorat itaq̄ʒ q̄ʒ añ taz breue spaciū acq̄rere potuit leticiā oīm seculoꝝ Deflet etiā se prop/ter tam breuis illecebre voluptatem inenarrabilez p̄petue sua

uitatis amisisse dulcedinē. Erubescat q̄ ꝓpter illā substantiā q̄ vermib⁹ erat obnoxia illā neglexit q̄ choris angelicis erat iūgenda Jam radios mētis attollit ⁊ dum diuitiarū immortalium gloriā ꝯtemplat̄ eā ꝓpter vite inopiā pdidisse ꝯfundit̄ Cumq̄ sub se reflectit oculos ad hui⁹ mūdi ꝯuallem terrāq̄ʒ caligīe Sup se vero mirat̄ eterni lumīs claritatē. liq̄do dephēdit q̄ nox erat ⁊ tñbre qd amauit. O si rediuiuū pñie tps ꝓmereri potuissꝫ q̄ dure ꝯuersatōis iter arripet. quātis se deuotionū vinculis innodaret. ¶ Interea dum ebescentes oculi ꝯtabescunt. dum pectus palpitat. dum raucū guttur anhelat dētes ⁊ palatū nigrescūt. ⁊ quandā velut eruginē ꝯtrahunt pallescūt ora. mēbra cūcta rigescūt. Dum hec huiōi tanq̄ vicine morti p̄cedentia famulātur officia. assunt oīa gesta simul ⁊ v̄ba. nec ipse etiā cogitatōes desunt: ⁊ cūcta hec amarꝫ cōtra actorem testimoniū reddūt Coaceruant̄ oīa añ respuētis oculos. ⁊ q̄ respicere refugit. coactus ⁊ inuitus attēdit Adest preterea hinc horrēda demonū turba. illic ⁊ v̄tus angelica In illo q̄ meli⁹ ē liquido deprehēdit̄. cui pti iure possessio vendicet̄ Nā pietatis in eo videnť insignia vilitatōis angelice blandicijs delinit̄. atq̄ʒ armonice melodie vt exeat ꝓuocat̄ Qd si eū sinistre pti nigredo meritorū ⁊ feditatis squalor adiudicet. intollerabili mox terrore ꝯcutit̄. repentini ī pet⁹ violentia perturbat̄. p̄cipitat̄ inuadit̄. ⁊ de misere carnis ergastulo violenter euellit̄. ⁊ ad eterna supplicia cū amaritudie trahit̄. Jā v̄o post egressionē de corpe q̄s explicare valeat q̄t armate inīq̄ꝫ acies in insidijs lateant. q̄t frementes cunei feralibus telis obstructi tūc obsideāt ⁊ ne libere trāsire possit anim⁹ velut militari more ꝯstipate legiōes oppugnāt Hec ⁊ huiōi freq̄nter in corde v̄sari q̄d ē aliud q̄ꝫ lenocinantia hui⁹ vite blandimenta respuere. mūdo repudiū dare illicitos motus carnis illidere. solidūq̄ꝫ pfectōis adipiscēde ꝓpositū indeclinabilit̄ custodire

¶ Ex horologio eterne sapientie.

Tetit añ discipulū sil'itudo iuuenis pulcherrimi q̄ mori puent⁹ in p̄mo migratur⁹. de salute aīe sue nihil disposuerat Qui huiōi voce lachrimabili clamabat Circumdede

tunt gemit⁹ mortis dolores inferni circūdederūt me. Heu me
de⁹ eterne ad quid in hunc mundū nascebar. nat⁹ ex vtero cur
nō statim perij. Et principium vite mee fuit cū fletu ꝛ dolore
nūc āt finis me⁹ ꝛ exitus existūt cū miserabili planctu ꝛ mero/
re O mors q̄ȝ amara est mēoria tua cordi iocūdo ꝛ in delicijs
enutrito Horribilis p̄ntia tua ei q̄ de etate iuuenis ꝛ robore
fortis ꝛ q̄ potiꝰ successib⁹ ꝓsperis O q̄ȝ pax credidissez ꝙ tā ci
to mori debuissem Sȝ nūc mors misera repente q̄si in insidijs
irrūpens irruisti sup me. cōphendisti me ꝛ mille funib⁹ ligasti
ꝛ in vinculis tecū trahis ferreis sicut trahi solet dānat⁹ ad sup
pliciū mortis Tp̄s p̄terijt. dilapsuȝ est ꝛ a nullo hoīm reuoca/
ri pt. nō fuit hora tā breuis in q̄ spūalia lucra suo valore oīa t/
rena incorpabil'r excedētia ꝯpare potuissem. Heu me miseruȝ
iō nunc stillat ocul⁹ me⁹ pre dolore ꝛ palpebre fluūt aq̄s q̄r re/
uocare q̄d p̄terijt nō possum Eya vos oēs q̄ adestis q̄ meam
miseriā videtis. q̄ flore iuuentutis adhuc gaudetis. q̄ tp̄s aptū
adhuc habetis. me respicite meas q̄ȝ miserias ꝯsiderate ꝛ in inco
piculo dānū vrm̄ declinate florē iuuentutis vrē cū deo ex pen
dite tp̄s sacris occupate actōib⁹ ne sil'ia facietes sil'ia patiamini
O felix pn̄ia ꝛ ꝯuersio matura q̄r secura q̄ āt tarde pn̄ie se com
mittit dubi⁹ incert⁹ erit. q̄r nescit an ṽe an ficte peniteat. o cras
cras q̄ȝ longā restē fecisti mihi ꝛ in baratȝ mortis me ꝑtraxi/
sti. ꝑcrastinādo decepisti me Et q̄d adhuc dicā. in ꝓrio est tri
bulatio mea. vt de hoc mūdo recedā Attende nūc a me q̄lo dili
gent̄ Ecce in hac hora magis gauderē de breui oratiūcula. pu/
ta de salutatione angelica deuote p me dicta q̄ȝ sup milia auri ꝛ
argenti O mi de⁹ q̄ta bona neglexi. q̄ȝ male accidunt mihi ꝙ
hec nō ꝓuidi q̄n bn̄ ꝓuidere potui: q̄t horas nunq̄ȝ redituras p
didi. q̄ȝ modica facta ꝛ negotia inutilia tractans tam multa et
p̄ciosa bona neglexi O mi de⁹ nūc finē ṽbis meis ipono. vlte
rius plāgere nō valeo Ecce venit hora que me affert de terra.
Heu me nunc video. nūc experior ꝙ āplius viuere nō valeo. ꝛ ꝙ
mors est in ꝓpinquo En man⁹ inualide incipiūt rigescere. fac
es pallescere. visus obumbrari. ꝛ oculi ꝓfundari ac transuersa
ri Ach me miserȝ puncture mortis amarissime circūdant me
ꝛ cor debile suffocare nitunt̄ O cordis angustie ꝛ plurime mor/

tifere. En pulsus incipit caprizare. Anhelitus deficere. ⁊ quasi ex ꝓfundo se colligere. lucē hui⁹ mūdi āplius nō video Et ecce iā statū alteri⁹ mūdi ꝑ oculus mentalib⁹ q̄si ꝑmeditādo ꝑspicere icipio O mi de⁹ q̄ miserabiles aspect⁹. en crucite bestie laruales demonū facies. nigri ethiopes innumerabiles circū/dant me insidiātes ⁊ spectantes miserā aīam meā in ꝓximo exiturā. si forte torquenda eis in sortē tradat. En sudor mortis adest. ⁊ membra penetrās ⁊ victā esse naturā ⁊ iā succubuisse attestans O terribilis aspectus mihi iudicis mihi iam p̄ntis ꝑ timorē subito venientis ꝑ exhibitōem Hinc valete socij ⁊ amici charissimi q̄ȝ hinc iā exiturus oculū mentis ad purgatoriuȝ quo iā deducend⁹ sum cōuerto. inde nō exitur⁹ donec reddā nouissimum quadrantem Illic oculo cordis intueor miseriā ⁊ dolorem. penā ⁊ afflictōem multiplicem. Heu me miseꝝ inter alias debitas penas illo loco exurgere video flāmas ignium. ⁊ inuoluere ⁊ reimpingere q̄sdam aīas miseroꝝ. que velut scintille flāmiuome in medio ignis cādentis discurrunt Sicut cū magna villa tota in incēdio ponit. ⁊ in igne ⁊ fumo scintille pariter sursum ⁊ deorsum ferunt vlulātes. ⁊ pre dolore cruciatuum clamātes singule ⁊ dicentes Miseremini mei miseremini mei saltem vos amici mei Vbi nūc est amicoꝝ meoꝝ adiutoriū vbi ꝓmissiones bone ꝯsanguineoꝝ: ⁊ alioꝝ ꝑ quoꝝ inordinatū affectum nosmetipsos neglexumus. ⁊ nobisipsis hanc penam adauximus Heu cur tot fecim⁹ laborauim⁹ eis placere volentes ⁊ male remunerati sum⁹. ardem⁹ ⁊ estuam⁹. nec ab illis adiutorium recipimus Heu cur de salute nrā non nobis incipis ꝓuidimus En miꝝ afflictio purgatorij q̄d patimur suppliciū supat q̄dcūq̄ hui⁹ tꝑalis mūdi Vnice hore isti⁹ quā patimur acerbitas penalitatis centū ānos in se putat habere seculi trāseuntis miserias Sȝ sup oīa gn̄a tormentorū ledit nimis. illi⁹ diuine faciei absentia Et hec oīa ꝑdicta in vltimo agone ꝯstitutus tibi ꝑ memoriali relinq̄ Et his dictis agonizādo expiro.

¶ Gregorius in omelia.

Qui inq̄ȝ sunt hūane aīe maiores inimici q̄ȝ maligni spūs qui hāc exeuntē a corpe obsident. quā in carnis amore positaȝ deceptorijs delectationib⁹ fouent. quā vallo circūdant q̄ȝ ān me

tis ei⁹ oculos reductis iniq̇tatib⁹ q̄s ꝑpetrauit. hāc ad societa
tem sue dānatōis trahētes coartāt. vt ipsa iā extremitate vite
deprehensa ꝛ a q̇b⁹ hostibus circūclusa sit videat ꝛ ide euadē/
di aditū inuenire nō possit· q꞉ operari iā bona nō licet. q̄ cū agē
licuit ꝯtēsit De q̇b⁹ adhuc apte qḋ seq̇tur intelligi pt Circu/
dabūt te ꝛ coangustabūt te vndiqꝫ Maligni quippe spūs vn/
diqꝫ angustāt aīam. qñ ei nō solum opis. ſꝫ etiā locutioni ꝛ in
sup cogitatōis iniq̇tates replicant vt q̄ prius se ꝑ multa dila/
tauit in scelere. ad extremū de oībus angustiet̄ in retributiōe
Si eni districte pensēt̄ cui⁹ sit pōderis improperiū ex ore ꝯnta
tis agnoscit̄. cū negligēti ꝛ futura nō ꝓuidēti dr. Et quidem
in hac die tua q̄ ad pacē tibi nunc āt abscondita sunt ab oculis
tuis Nam cogitandū valde est qꝫ terribilis erit hora nr̄e reso
lutōis. q̄s pauor mētis; quāta tūc oīm maloꝝ memoria. q̄ ob/
liuio trāsacte felicitatis. q̄ formido ꝛ ꝯsideratio iudicis Quid er
go nobis eē deplentibus ad delectōem debet qñ simul cunctis
trāseuntib⁹ no valet trāsire qḋ imminet qñ ꝛ hoc funditus tunc
qḋ diligit̄ ꝛ illud incipit̄ vbi dolor nunq̄ finit̄ Tunc maligni
spūs egrediente aīa sua opa requirūt tūc mala q̄ suaserunt re/
plicāt. vt sociā ad tormentum trahāt Hieronym⁹ in ep̄la ad
demetriadē. Respuant̄ honores. despiciant̄ diuitie. Ipse qꝫ
vita nr̄a martyrij amore ꝯtemnat̄ Et hec oīa ꝛ si ꝑ eternitatis
premio non darent̄. essent tñ q̄nqꝫ peritura Amittunt hec
etiam illi qui sp̄ cupiūt possidere. qꝫ multos memoria nr̄a reti
nent in maxīs honorib⁹ ꝛ diuitijs cōstitutos repente de sum/
mo illo potentie fastigio concidisse ꝛ eos q̄ timore elati aliud
q̄dam qꝫ hoīe se iam putabant exitu suo tandē docuere nos
q̄d fuerint Quid eni in hoc mūdo stabile q̄d firmum ē. qḋ por
ro nō breue ꝛ incertū ꝛ casui nō seruiens Quale illud bonū est
qḋ sp̄ timeas amittere vel q̄d auferēdū abs te metuas vel a te
relinquendū scias Nā ꝛ si nullo eripiat̄ casu vel morte certe ꝑ
dendū est. Et si vita nr̄a tendat̄ ꝑ mille annos ꝛ ad extremum
illū diem totius etatis cottidiana deliciarum voluptate venia
m⁹ q̄le hoc q̄si diu ē. q̄d fine delet̄ Age iā transactū vite tue tp̄s
animo reuolue. Nonne videbit̄ tibi vmbra quedam fuisse q̄d
trāsijt ꝛ instar somnij tenuis incertū esse qḋ oē qḋ videt̄ Hoc

idē ꝛ decrepitus senex sentire pt cui ꝯuenit dicere cū ꝓpheta
Dies mei sicut vmbra declinauerunt. ꝛ ego sicut fenum arui

¶ Ex dialogo gregorij:

¶ Uir qdā de hoc mundo valde diues fuit crisori⁹ noīe sȝ tm̄
vicijs plen⁹ quantū reb⁹ supbia tumidus. sue carnis. volupta
tibus subdit⁹: in acqrendis reb⁹ auaricie facib⁹ accensus Sȝ
cū tot malis dn̄s finē ponē decreuisset corpali hūc molestia p
cussit Qui ad extremū veniens eadē hora q iam erat de corpe
exitur⁹ apertis oculis vidit tetros ꝛ nigerrios spūs corā se assis
tere ꝛ vehemēter imminere vt ad inferni claustra se raperent.
Cepit tremiscere pallascere ꝛ sudare. ꝛ magnis vocib⁹ iducias
petere: filiūq3 suū noīe maximū quē ipe iā monachū vidi nimi
is ꝛ turbatis vocib⁹ clamare dicens Maxie curre nunq̄ȝ tibi ma
li aliqd feci. in fide tua me suscipe Turbat⁹ mox maxim⁹ affu
it lugēs. ꝛ ꝑstrepēs familia ꝯuenit Eos āt qs ille insistentes si
bi grauit̄ tolerabat: ipi malignos spūs videre nō poterāt. sȝ eo
rū pñiam in ꝯfusione in pallore ac tremore illi⁹ q trahebat vi
debāt Pauorē āt eoꝝ tetre imaginis huc illucq3 ꝟtebat. in lec
tulo iacebat in sinistro latere aspectū eoꝝ ferre nō poterat. ꝟ
tebat ad parietē ꝛ ibi erāt Cūq3 ꝯstrict⁹ nimis etiā se relaxari
desꝑauit. cepit magnis vocib⁹ clamare Inducias vsq3 mane. i
ducias vsq3 mane Sȝ cū clamaret ipis vocibus de habitaculo
sue carnis euulsus est De q̄ nimiꝝ ꝯstat q2 ꝑ nobis ista nō pro
se viderat vt ei⁹ visio nob̄ ꝓficiat. qs adhuc diuina potentia lō
ganimit̄ expectat Nā ille tetros spūs an̄ mortē vidisse ꝛ indu
cias petisse qd ꝓfuit q easdē iducias qs petiuit nō accepit Itē
aliud ¶ Est apd nos Athanasi⁹ pr̄sbyter licaonij q in dieb⁹ su
is licconij rē terribilē narrat euenisse Ibi nāq3 vt ait q̇dā mo
nasterium ꝯgalaton dr. in q qdā monach⁹ magne estimatōis ha
bebat bonis qppe morib⁹ videbat. ac in oī suo actōe cōpositus
Sȝ sicut ex fine res patuit lōge aliť q̄ȝ apparebat fuit Nā cū
se cū frib⁹ ieiunare mōstrat occulte mādūcare ꝯsueuit. qd eius
viciū frēs oīno nesciebāt Sȝ corpis ꝛ mētis molestia ad vite
extrema ꝑduct⁹ est Qui cū iam esset ad finem frēs ad se om̄es
qui in monasterio inerāt ꝯgregari fecit At illi vt putabant ta
li viro moriēte mgnū qd ac delectabile sed abeo audire credide

runt Quibus ille astrictus et tremens compulsus est pdere. qn hosti tradit⁹ cogebat exire. Nā dixit. qn me ieiunare vobiscū putabatis. occulte comedebā Et ecce nūc ad deuorandū draconi sum datus q cauda sua genua mea pedesqʒ colligauit. caput pro suū itra meū os mittens spm meū ebibens abstrahit Qui b⁹ dictis statim defunct⁹ est. atqʒ vt penitēdo se liberare potuisset a dracone quē viderat expectatus nō est Qd nimiꝝ pstat qz ad solā vtilitatē audientiū viderat. cū hostē cui tradit⁹ fuerat et innotuit et nō euasit ¶ Ex vitaspatꝝ Exemplum

¶ Abbas syluis sedens in cella sp claudebat ostiū suū dicebāt dc ipo q in die dormitōis sue cū sederet circa eū pr̄es resplēduit tanqʒ sol facies ei⁹ Et dt eis Ecce abbas anthonius venit. et post pusillū rursus dt eis Ecce chorus pphetaꝝ Et iterū āplius facies ei⁹ resplenduit et dt Ecce chor⁹ aplo͡ꝝ venit Dupliciter adhuc refulsit facies ei⁹: et ecce ipe cū aliqbus loqbat Deprecati sunt āt illū senes dicentes Cū quo loq̄ris pater Qui dixit eis Ecce angeli venerūt accipe me. et rogo vt dimittar penitere modicū Dicūt ei senes. nō indiges pn̄ia pr̄. Dixit aūt illis vere nescio me vel initiū pn̄ie fecisse. et cognouerūt oēs qm̄ pfcūs est. Et rursuʒ facta est facies ei⁹ sicut sol. et timuerūt oēs. Dixit āt eis Videte ecce dn̄s venit dicens. Afferte mihi vas heremi. et ptinuo reddidit spūm Et factū est fulgur et replet⁹ est tot⁹ ille locus odore suauitatis ¶ Ex vita hieronimi

¶ Adueniente die q venerabilis eusebi⁹ migraturꝰ se sciebat tercia die precedente. lāguore febriū pcussus valide sup terrā nudā mgri. s. hieronymi nō immemor se nudū fecit deferri a frib⁹ admonens frēs singulos in pposito manere Deniqʒ saccū q gloriosus induebat hieronym⁹ deferri fecit et sup se poni Q uitqʒ se nudū instar gloriosi mgri extra eccl'aʒ in q iacebat sci hieronymi cadauer sepeliri Post hec pione accepta se dn̄o et gl'oso hieronymo pmēdauit. et sic p triduū locutoe. corpaliqʒ visiōe priuat⁹. circūstātib⁹ frib⁹ passiōes dn̄i et alia legētib⁹ iacuit Die āt mortis duab⁹ se horis añ hcē aie exitū cepit venerabil' pr̄ eusebi⁹ tam horribiles act⁹ agē vt circūstantes monachi tanqʒ amentes iacerent in t̄ra. nam qn̄qʒ trāuersis ocul' iūctis maib⁹ facie horribili pirāqʒ voce clamabat. nō faciam. non

faciã. mentiris mentiris Post hec faciẽ in terrã, q̄ꝫtum pote-
rat firmãs clamabat Adiuuate me frẽs ne pereã Monachi ãt
flentes ⁊ trementes iterrogabãt eũ Quid habes pr̄ Quibus
ille Nõ videtis demonũ agmina q̄ me debellare cupiũt. At illi
Quid te facturꝫ volebãt cũ dicebas. nõ faciã Et ille Conant
vt blasphem⁹ inueniar Et iõ sic clamabã Sunt illi. q̄re faciem
tuã abscõdebas in terra Ne aũt aspectũ coꝝ viderẽ tã terribi-
lem q̄ oẽs pene nihil sunt respectu illius Inter hec ṽba actus
priores reiterãs sic ad extrema deuenit Frẽs ãt pauidi ⁊ stupẽ-
tes stabant velut mortui nescientes quid facerent Ad extremã
ãt horã venienti gl'osus eidẽ Hieronym⁹ apparuit ꝯfortans e-
uꝫ Ad cui⁹ aduentũ pterruit illa demonuꝫ turba euanuit. Et
viderũt hieronymũ monachi q̄dam alij ãt has voces ab euse-
bio audiebãt Vñ venis pr̄ Qua aut tm̃ moratus es Cui vox
illa audiẽtibus frĩbus Expecta fili ne formides. q̄z te non de-
seram quẽ tm̃ diligo Qua voce audita. breui discurso tp̄e ve-
nerabilis eusebi⁹ expirauit Ad cui⁹ corpus fiebãt miracula p̄te-
rite vite s̄citatez insinuãtia Inter q̄ q̄dam monach⁹ illi monas-
terij lachrymis ⁊ vigilijs oculoꝝ lumine priuat⁹ statim vt ei⁹
corp⁹ venerandũ facie tetigit. oculoꝝ lumẽ recepit Quidã de-
moniacus etiã obuius sepeliendo corpi liberatus

Aliud ex distinctione nona

Legit̃ in libro de. vij. donis q̄ narrauerit q̄dam frater noĩe
Gualterus mgr̄ in theologia. q̄ cũ eccl'a q̄dã ꝯsecrari deberet
⁊ q̄dã nobilis comes excõicatus ibidem sepult⁹ eijciendus eẽt
ꝓpter ꝯsecratõem patefacto sepulchro. apparuit immanissi-
mus bufo sup̱ faciẽ ei⁹ totã eã operiens ⁊ corrodens. ⁊ alij ver-
mes ⁊ serpẽtes. ad quoꝝ aspectũ ⁊ horrorem oẽs q̄ aderant fu-
gerũt Fili⁹ ãt dicti comitis iuuenis hec audiens accessit Et vi-
sa sanie carnis paterne ⁊ vermium. mirabili diuersitate ⁊ hor-
rore dixit Isti sunt amici nr̄i quos nutriũt delicie nrẽ hos q̄
escẽ facim⁹ i mollib⁹ lectis ⁊ pictis thalamis. ⁊ augmentam⁹ di-
uersitate ferculoꝝ Mali⁹ ẽ ergo vt extinguãt in vita p̱ pniam
molestẽq̄ p̱ ieiunium. vt iterfecti a nobis nõ occurrãt i morte
Et relicto pricipatu ⁊ oĩ gl'a mũdi fugit. cogitãs se btm̃ si fie-
ret paup̱ p̱ xp̃o Venit ãt rhomã vbi in timore dñi mirabiliter

corpus suū afflixit. carbonarij etiā inibi sortitus officiū ī campo solo suo ꝯfessore oīb⁹ hoīb⁹ vsq; in finē vite sue ꝑmāsit icognitus. Tandē veniēs q̄dā die rhomā vt carbones vēderet. ibi dez īfirmitate. grauiꝰ ꝑcussus ꝛ vulneratus patientissime ꝛ mitissime sustinuit deīn vocat⁹ a xp̄o feliciter aduolauit. Quo migrante oēs vrbis campane vltro ꝛ ꝑ se diuina ꝟtute sonuerūt. Qd cū tā papa Joānes q̄ȝ vniuersus ppl's vehementissiē mirarent. ꝯfessor ipius sacerdos q̄dā bō sce vite totū vite sue ordinē ꝛ qs esset enarrauit. Qd audiētes sui nobiles ꝛ milites q̄ cū ibide q̄sierunt licet viuū inuenissent corp⁹ tn̄ defuncti ad terrā suā cū gaudio deduxerūt. ¶ Aliud ex libro de illustrib⁹ viris

¶ Cōuersus q̄dā de trib⁹ clareuallis Innocentius vite ꝛ puersationis honeste cū grauiter aliquā diu egrotasset tandē ad extrema deuenit. Intrauit ad eū grā visitatōis btūs Bern: ꝛ cōfortans eū ait. Cōfide fili qꝛ migratur⁹ es iā de morte ad vitā: de labore tp̄ali ad requiē sempiternā. Ille ꝟo cū ingenti fiducia r̄ndit. Quid ni ꝑgā ad dn̄m ꝛ creatorē meū. vere ꝯfido ꝛ q̄ȝtū de mia dn̄i iesu xp̄i p̄sumere audeo certus suȝ qꝛ cito visur⁹ bona dn̄i in t̄ra viuentiū. Porro btūs Bern. vt erat medic⁹ sapiens pastorq; sollicit⁹ timēs hoi rusticano ne tā fida r̄nsio de p̄sumptōis magꝫ temeritate q̄ȝ ꝯsciē puritate ꝓcederet ait. Signa cor tuū fr̄ signa cor tuū q̄d ē q̄d locut⁹ es vn̄ tibi subrepe potuit tāte ꝑsumptōis audacia. Enimuero tu nō es ille paupculus ꝛ miserabilis hō q cū nil aut ꝑꝑe nihil hn̄s in sc̄lo necitate forsan magꝫ q̄ȝ tiore dī cogēte ad nos ꝯfugisti int̄ tāt p̄cib⁹ tādē aditū impādo nos ꝟo dei cā collegim⁹ iopē. vt parē te fecim⁹ victu atq; vestitu ceterꝫ qꝛ cōicastis his q nobiliū sūt sapiētib⁹ atq; nobilib⁹ viris ꝛ fr̄ib⁹ eo q̄si vn⁹ ex illi. Quid igr̄ tribuisti dn̄o ꝓ oīb⁹ istꝫ. Et ecce nō sufficit igr̄ titudini tue ꝗꝫ accepisse te tot bn̄ficia de manu dn̄i: nisi ꝛ regnū ipi⁹ hereditatꝫ iure vēdices tibi. Ad hec ille r̄ns blādo vultu ꝛ trāq̄llo aīo dixit. Bn̄ pr̄ charissime bn̄ vtiq; parasti ꝛ ꝟa sūt oīa q̄ dixisti. Verūtn̄ si iubes loq̄r ad te dn̄m ꝛ prēm meū ꝛ paucꝫ apiaȝ vn̄ mihi paupi ꝛ misero suggeri potuit tāte nō p̄sumptōis. sꝫ vt ego spero deuotōis occasio. si tn̄ ꝟa ē illa p̄dicatio vr̄a q̄ȝ nob sepi⁹ iculcastꝫ qꝛ scꝫ regnū dei nō carnis nobilitate nō terrenis diuitijs possidet. sꝫ so/

inobedientie virtute acquirit. Hanc inquam sententiam tanquam verbum abbreviatum a domino seculis commemoratione apud me retinui, ponens illud quasi signaculum super cor meum assidue meditando, et super brachium meum sollicite operando. Querite si placet ab omnibus magistris meis et socijs quibus me obsequi et servire iussistis si cuiquam illorum aliquem inobedientie tui si de fratribus nostris quempiam verbo aut signo vel quibuslibet alio modo quantum in me fuit contristaui. Quod si operam dedi omnibus in Christo obedire omnibus fui re. cunctos per dei gratiam dilige. quos prohibente me per vt re. misericordia eius non confidam. Beatus itaque Bern. cum tale responsum ab homine rusticano accepisset gauisus est gaudio mangna et ait. Vere beatus es filie karissimeque caro et sanguis non reuelauit tibi sapientiam hanc. sed pater celestis ipse te docuit. ipse posuit animam tuam ad vitam rectissimoque tramite perducit ad patriam. Jam ergo securus egredere. quoniam patefacta est tibi ianua vite. Defuncto itaque fratre et exequijs celebratis. venerabilis pater de conversatione et consummatione in capitulo luculentum sua illa deuotione et facundia perorauit. omnesque illius exemplo ad amorem obedientie mirabiliter accendit. vehementer namque affectus fuit in commissione illius et magis congratulabatur ei super obedientie virtute. et super ipsius sanctitate quam si vidisset eum signis et prodigijs choruscantem.

Sequitur secundum nouissimorum de extremo iudicio

Secundum nouissimorum cuius frequens meditatio nos a peccatis reuocat. est iudicium nouissimum et finale. Huius enim memoria non solum cohibet a maioris peccatis. verumetiam a culpis et minimis peccatis. Unde in vitaspatrum legitur. quod cum quidam senex vidisset quendam iuuenem dissolute ridentem dixit ei. Coram celo et terra reddituri sumus rationem toti[us] vite nostre et tu rides. Quasi diceret. Si scires quam stricta ratio fiet postmodum in iudicio de omnibus peccatis quantumcunque leuibus et paruis. Utique non rideres. sed potius plangeres et doleres. quia nunc tempus est flendi. luctus et peccata lugendi. Postea gaudebunt qui nunc sua crimina flebunt. Unde Gregorius in omelia. Penitentis temporis ita est agendi leticia. vt. nunquam amaritudo sequentis iudicij recedat a memoria. Hinc est quod dominus dicit eccl. xxxviij. Memor esto iudicij mei nam cum accepero tempus ego iustitias iudicabo. Sic per prophetam loquitur in psalmis. et Johel vltimo Consurgant et ascendant gentes in valle Josaphat. quia ibi sedebo vt iudicem in circuitu omnes gentes. Item. Hieremie. ij. Adhuc iudicio

cõtendā vobiscum ait dñs De quo gñali iudicio scribit Ozee iiij Audite verbū dñi filij isrl'. q2 iudiciū dño cū bitatorib⁹ tre hoc āt iudiciū valde est timendū. vñ pphẽta dī A iudicijs eni tuis timui. Itē Sap. v. Uidentes turbabunt timore horribili gementes p angustia spūs Certe dñe in hoc die turbabuntur getes z timebūt q habitant terminos a signis tuis. nec imerito pauebūt. q2 multa horribilia erūt signa q̇ videbunt. Nam vt scribitur Luce. xxi: Cū viderint filiū hois venientē in nube cū ptāte magna z maiestate. tūc erūt signa in sole z luna et stellis Et in terra pssura gentiū p 9fusione sonit⁹ maris z fluctuū. ita vt arescent hoies p tiore z expectatōe que supueniet vniuerso orbi O miser hō cogita illi⁹ iudicis dei lcz. z hois tam horribilem aduentū. nā ignis in 9spectu eius exardescet z in circuitu ei⁹ tēpestas erit valida Itē ignis inqȝ añ ipm pcedet z inflāmabit in circuitu inimicos ei⁹ vñ ad Hebre. x. Terribilis āt est qdā expectatio iudicij z ignis emulatio. que 9sumptura est aduersarios Et Malachie iiij. Ecce dies veniet succensa quasi caminꝰ z erūt oēs supbi z oēs faciētes impietatem stipula Itē Ysaie. lxvi. Ecce dñs in igne veniet vñ Johel. ij. Añ faciem eius erit ignis vorans z post eū exurens flāma Et iō sicut scribit Mala. iij Quis stabit ad vidēdū eū Ipe eñ q̄si ignis 9flās z q̄si herba fullonū. z sedebit 9flās z emundās argentū Quis ergo sane mentis hunc iudicē z aduentū eius toto corde nō timebit Grego. sup. Ezechielē Que erit mēs hois eterni iudicis pñtiā nō formidātis vbi sil' pctā añ oculos redeūt. z oia q̄ cū delcātiōe acta sunt ad memoriā cū pauore reducant Certe vt scribitur puer. xxviij. Uiri mali nō cogitāt iudiciū. q aūt requirunt deū aiaduertūt oia Ber: in psa Expauesco qdā multum iudicis vētiri pulcrū: quē latebit nil occultū: nec relīqt qd inultū z qs nt̄n non timebis qñ iudex appebit. ignis añ quē ardebit peccatores q̇ delebit Est āt hoc iudiciū speal'r metuendū ppter tria Primū ē multiplex accusatio ipis pctōrib⁹ valde grauis z horrēda Scdm est strictissima villicatōis rō de oib⁹ singularit faciēda Terciū ē horribilis snīe expectatio q iusto iudice tūc crudel'r corā cūctis hoib⁹ 9tra insensatos pferet Que oia si pctōrib⁹ plurimū metuenda z p 9ñs cōpunctōis ē pctis retractiua

¶ Quod iudicium timendum est propter multiplicem accusationem.

Si igitur primum propter quod iudiciū est valde et specialiter timendū, multiplex accusatio q̄ in ipsis peccatorib⁹ valde gravis est, et perhorrenda vñ multa inveniunt et nuerant in scriptura q̄ in novissimo die peccatores accusabūt primū est ɔscia propria que peccatorē arguet nō in occulto vt nūc. sʒ corā oib⁹ et nūc aperte. vnde Daniel. vij. Iudiciū sedet et libri aperti sunt id ē ɔscia q̄ oib⁹ revelabit. In his libris ɔtinet s̄nia vite et mortis glīe seu ɔfusionis salutis vel dānationis sempiterne. Itē Apocalip. xx. Iudicati sunt mortui ex his q̄ scripta erāt in libris id est in ɔscientijs eoꝝ vñ ad Rhoma. ij. Testimoniū illis reddente ɔscia eoꝝ. Naʒ sicut testimoniū bone ɔscie hois iusti est glīa. ita testimonium prave ɔscie est accusatio dānatio seu pena. Scdm qd accusat peccatorem sunt diaboli et spūs maligni. Ipi enim sicut proditores suggerunt peccatum faciendū. ac de facto et cōmisso peccatorē accusabūt sicut soci⁹ furis interdū accusat furē de eo qd fecit cū eo. Iudeo Apocal. xij. Diabolus accusator fratrꝫ noiat. vñ Augu. Astabūt oēs an tribunal xpi. et p̄sto erit diabol⁹ et recitabit verba pfessiōis nrē. et obijciet nobis in faciē qd nobis. et in q̄ peccavim⁹. et in q̄ loco. et qd facere debeam⁹. Dicet⁹ est enim ille adversari⁹ nr̄. Equissime iudex iudica istū esse meū ob culpā. qui tuus noluit esse p grām tu⁹ est p naturā. me⁹ p miseriā. tuus est p compassiōem. me⁹ ob suasionē. tibi inobediens. mihi ɔsentiens a te accepit immortalitatis tunicā. a me accepit hāc pannosaʒ tunicā q̄ indut⁹ est. tuā vestē dimisit: cū mea huc venit. Equissime iudex iudica ergo illū esse meū et mecū ɔdēnandū hec. Augusti. Terciū q peccatores accusabit sunt angeli et spūs bti. Credibile ē enim q ille q̄ tradidit eis aīas custodiendas reqrit ab eis de huiōi custodia rōem. Et cū illi nō mentiant. nec culpā alienā sibi debent imputare. oportebat eos dicere q ipi non sūt in culpa. sʒ peccatores q̄ noluerūt eis credē et obedire. sicut nō ē culpa medici q̄ nihil omittit de ptinētib⁹ ad curā infirmi nō sanat lāguidū sibi inobedientē vñ Hiere. li. Curavim⁹ babylonē et nō est curata. Est verbū angeloꝝ. q̄si diceret Fecim⁹ quod necessa

rũ erat fieri circa babylonẽ vt curaret̃ sȝ culpa sua fuit q̃ non est curata. Quartũ accusans pctõrẽ sunt creature. ꝛ si q̃sieris q̃ dico q̃ oẽs ꝛ singule. Nã ostensio creatorẽ totꝰ mũdꝰ odio habebit ostensorẽ. vñ Job. xx. Reuelabũt celi iniq̃tatẽ impij. et terra aduersus eũ ꝯsurget. Nã dñs aduocabit celũ desursum et terrã deorsum discernere ppl̃m. Crisosto. sup Mattheũ. In illo die nihil est qd̃ non dicamꝰ vbi celũ ꝛ tra. sol ꝛ luna. dies ꝛ nox ꝛ totꝰ mũdꝰ astabũt aduersuȝ nos in testimoniũ pctõꝝ nrõꝝ. Et io dr̃ Greg. Si q̃ris q̃s te accusabit. dico q̃ totꝰ mũdus. ꝛ creature nõ solũ accusabũt pctõrẽ veruetiã pctõrẽ de ipis vindicabũt. Sap. v. Armabit creaturã ad vltionẽ inimicoꝝ ꝛ pugnabit cũ eo orbis terraꝝ ꝯtra insensatos. id est pctõres. Ite eiusdẽ. xvi. Creatura tibi fctõri deseruiẽs excãdescit in tormentũ aduersus iniustos. Quintũ accusans pctõrẽ sunt miserabiles ꝑsone q̃ iniuriã passe sunt. Nã illi eos tũc accusabũt qui ipsis iniuriã fecerũt. Tũc eñ verificabit̃ vbũ ꝓphete i psalmo sic dicẽtis. Cognoui q̃ faciet dñs iudiciũ inopis ꝛ vindictam paupis. nam ipe q̃ intuetur abyssos. qui ambulat super pennas ventoꝝ. terribilis in consilijs sup filios hoim. tunc iudicabit causas pauperum quando stabũt in magna cõstantia aduersus eos qui se angustiauerunt. Tũc vindicabit oĩa pater orphanoꝝ ꝛ iudex viduaꝝ. Patientia vero paupeꝝ nõ peribit in finem. Accusabunt etiã subditi suos impios ꝛ negligẽtes prelatos. Bernardus super Cañ. O terribilis deus sup filios hoim. frustra incipient dicere tunc miseri montibus cadite sup nos. ꝛ collibus cooperite nos. Venient añ tribunal christi ꝛ audiet̃ populoꝝ grauis querela accusatio dira quorũ vixere stipendijs nec diluere peccata quibus facti sunt duces ceci ꝛ mediatores fraudulenti. Sextũ accusans peccatorem est peccatum. Hieremie. ij. Arguet te malicia tua ꝛ auersio tua increpabit te. Unde peccata erant ligata ad collum peccatoris. Osee. xiij. Colligata est iniquitas effraim. absconditum est peccatum eius. Treno. primo conuolute sunt ꝛ imposite collo meo: scilicet iniquitates mee. Et ideo sicut furtum ligatum ad collũ furis accusat eũ. sic ꝛ tunc peccata accusabunt miseꝝ peccatorem. Prouer. v. Iniquitates sue capiunt impiũ funibus pec/

catorum suorum q̄bus ꝯstringit᷑ Hinc est q̄ ꝑ ꝓpheta᷑ d̄r Funes
pctōꝝ circūplexi sunt me quibus inquā funibus mali per dia/
bolum trahentur ad infernū. tūc em̄ cadent in retiaculo ei᷒ pe
ccatores ⁊ captio quam abscondit apprehendet eos. ¶ Legit᷑
de ericio q̄ intrans ortum onerat se pomis, figens ea in acule/
is Cū āt venerit ortulanus. tūc erici᷒ volens fugere impedit᷑
ab onere. ⁊ sic cum pomis comprehendit᷑ ⁊ arrestatur Sic eti/
am accidit pctōri diuersis peccatis onerato in die iudicij cōp̄
hendit᷑ ⁊ accusabitur ab eisdē. psalmista. Cognoscetur dn̄s
iudicia faciens in opibus manuū suaꝝ cōpꝛhensus est pecca/
tor. De quo Chrisosto: sup Mattheū d̄r. Ipse cogitationes ⁊
special'r opa stabūt an̄ oculos accusantes nos an̄ deum dicēte
apl'o Cogitationibus inuicem accusantibus Bern̄. Tunc o/
pera nr̄a sil' loq̄ntia dicent ad pctōrem Tu nos egisti opa tua
sum᷒ nō te deseremus. tecū erim᷒ tecū ad iudiciū ꝑgemus Nā vt
d̄r Ezechie. xviij. sicut iusticia iusti erit sup eū. sic impietas im/
pij erit sup eū. Hinc est q̄ psalmista. d̄r Audite hec oēs gentes
auribus ꝑcipite q̄ habitatis orbē Cur timebo in die mala: i. in
die iudicij. q̄ nō solū mala. imo pessima ē cuilibet peccatori Ad
q̄d r̄ndit sibiipsi dicēs Igit᷑ nūc timebo. q2 iniquitas calcanei
mei circūdabit me Septimū ⁊ vltimū accusans peccatorem
sunt tormenta siue instrumenta passionis iesu xp̄i. imo verius
ipsemet xp̄s. vn̄ Hieroni. Crux xp̄i ꝯtra te pugnabit. ⁊ xp̄s ꝑ
vulnera sua cōtra te allegabit. cicatrices. contra te loquent᷑ ⁊
claui de te ꝯq̄rent᷑ hinc Au. i tractatu de simbolo sic d̄r Fortas
sis dn̄s i corpe suo cicatrices obsuabit. vt in iudicio pctōrib᷒ ex
probraret. ⁊ ꝯuincens eos dicat Ecce hoīem quē crucifixist͡is ec
ce deū ⁊ hoīez i quē vos ifelices credē noluist͡is videte vulnera
q̄ ifixist͡is, agnoscite lat᷒ q̄d pupugist͡is. q̄d ꝑp̄t vos aptū ē ⁊ itra
re noluist͡is Tūc etiā ip̄e xp̄s accusās pctōres dic3 illō q̄d Naū
iij. habet᷑ scrip. Reuelabo pudēda tua: ⁊ on̄da3 gētib᷒ nudita/
tē tuā ⁊ regnis tuis ignominiā Zce. ij. Reuelabo iusticiā ei᷒
in oculis mādatoꝝ ei᷒ ⁊ vir nō eruet eū de manu mea O q̄ tri
stes ⁊ q̄ desolati erūt in h' die miseri pctōres Tūc eni scribitur
Apo. i. videbit eū ocul᷒ ⁊ q̄ eū pupugerūt ⁊ plangēt sup eū oēs
trib᷒ tre Tūc pctōa videbit ⁊ irascet᷑ dētib᷒ suis fremū ⁊ tabes/

ccc. ¶ Qđ iudiciũ timendũ est ꝓpter reddendã rõem
Luce qđ iudiciũ reddit timorosium ẽ strictissima villica
tionis nrẽ rõ de oĩb⁹ singulariť facĩeda Lu.xvi. Redde
rõem villicatõis tue Jã em̃ nõ poteris ãplius villicare. Cha
rissime si esses rõem redditur⁹ mille florenoꝝ corã dño tẽpali iu
sto prudẽti ⁊ seuero. multũ debẽs sollicitare ꝓ bona ꝯputati/
one faciẽda Sis ergo multo magis sollicitãs ⁊ vigilãs ꝓ red
dẽda rõe de ꝯmissis bonis corã deo ⁊ ãgelis ⁊ oĩb⁹ scis. qbus
tũc pñtib⁹ ⁊ astãtib⁹ te necẽario oportebit ꝯputare. nõ solũ de
maiorib⁹ verumetiã de minimis vsq₃ ad vltimũ quadrãtem vñ
Jsa.iij. Dñs ad iudiciũ veiet cũ seniorib⁹ ppl'i sui ⁊ pricipib⁹
ei⁹ Et zacharie.xiiij Veniet dñs de⁹ meus oẽsq₃ sci eius cũ eo
viñdicet ad iudiciũ gñale. qđ erit in publico corã oĩb⁹ hoĩb⁹. et
nõ in occulto. ⁊ iõ tãto magis est timendũ vñ Sophonie.iij.
Mane iudiciũ suũ dabit in lucẽ. ⁊ non abscondet Erit ergo rõ
multimoda de cunctis tũc reddẽda. ¶ Primo videlz de aia
a deo nobis data ⁊ ꝯmissa. Si em̃ rex filiã sibi dilectissimam
quã in regno disposuit facere reginã, alicui ꝯmisisset subdito
rõ suoꝝ ⁊ ille eã male custodisset. quis dubitat quin rex exige/
ret rõem de custodia filie sue taliter neglecte Quid ergo faciet
rex celoꝝ de illo cui filiã suam. i. aiam spẽaliť sibi dilectã tradi
dit in custodiã. q̃ intẽdit ad dignitatẽ regiã sublimare in cel'.
si eã male custodiuit. nonne magnã exiget inde rõem Jdeo dr.
Deutronomij.iiij. Custodi temetipm ⁊ aiam tuam sollicite.
Nã sicut dr Augustin⁹ Maius est damnũ in amissiõe, vnius
aie q̃ mille corpoꝝ. vñ Berñ. in libro meditationum suarum.
Totus iste mũd⁹ ad vnius anime preciũ estimari non potest
Et ideo dr ibidem Cur carnem tuã preciosis reb⁹ ipinguas et
adornas. quam post paucos dies vermes comesturi sunt in se
pulchro Et aiam tuã bonis opibus nõ decoras. q̃ deo ⁊ ange/
lis eius in iudicio est pñtanda Cur ergo aiam vilipendis ⁊ ei
carnẽ antepõis Dñam ancillari ⁊ ancillã dñari. magna abu
sio est. Joẽ in libro de ꝯtẽptu mũdi. Hodie filij hoĩm curã aie
negligũt. curã ãt' carnis oĩm desiderio pficiũt. neq₃ em̃ pecca/
re metuunt sed puniri Tu ergo charissime noli minus dignũ
plus diligere magis digno. noli corpus diligere ⁊ aiam negli/

gere. noli ancillã extollere ꝛ dñam ꝑmittere ancillari vñ Cri sosto. in libro de reparatione lapsi Si aiam negligam⁹ nec corpus saluare poterim⁹ Nõ em̃ aia ꝑ corpe. ſʒ corp⁹ ꝑ aia factũ est Qui ergo qđ primũ est negligit. ꝛ fm qđ inferi⁹ ẽ extollit ꝛ custodit. vtrũqʒ corrũpit Qui vo ordinẽ ſuat ꝛ qđ primũ est colit. ꝛ scđm neglexerit ꝑ primi salutẽ saluabit ꝛ scđm Si ergo volueris aiam tuã saluare. ꝛ bonã inde dño rõem reddẽ. ipam instrue sciẽtijs ꝛ ṽtutibus diuinis. vñ dt Plato i Thimotheo Ad hoc aia est adiuncta corpi. vt senorẽ sciãs ꝛ virtutes. si cũ magno fenore venerit. benigne recipitur a suo creatore. sin autẽ redigetur ad inferna. ¶ Scđo reddenda erit ratio de corpore nrõ. Ipsum si qdem est castrum a deo nobis traditum ꝛ cõmissum. Bernardus. Bonum castrum custodit q corpus suum custodit. Exigetur ergo ratio de custodia huius castri. videlicet si inimici dñi. id est carnis voluptatis ꝛ vicia aliqñ sunt recepti. ꝛ familiares eiusdem ꝛ amici. id est ṽtutes ꝛ bona opa abinde turpiter sunt effugati. Si diabolus ibi fuerit receptus. ꝛ christus verus dñs confusio mõ sit exclusus. Quod si fecerim⁹ magna erit suspitio denota pditionis nrẽ ꝛ infidelitatis. ꝛ stabimus ad reddendam exinde rõem Itẽ corpus nostꝝ est iumentũ a deo nobis concessum vt ipso vtamur ꝑ aie nostre cõmodo ꝛ vtilitate. de quo debem⁹ reddere rationem quo ad tria. vñ eccl' xxxiij. Cibaria ṽga ꝛ onus azino panis disciplina seruo Ꝑ azin⁹ ꝙ seruus designat nrm̃ corpus cui debetur panis ad sustentationẽ nature ṽga discipline ad repssio nem lasciuie. ꝛ onus boni opis ad ꝑfectum pnie Exiget igit dñs primo de hoc suo iumẽto si illi pabulum discrete mistrauerim⁹ nos nimis laute ipm corpus nutriendo. Nam q seruũ suũ delicate nutrit. postea illũ sentiet cõtumacem. vt habet Prouer. xxix. Etiã nõ nimis modicum de necessarijs ipsi corpi tribuẽdo qđ si fecerim⁹ reputabimur ꝓpꝛoꝝ corpoꝝ peremptores Cõtra qđ loquit sic bernardus in epl'a ad frẽs de mõte dei Sũt ꝛ alia corpoꝝ exercitia. in qb⁹ necesse est laborare. sicut vigilie ieiunia ꝛ huiusmodi. q spũalia nõ impediũt ſʒ adiuuãt. si cũ rõe ꝛ discretõe fiant. qsi ex indiscretõis vicio sic agantur vt vel deficiẽte spũ vel languẽte corpe spũalia impe

diant. q̇ sic est corpi suo abstulit boni opis effectū. spūi affectū
primo exemplū. vt honorem deo. sacrilegus est ꝛ hoꝝ oim in
deū reus Et ergo Grego. xxx. moraliū sic ait. ꝑ abstinentiam
carnis vitia extinguenda sunt. nō caro. sed necesse est vt artem
continentie quisqꝫ teneat. q̇ nō carnē sꝫ vitia occidat Sepe em̄
dum in illa hostē insequimur. etiā ciuē quem diligimus trucida/
mus Scd'a exiget si ꝟga discipline illud correxum⁹ a rebellione
ꝛ lasciuijs illud cohibendo vn̄ Ber. sup cā. Jugo discipline i
solentia moꝝ est domāda. Item dt Hoc in epl'a Q ꝙ compo/
situm reddit oēm corpis statū necnō ꝛ mentis habitū discipli
na: ceruicē submittit. ꝛ ponit supcilia. componit vultū ligat o
culos. cachinnos prohibet moderat linguā: frenat gulam. le/
dat irā ꝛ format incessum Tercio exiget dn̄s si ipm corpus la
borare fecerim⁹ in operibus penitentie ꝛ ꝟtutū. vn̄ Aug⁹ in li
bro de baptis. puuloꝝ. Propterea de ꝑadiso emissus est adā ꝛ
ꝯtra edon habitauit. vt significaret ꝙ in laborib⁹ q̇ sunt deli/
cijs ꝯtrarij erudiēda est caro peccati vn̄ corpus nr̄m reputan/
dū est aial laboriosum ad opa pn̄ie faciēda nobis a deo cōmo/
datū Noli ergo illd' tenere ociosuꝫ cū ignoras ꝙ diu penes te
manebit cū impfcō ope pn̄ie ab illo q̇ ꝯcellerat forsitan impro
uise reperat Et ergo dt Crisost. Si mutuo accepis equū aut
bouē instanē opatis. ꝛ dicis forte. cras a me tollet. qre hoc etiā
nō facis eq̄ corpi scꝫ tuo Sic ergo iumentū tuū a christo tibi ꝯ
cessū discretē nutrias vt sustentet natura ꝛ domient vicia Sic
ꝟga discipline corrigas vt maneat in obediencia ꝛ fulgeat cas/
timonia. sic ad laborē instruas vt ꝑfugent ocia ꝛ faciat digna
penitentie opa: tūc final'r possis dn̄o bonū ꝛ volentē cū rcd
dere rōnem Tercio reddenda est rō de ꝓximis. ꝛ primo pri
de filio. hoc habet primo Regū. iij. vbi legit ꝙ heli punit⁹ ē ꝓ
filijs suis eo ꝙ nouerat illos indigne agere ꝛ nō corripuit eos
delinqntes Et dt puerbioꝝ. xxix. Erudi filiū tuū Vnde qui
dam Si tibi sit natus peccantem corrige natum Ne de suum
luere possis de iure reatū. Item prelatis de suis subditis. Eze/
chiel'. xxxiij. Fili hois speculatorē dedi te domui israhel. Audi
ens ergo ex ore meo smonē annūciabis eis ex me Si me dicē/
te ad impium Impie morte morieris. ꝛ locus non fueris vt se

custodiat ip9 a via sua ꝛ ipe iniq̄tate sua morieẜ. sanguinē ꝫ eius de manu tua requiram Item eiusdem. xxxiiij Ecce ego ipe su/ p pastores ꝛ reqrā gregē meū de manu eoꝝ. Itē dn̄s siue prin ceps terrenus rōnem etiā reddet de suo inferiori atq; subiecto Hoc ptꝫ. Numeri. xxv. vbi legiẜ ꝙ principes a dn̄o iussi sunt suspendendi in patibulis ꝓpter pctm ppl'i. quia fornicatus fu it ppl'us cum filiabus moab. q̄ volebat eos ad sacrificia sua et cetera: vt ibidē legiẜ Tales ergo sunt principes ꝛ p̄lati de q̄b9 scribiẜ Hieremie. xxv. Ululate pastores ꝛ clamate. aspergite vos cinere optimates gregis. q2 cōpleti sunt dies vestri vt in terficiamini vt cadetis q̄si vasa pciosa Uideāt ergo p̄lati eccl'e ꝛ principes vniuerse terre. q̄ alijs p̄sunt ꝛ iparāt. qliter cōmissū sibi gregē ṽbo piter ꝛ exemplo instruūt. regūt. defendūt Pre lati nāq; debent ppl'm docere ꝛ ea lupinis hereticoꝝ insultib9 vulpinisq; fraudib9 sagaciter defensare: Principes. ṽo terre debent peccātes corrigere. sibi subditis iusticiā ꝛ iudiciū facere pupillos ꝛ viduas. miserabilesq; psonas diligenter protegere nec quenq; iniustis actionib9 seu molestijs aggrauare Sciant em̄ fore scriptū sapiētie sexto. ꝙ iudiciū durissimū in his qui p̄ sunt fiet. exigua em̄ ↄcediẜ misericordia potentes āt tormenta pati entur Ad vos oēs ergo p̄latos eccl'e ꝛ principes vniuerse ter re sunt hi sermones mei vt discatis sapientiā ꝛ non excedatis. ac subditos sic instruite diligite ꝛ defensate vt durissimuꝫ hoc iudiciū: vbi fortioribus fortior ꝛ maioribus maior instat cru/ ciatio secure in die nouissimo valeatis expectare ¶ Quarto reddenda erit rō de oīb9 opib9 ꝛ cōmissis. vn̄ Athanasi9 in sim bolo sic dt. ꝙ ad aduentū xp̄i oēs hoīes resurgere hn̄t cū corpo ribus suis. ꝛ reddituri sunt de fc̄is ꝓprijs rōem Et hoc est ꝙ a pl's innuit. ij. Ad chorinte. v. Ubi dt Oēs nos manifestari oportet an̄ tribunal xp̄i. vt recipiat vnusquisq; ꝓpria corpis p̄ ut gessit. siue bonū siue malū. vn̄ eccl'e. vltimo Cūcta que fi/ unt adducet dn̄s in iudiciū ꝛ nō solū magna ꝛ grauia pctā sed etiā q̄ in oculis nr̄is videnẜ modica ꝛ q̄si nulla Un̄ puum qd̄ videẜ passus hominis. sed de eo erit ratio reddenda Job. xiij. Obseruasti oēs semitas meas ꝛ vestigia pedū meoꝝ ↄsideras ti Et subdit capitulo sequenti Tu quidem gressus meos dinu

merasti. Item .xxxiiij. Oculi ei⁹ sup vias hoim. ⁊ oēs gressus ei⁹ ɔsiderat sȝ ad retribuendū qđ in illis ppetrauit. Exemplū de angelo numerāte passus heremite De quo legit in vita patrū Min⁹ est vbū ociosum. Et tñ sic scribit mat. xij. De omni vbo ocioso qđ locuti fuerint hoies reddent de eo rōnem in die iudicij. vñ sapieñ. i. Qui loqtur iniqua nō poterit latere. nec p̄teriet illū correctōis iudiciū Minimū videt cogitatio vana. ⁊ tñ dr Sapie. i. In cogitatōibus impij interrogatio erit Et eiusdē. vi. Ipse cogitatōes nrās scrutabit. vñ Esaie vltio Ego āt opa eoꝝ veniā ⁊ ɔgregem cū gētibus videlicet ad iudicādū put gentes iudicabo De quo habet Iohelis. iij In dieb⁹ illis ɔgregabo oēs gentes. ⁊ reducā eas in valle iosaphat. ⁊ disceptabo cū eis ibi sup pplo meo ⁊ hereditate mea israhel Oia ergo opa cogitatōes ⁊ vba strictissima iudicabunt. Nā ⁊ dt gregori⁹ sup illud Matthei. xxiiij. Oēs capilli vestri numerati st Sic de⁹ oēs vias nrās ɔsiderat ⁊ gressus dinūerat vt nec minime cogitatōes aut verba minutissima q̄ apud nos valuerūt in eius iudicio maneant indiscussa Tunc em vniuersa opa nrā tanq̄ in frontib⁹ nris eēnt scripta erūt oib⁹ manifesta Nā vt scribit eccl. xi. In fine hois denudatio illius opeꝝ Quinto erit reddenda ratio nō solū de malis cōmissis sȝ etiā de bonis p̄termissis. vñ Matthei. xxv. tūc dicet rex his q̄ a sinistris ei⁹ erunt Discedite a me maledicti in ignem eternū. q̄ p̄paratus est diabolo ⁊ angelis ei⁹ Esuriui ⁊ nō dedisti mihi mādiucare ⁊ cetera q̄ sequunt Et fuit vna de causis quare diues epulo nō inuenit aque refrigeratōem. q: paup lazarus de micis eius mense nihil potuit obtinere Itē nō solū de cōmissis ⁊ omissis reddetur ratio. sȝ etiā de tpe pdito in quo mala fcā sunt. ⁊ bona neglecta Vñ eccl'a. xvij. Numeꝝ dieꝝ ⁊ tps dedit illis dñs. vt ipsis salubriter ad eius honorē ⁊ ppriā salutē vtant. Qđ multi tñ vilipendūt ⁊ tps inutiliter ɔsumūt de qb⁹ Bern. ad scholarē ɔq̄rit sic dicens Nihil pciosi⁹ tpe sȝ heu hodie nihil vilius reputatur Trāsierūt dies salutis. ⁊ nemo recogitat. nemo sibi perire diem ⁊ nunq̄ rediturum causatur Sed sicut non pibit capillus de capite. ita nec momentum de tpe videlȝ de q̄ rō nō exige. O q̄tum hic timebat btūs Ancelm⁹ in meditatōibus suis ita di-

tens O lignū aridum eternis ignibus dignum. quid enī rñde
bis in illa die cum exigetur a te vsqȝ ad ictum oculi omne tps
viuendi tibi impēsum q̄liter fuerit a te expēsum ꝛ ideo dr sapi/
ens ecclesia. quarto Fili ꝯserua tps Sexto ꝛ vltimo reddēn/
da erit ratio de oibus donis a dño deo ꝑceptis. Ipse enī dñs
nihil dat de quo nō velit habere rōem Vn̄ potius videt̄ com
modare q̄ʒ simpl'r dare Ipse enī requiret rōem de omni dato
siue sit spūale vt sunt bona aīe naturalia acq̄sita ꝛ infusa, siue
corpalia vt sunt fortitudo agilitas ꝛ pulchritudo Siue tpa/
lia vt sunt diuitie ptātes ꝛ honores De his oibus patet exem
plariter ꝛ parabolice Mathei. xx. de q̄nqȝ talentis Et luce. xix:
de nobili q̄ tradidit seruis suis diuitias De q̄bus oibus opor/
tuit rō reddi ꝛ ꝯputatio fieri spūalis Et ergo sicut scribitur.
Job. xix. Scito esse iudiciū scȝ breuiter faciendū. in q̄ de oib'
ꝛ singulis sup' iā positis rō strictissima exiget̄. Quare dice/
bat Job. xxxi. Quid faciā cū surrexerit ad iudicandum dñs. et
cū q̄sierit quid rñdebo illi O q̄ʒ velociter veniet q̄rens ꝛ inter
rogās de oib' opib' nr̄is Nā iuxta ē dies ꝑditōis ꝛ adesse fes
tinant tpa. scȝ qn̄ iudicabit dñs ppl'm suū Quia vt dr Abdie
primo Iuxta ē dies dñi sup oēs gētes Ipse nāqȝ dr in apoca/
lipsi tercio Ecce venio cito. Et ergo dr in euange. Marci. xiij.
Vigilate nescitis enī qn̄ dñs veniet, an media nocte an galli/
cantu, an mane ne cū venerit repēte inueniet vos dormientes
Qd̄ āt vobis dico oib' dico Vigilate. vigilate Nā si nō vigi
laueris veniā ad te tanq̄ʒ fur, ꝛ nescies q̄ hora veniā ad te Itē
apocal'. vltio. Ecce venio cito ꝛ merces mea mecum est reddē
vnicuiqȝ scd̄m opa sua. ꝛ ergo charissime cū de tot ꝛ tantis o/
portebit te iā cito ꝛ q̄si iprouise ꝛ subito rōem reddē sp vigila
diligēter te exaīa. ꝯsciam q̄ʒ tuā fundit' expurga Vt cū dñs
ad iudicandū venerit possis eidē ꝯuenienter rñdere Et in ocu/
lis ei' grām ac veniā pctōꝝ misericorditer inuenire Et hoc ē
qd̄ suadet̄ tibi. eccl'ast. xviij. ibi dr. An̄ iudiciū tenetipm inter
roga ꝛ in conspectu dei inuenies propitiationem.

Quod iudicium timendum sit prop-
ter sententie probationem

Rimū qđ finale iudiciū reddit formidabile ⁊ pauescen-
dū est horribilis sniā expectatio q̄ a iudice tūc crudel' rest
ferenda. Hec āt sniā est terribilis spēalit̄ ꝓpter tria Primū est
incertitudo snie siue dubitatio. Nulli em̄ ꝯstat an ꝓ se vel ꝯtra
se ferat̄. Nā vt dr̄ Eccl'.ix. Sūt iusti aūt sapiētes. ⁊ opa eoꝝ
in manu dei sunt. ⁊ tn̄ nescit hō vtrū odio an amore dignus sit
sȝ oīa in futuro seruant̄ incerta. Vñ legit̄ in vitaspatrū. q cuȝ
abbas agaton moriturus ꝑ tres dies staret immobilis aptis o-
culis ⁊ frēs eū pulsarent dicentes Abba vbi es Respondit in
ꝯspectu oīm. iudicis assisto Et dixerunt frēs Tu times dixit.
Intantū ꝟtute qua potui mādata dei custodiui. sȝ hō sum ⁊ ne-
scio vtrū opa mea accepta sint corā deo. qꝛ aliter sunt dei iudicia
⁊ aliter hoim Et idō nec ꝯfido. nisi venero an̄ deū dicat em̄ Gre-
gorius Sepe iusticia mea ad examen diuine iusticie inducta in-
iusticia est ⁊ plerūqȝ sordet in ꝯspectu iudicis. qđ in intentione
fulget opantis vñ Prouer.xiiij. Est via q̄ videtur hoibus rec-
ta ⁊ nouissima eiꝰ ducit̄ ad interitū Et qꝛ iste sanctus pater
Agaton hec cordialiter aduertebat. idō quāuis in mādatis dei
custodiendis diligentissimus fuit. futuꝝ tamen iudicium val-
de timuit ⁊ expauit. Item legitur adhuc in vitaspatrum. q
qdā senex dixit Tres res timeo Vnā videlicet qn̄ aīa mea e-
gressura est de corpe Alia qn̄ occursura est ipsi deo Tercio ꝟo
qn̄ finalē sniam in die nouissimo expectauerit auditura. ecce q̄-
liter multi sanctoꝝ patruȝ hoc iudiciū timuerūt ꝓpter icertitu-
dinē snie tūc ferende Et vero merito valde timendū vñ Mat-
thei.vij. ⁊ sunt ꝟba saluatoris Multi dicent mihi dn̄e dn̄e. nō-
ne in noīe tuo ꝓphetauimꝰ ⁊ demonia eiecimus. ⁊ ꝟtutes mul-
tas fecimꝰ Et tūc ꝯfitebor illis dicens Discedite a me qꝛ nunq̄
noui vos Si ꝓphete ⁊ fugantes demones ⁊ miracula in dei
noīe facientes. tūc repellent̄. quis tam sancte hic posset viuere
qn̄ hoc iudicio nō habeat tremere ⁊ pauere Nullus vtiq̄ hō-
cui nō sit mūdus a sorde sup terram. etiam nec infans vnius di-
ei. Hinc est qđ scribit̄ Isaie.lxiiij. Facti sumus oēs nos vt im-
mūdus quasi pannus menstruate vniuerse iusticie nrē. Igit̄
de oībꝰ opibꝰ nris in hoc iudicio ꝓducendis ꝯtinuntiaqȝ etiaȝ
videnti bona sint iusta. debemus merito formidare vnde Job

bono Verebar oia opa mea Sic btūs paulus vas electionis
q̄ uis de nullo pctō sibi ɔsci⁹ fuerit: Dicit eñ Act. xxiij. Ego
oi bono ɔuersatus sum apud deū vsq3 in hodiernū diem. Cū
sicut scribit ecclesiastes: De ppiciatu pctōꝝ noli esse sine metu.
vñ. i. ad Corint. iiij quasi pauidus dt Nihil mihi ɔscius sum s3
in hoc iustificatus nō sum hinc Gregori⁹ ait Justi āt viri oīa
q̄ agūt metuūt dū caute ɔsiderāt an q̄ iudice stabūt O eos añ
eñ stabim⁹ añ tribunal xpi. vt scribitur apl'us ad rhoma. xiiij
Et ergo ego miserrimus qd dicā vel qd faciā. dū nil boni pfe
ram añ eū iudicem Scdo mīe est illius sententie dura ꝛ lamenta
bilis imo itollerabilis platio. c. vñ Matthei xxv. Cū venerit
fili⁹ hois in maiestate sua ꝛ oēs angeli cū eo. tūc sedebit sup se
dē maiestatis sue Et ɔgregabunt añ eū oēs gentes. ꝛ sepabit
eos ab inuicē sicut pastor segregat oues ab hedis Et statuet q̄
dē oues a dextris. hedos aūt a sinistris Tūc dicet rex his qui a
dextris ei⁹ erūt Venite bñdicti pris mei possidete paratū vo
bis regnū a ɔstitutōe mūdi Esuriui ꝛ dedistis mihi mādūcare
sitiui ꝛ dedistis mihi bibere ꝛ cetera q̄ sequunt Tūc dicet ꝛ his
q̄ a sinistris ei⁹ erūt Discedite a me maledicti in ignē eternū q̄
patus est diabolo ꝛ angelis ei⁹. vñ qdam. Judicio in lite bre
uis est vox ite venite Dicetur reprobis ite. venite bonis O
graciosissimū ꝛ dulce xpi alloquiū. cū dixerit Venite O dux
ꝛ amaꝝ immo intolerabile vbū cū pnunciauerit Discedite a
me maledicti in ignem eternū. siue ite. Vere vere Aspera vox
ite. vox est bñdicta venite vñ btūs Bern. ait O q̄ graue ꝛ a
maꝝ a sinistris erit ite cū a dextris vox venite dicet rex largitor
vite Iste est gladi⁹ ab vtraq3 pte acutus exiens de ore filij ho
minis Vt habet Apocal'. primo. ꝛ etiā. xix. Certe tūc pcuti
et terrā vga oris sui ꝛ spū labioꝝ suoꝝ interficiet impiū3 Vt
habet Isa. xi. O q̄ terribile est illā vocem tūc audire vñ. Au.
sup Joēm Qui ceciderūt ad vocē vnā morituri xpi. quid faci
ent sub voce iudicaturi Ipse siquidē3 rugiet tanq3 leo. Amos
iij. Leo rugiet q̄s nō timebit Itē Isa. v. Rugit⁹ ei⁹ vt leonis.
Itē Hiere. xxv. Dñs de excelso rugiet ꝛ de habitaculo suo da
bit vocē suā Peruenitq3 sonus ei⁹ ad extremū terre. q2 iudiciū
dño cum gentibus Certe tunc vox dñi confringentis cedros

nā tūc dñs ꝯfringet cedros libani. Hoc est suꝑbos ⁊ eleuatos
eius ípales inimicos. Qui mox vt honorificati fuerint. ⁊ tan
ꝙ cedri exalti quemadmodū fum⁹ deficiēt cū in hoc iudicio humili
ati fuerint a dño: ⁊ quasi penitus ad nihilū redacti. Hec etiam
vox dñi erit sicut tonitruū verberans terram. Ideo Job. xxvi.
tremens dicebat. Quis poterit tonitruū magnitudinis eius
intueri. vnde psalmista. Intonuit de celo dñs ⁊ altissimus de/
dit vocē suā. Itē Job. xxxvij. Tonabit dñs voce sua mirabili
ter q̇ facit magna ⁊ mirabilia. Hinc Ancel. in meditationibus
suis dicit. Quid dormitas anima tepida ⁊ eterno igni digna. Qui
non expergiscit̃. Qui nō tremit ad tantū tonitruū. nō dormit
sꝫ mortu⁹ est. Itē verbū dñi erit ad modū chorruscantis. vnde
Zacharie. ix. Exibit vt fulgur iaculū ei⁹ ⁊ dñs in tuba canet.
Certe sicut dr̃ Ysaie. xx. capitulo. In die illa clanget̃ tuba mag̃
Hinc dr̃ Crisosto: sup illud Matthei. xxiiij. Virtutes celorū
mouebunt̃. Vere vox magna vox tube terribilis cui omnia o
bediūt elementa. Que petras scindit. inferos aperit portas e
reas frangit. vincula mortuoꝝ disrumpit. ⁊ de profundis abys
si liberatas aīas corporibus suis reddit: ⁊ ad iudicium ire com
pellit. Hec oīa citius consumantur in ope. tanꝙ sagitta trāsiens
in aere. Dicente apostolo prima ad Corin. xv. In momento
in ictu oculi in nouissima tuba. De hac etiam tuba dicit beatus
Hierony: sup Mattheū. Quotiens diem illū ꝯsidero. toto cor
de contremisco. Siue etiā comedo. siue bibo. siue aliqd aliud fa/
cio. Sp̃ videtur illa horribilis tuba sonare in auribus meis.
Surgite vos mortui ⁊ venite ad iudiciū. Hunc diem frequen
ter debʒ cogitare quilibet tribulat⁹. seu onere pcc̃i aggrauat⁹
⁊ magnū inde suscipiet in aīa subleuamen. vt dr̃ btūs Grego/
rius in omelia. Deuz illū fratres charissimi ante oculos vr̃os
ponite. ⁊ q̇cquid mō graue cernit̃ in eius cōparatione leuatur.
¶ Debemus etiā hanc diē expauescere ⁊ timere. Nam hec est
dies ire. dies magna ⁊ amara valde. vñ Sophonie. i. Vox di
ei dñi amara tribulabit̃ ibi fortis dies ire dies illa dies tribula
tionis ⁊ angustie. dies calamitatis ⁊ miserie. dies tenebrarum
⁊ caliginis. dies nebule ⁊ turbinis. dies tube ⁊ clangoris. Itē
Ysaie. iij. Sol cōuertet̃ in tñbras ⁊ luna in sanguinē. anteꝙ ve

niet dies dñi magn⁹ ꝛ horribilis. O q̄tum metuebat beatus Ber. hūc diē qñ dixit Eū recordor moritur⁹, terret terror me vētur⁹. Quē expecto non secur⁹ terret dies me terroris dies ire ꝛ furoris. dies luctus ꝛ meroris. dies vltrix pctōris De hoc etiā die ait sic idē in sermone Audi stabūt añ tribunal xpi. vt audiāt vocē iudicij. q obturauerūt aurē suā ad vocem consilij Quid em̄ loquit̄ deus Agite inqt pniam Multi tñ dissimulāt multi ꝯtinent aures suas ꝛ dicūt Durus est hic sermo Nō sic impij nō sic. nūc intonet durus ser mo v̄bū aspez cū ꝓnunciatum fuerit Ite maledicti in ignē eternum Quid ergo dicent in die illa terribili miseri pctōres ꝑpetue ꝯdemnati cū viderint scōs ad regnū vocari. atq̄ semetipos ad mortis supplicia eternaliter destinari Certe sicut dr̄ Sap. v. Gementes p̄ angustia spūs dicent intra se pñiam agētes Hi sunt q̄s aliqñ habuim⁹ in derisum ꝛ in similitudine improperij Nos insensati vitā illoꝝ estimauim⁹ insaniā. ꝛ finem illoꝝ sine honore Quō ergo deputati sunt inter filios dei ꝛ inter sanctos sors illoꝝ est Nos errauimus a via veritatis ꝛ lumen iusticie nō illuxit nobis ꝛ sol itelligentie nō est ort⁹ nobis. Lassati sum⁹ i via iniquitatis ꝛ ꝑditōis. ꝛ ambulauim⁹ vias difficiles. viā āt dñi ignorauimus Quid nobis ꝓfuit supbia aut qui diuitiaꝝ iactantia ꝯtulit nobis Trāsierūt oīa illa tanq̄ nauis q̄ ptransit fluctuantem aquā. cui⁹ cū ptierit non est vestigiū inuenire Certe hec ꝯfessio ꝛ pñia tūc erit nimis tarda ꝑpenitebunt q̄dem ad penā sed non ꝯuertentur ad veniā Nam tunc non erit amplius locus misericordie ꝛ venie. sed eq̄tatis ꝛ iusticie. cū ꝓnunciatur a tremendo iudicio Ite ꝛ venite. O q̄tum hec snīa est ab omnib⁹ metuenda Vñ legitur ꝙ q̄dam scūs cū spūs fornicationis ipm grauit̄ temptaret exorauit dñm. vt tēptator ei visibiliter appareret. q̄d ꝛ factū est. Tūc scūs ille ait Quid tibi ꝓdest ꝙ me sic temptas. est em̄ summa fatuitas Nosti namq̄ ꝙ cū aliquem in peccatū precipitas. peccatum tuū ꝫ aggrauas et ex consequenti sic penā tuā agmentas Respondens demon ait. Scio inqt verū esse q̄d loqueris. scio em̄ ꝙ q̄to plures peccare fecero tanto diem iudicij amplius retardabo Illam āt diem sup oīa reformido in qua durā illā snīam me auditurum expec

to. Ite maledicti in ignē eternū q̄ paratus est diabolo ꝛ ange
lis eius Et vt fulminationē illi⁹ īnūc salte ad tp̄s valeā retar
dare. ideo nitor hoīes tam grauiter tēptare. O deus eterne q̄z
tūc tunc demones ꝛ miseri petōres timebūt ꝛ a voce tonitrui
tui formidabūt Et ergo si volueris hāc vocē nō timere. ꝛ in
illa magna ꝛ horribili securus eē. semia nūc opa pietatis. iusti/
cie ꝛ mīcōie O q̄z felix fuerit ꝛ multū btūs. q nunc intelligit
sup egenū ꝛ pauperē: in illa die liberabit eū dn̄s. vn̄ Prouer.
xi. Benefacit aīe sue vir misericors. facit etiā dignos fructus
Nā q nunc semināt in lachrymis ꝛ dolore tūc venientes veni
ent. portātes manipulos suos cū magna exultatōe. Sz mul/
ti nūc semiant spinas ꝛ zizania. putātes se tunc triticū messu/
ros. nō sic impij nō sic Que em̄ seminauerit hō. hec ꝛ metet dr̄
apl̄s ad Galatas. v. Et ergo dr̄ dn̄s Ozee. x. Arastis impie/
tatē. iniquitatem messuistis. vn̄ Qui seminauerit pctm̄ ꝛ actus
neqcie metet gehēnalē penā Qui ꝯo ꝯtutes ꝛ opa pnie. colli
get gl'am sempiternā. nam q bona egerūt ibūt in vitā eternā
q ꝯo mala in ignē eternuz O pa em̄ illoꝝ sequunẗ illos Apo
xiiij. nā opa nūc saluabūt. ꝛ opa ꝯdemnabūt Hinc ē qd̄ dr̄ io.
v. Veniet hora in q̄ oēs q in monumētis sunt. audiēt vocem
dūi. ꝛ pcedēt q bona fecerūt in resurrectōez vite. q ꝯo mala ī
resurrectōez iudicij. vn̄ Apo. ij. dr̄ iudex. affuturus Ego sum
scrutās renes ꝛ dabo vnicuiqz fm̄ opa sua Nā vt dr̄ abdie. i.
Sicut fecisti fiet tibi Et ergo scri. Hiere. l. ca. Et sunt ꝯba iu
dicis ad āgelos malos de petōre ꝯdēnato sic dicente Reddite
ei scd̄m op⁹ suū. iuxta oīa q̄ fecit facite illi Et ergo si volueris
añ xp̄m autumnū bonū hrē ꝛ multis fructib⁹ abūdare semia
nūc largiter ī h̄ vere hui⁹ pn̄tis vite. nā q pce seminat pce ꝛ me/
tet Et q semiat in bn̄dictōib⁹. de bn̄dictōib⁹ ꝛ metet Vt ha/
betur scd̄o ad chorin. x. Sic etiā qui semiat in maledictiōibus
ꝛ peccatis. de eisdem metet Nam vt dr̄ prouerbio communi
Quod sibi q̄squis serit presentis tempore vite. Hoc sibi mes/
sis erit cum dr̄ ite venite. Tertium ꝯo ꝓpter qd̄ snīa iudicis ē
terribilis ꝛ desolata est oī dolore plena damnatoꝝ a deo ꝛ an/
gelis ꝛ ab oīb⁹ sanctis separatio eterna. cū ps sinistra a demo
nib⁹ rapieẗ In instāti em̄ ꝛ sine mora illa horribili snīa ab ore

christi ꝓmulgata erūt parati demones crudelissimi. rapientes
aīas miserorꝫ ducentes eas velocit̄ ad suppliciū sempiternum
Hoc etiā pꝫ figuratiue Hester. vij. de ministris assueri regis. q̄
erant auidissimi ad suspendendū amā. vñ dr̄ ibidē. nec dū vbū
de ore regis exibat ⁊ operuerūt faciem eiꝰ ministri regis Sic di/
aboli statim in illo die erūt paratissimi ad recipiendum statim
aīas pctōrꝫ Et hoc est q̄d dr̄ in lamentatōibꝰ Hiere. i. ca. Oēs ꝑ
secutores eiꝰ apphenderūt eā. vñ Crisosto. in li. de repatōe lapsi
Cogita seuos illos ⁊ horrendos penarꝫ ministros. q̄ pctōres pci
pitāt ad supplicia sempitꝰna Itē Hugo de scō victore Tortoꝛ/
res horribiles qui nunq̄ miserent̄ erunt parati vt data sniā . te
dānatū rapiāt ad tormenta sempiterna Tūc miserandꝰ miser
lamentādo dicet Susceperūt me sicut leo paratꝰ ad p̄dam. ⁊ si
cut catulꝰ leonis habitās in abditis O dolor ineffabilis. o pe/
na indicibilis talis amarissime ꝑsecutōis. vñ Bernar. in medi
tatōibꝰ suis sic ait Quis putas moeror erit. q̄s luctꝰ. ⁊ q̄ tristia
q̄n sepabunt̄ mali a ꝯsortio iustorꝫ ⁊ a visiōe dei. ⁊ tradent in po
testatē demonū . ibūt cū illis in ignē etnū. Ibiq̄ꝫ erūt sine fine
in luctu ⁊ gemitu Procul elongati a btā patria padisi. ⁊ in ge
henna nunq̄ lucē habituri iuxta q̄titatem culpe penā sustinē
tes. tūc illi miseri pctōres de omī redemptōe desperantes vsq̄ꝫ in
eternū nō videbūt lumen. nā introibūt in inferiora terre tra/
dent̄ in manꝰ gladij ptes vulpiū erūt. hoc est ipōrꝫ demonū q̄
sunt fraudulenti ⁊ neq̄ssimi ad nocendū oībꝰ De hac sepatōis
pena sic dr̄ Crisosto. in li. de repatōe lapsi. nō nulli impiorum
putāt sibi satis esse ⁊ optabile videri si tm̄ūō careāt gehenna.
Ego āt multo graniores q̄ꝫ gehennā dico esse cruciatꝰ remoue
ri ⁊ abijci ab illa gloria. nec puto acerba esse gehenne supplicia.
Ut sunt illa De q̄bus audi q̄d dr̄ btūs petrus Torquetur is
q̄ arcet̄ a ꝯspcū xp̄i hoc crede mihi penis oībꝰ granꝰ Et hoc so
lū est q̄d supat ⁊ gehennā Unde idem sup illud Matthei. xvi
Excidet̄ ⁊ in igne mittet̄ Intollerabilis res est gehenna sup/
pliciū horribile Tñ si mille q̄s gehennas ponat. nil tale ē duꝝ
q̄le ab honore illꝰ glīe ꝓpelli ⁊ exosum esse a chrō Item scd̄m
Augustinū Reprobi mallent oē tormentū sustinere q̄ꝫ videre
faciem iudicis irati. vñ Iohel. ij. A facie eius contremuit ter

ra. moti sunt celi ⁊ stelle: retraxerũt splendorẽ suũ. a facie eius
trepidabunt ppl'i Certe dñe tũc pctores infirmabunt ⁊ peri/
bunt a facie tua Et hoc pre dolore nimio. cũ eã viderint auer/
sam ⁊ q̃ ad ipos terribiliter cõmotam ⁊ crudelissime dicentem
illud Hiere. xviij. Dorsum ⁊ nõ faciem ostẽdam eis in die pditio
nis eoꝝ O q̃lis separatio O q̃ʒ grauis ⁊ amara tunc diuisio cu
iuslibet pctõris a facie dñi talit indignãtis ⁊ horribiliter dicen
tis Amen dico vobis nescio vos. vñ q̃dam Caroꝝ tristis dis
cessus tristior istis Corpis ⁊ aie tristissimus a deitate Charis
simi ꝑpter hec oia supradicta ⁊ q̃si infinita alia que breuitatis
causa omittunt. expgiscimini ⁊ leuate capita vrã. ac oi timore
⁊ tremore diem illũ pcauete Nã sicut dr Sophonie. i. Iuxta
est dies dñi magnus iuxta ⁊ velox nimis et ergo dr Esaie xiij.
Uigilate. qr ꝓpe est dies dñi vigilate itaqʒ qr nescitis diem ne
qʒ horã. vt scribit Matthei. xxv. vñ prima ad thessalo. vltimo
Fratres ista diligenter scitis qr dies dñi sicut fur ita in nocte
veniet Cũ eñi dixerit pax ⁊ securitas tũc repentin⁹ eis supue/
niet interit⁹. ⁊ sicut dolor in vtero hñtis ⁊ nõ effugiet. Uos aũt
frẽs iã nõ estis in tñbris. vt vos dies illa tanqʒ fur compben/
dat Uos eñi filij lucis estis ⁊ filij dei Igit nõ dormiam⁹ sicut
ceteri. sʒ vigilem⁹ ⁊ sobrij sim⁹ Hec vbi sup̃ Itẽ luce. xxi. Attẽ/
dite vobis ne forte grauent corda vrã in crapula ⁊ ebrietate. ⁊
curis hui⁹ vite. ⁊ veniet sup vos repentina dies illa tanqʒ laq̃/
us eñi supueniet in omnes q sedent super faciem vniuerse terre
Uigilate itaqʒ frẽs oi tpe orãtes vt digni habeamini oia ista
fugere q̃ ventura sunt. ⁊ stare añ filiũ hois Hec oia ibidẽ Nã
in veritate ibi erit amor ⁊ tremor ⁊ intolerabilis dolor Unde
Iohel. i. ca. Magnus est dies dñi ⁊ terribilis valde. q̃s susti/
nebit eũ Et Isaie. ij. ca. Et introibũt in speluncas petraꝝ a fa/
cie formidinis dñi ⁊ voragine terre. ⁊ a gl'a maiestatis eius cũ
surrexerit pcutere terrã Tũc eñi in fremitu conculcabit terrã ⁊
in furore obstupefaciet gentes. Sicut scribitur Abacuc. tcio.
Et io dr Esaie. x. ca: Quid facietis in die visitatiõis ⁊ calami/
tatis de lõge venientis: ad cui⁹ fugietis auxilium. Certe pctõres
tũc nullũ erit refugiũ. nullũ solamen seu adiutoriũ vñ Al/
sedmus in libro de similitudinibus Adextris erunt pctã accu

fantia. a finistris demonia. Subtus horridum chaos inferni. desup pñtia iudicis irati. Foris mundꝰ ardens. intus ɔſcia v/rens vix iustus saluabit. Peccator āt sic dephensus quo fugi/et latere tunc erit impossibile. ꝛ appere intolerabile Itē est dic ta snia eo magis formidabilis ꝛ timēda. qꝛ nō solū corpꝰ dam/dicat. ſʒ etiā ipam aiam condemnat. vñ legiť in exemplo Duo frēs qꝫ vnus erat fatuꝰ. ꝛ alter sapiens. ibāt pariter eadem via Cum āt venissent ad biuiū vbi erant due vie. vna delcābilis ꝛ pulchra. reliqua vo inabilis ꝛ aspera. Fatuꝰ videns viā delecta bilem. dixit sapienti Eamus p hanc viam. Sapiens rñdit fra ter ꝛ si via ista delcābilis est. tñ ad malū hospitiū in fine deou/cit. vñ ɔsulo p aliā viā trāseamus. nā qꝫuis ipsa sit aspera ꝛ in/abilis. tñ ducit finaliter ad hospitium laudabile ꝛ pulchrū mi/mis. magne honestatis ꝛ quietis Rñdit fatuus frater Magi volo oculis meis credere qꝫ tibi de his que tu nō vides Et sic se posuit ille fatuus in via delectabili ꝛ amena Quod sapiens videns nolens eum relinquere ipsum sequebatur Pergētes aūt pariter inciderunt statim in latrones: q̄ eos abin uicem sepa/rātes posuerunt in carceribꝰ diuersis Factū est āt vt rex illius terre pciperet quadā die oēs incarceratos ad se adduci. vt ip/sos iudicaret ad mortem Venientes āt isti duo frēs inter ce/teros cū se mutuo viderent. sapiēs sic dixit regi O dñe mi rex ꝛ iudex. valde ɔquero: vobis de isto frē meo. Nā cū essemus pariter in via. ꝛ ipse sit fatuus ego vo sapiens sum reputatꝰ Ipe eñi nihil nolebat credere vt iuissemus per quandā bonā viam quā sibi demonstraui sed fecit me secū ire p quandā viam malā vbi cecidimus inter latrones. vñ reus est mortis mee Ad hec fatuus dixit Dñe mi rex Ego aduersus frēm meum maiorem habeo cām conquerendi Nam cū ipe sapiens sit non debuissʒ tam faciliter me secutus fuisse p viam quam sciuit fore malam Quod si nō fecisset redijssem vtiqꝫ ꝛ secutus eum fuissem. ꝛ p̄sens periculum nullatenus incurrissem Vñ vere reus ē mor tis mee. His vbis ex vtraqꝫ pte auditis. rex talem ptulit sen tentiā dicēs Tu fatue noluisti sapiēti credere. ꝛ tu sapiens se/cutus es fatuū igitur vos ambo debetis morte condemnari ¶ Sic ergo erit frēs charissimi in die iudicij. ꝛ in consumma/

tione seculi cū exibunt aīe de latibulis suis. ⁊ corpora de sepul/
chris suis. ad recipiendū iudiciū de cōmissis oibus opibus su/
is ⁊ omissis Nā corpus fatuū qꝛ noluit seq̄ consiliū aie sapien
tis ⁊ spūs sapiens: qꝛ secutus est corpus fatuū Igit̄ ꝯdenna/
bunt ambo in iudicio extremo Et hac de cā snia iudicis d͛ gla
dius ex vtraqꝫ pte acut⁹ Vt habet̄ Apoca. i. Nā pcutiet tā q̄
ad corpus q̄ꝫ quo ad aīam miserū pctōrem. vn̄ Matthei. x. Il
lum timete qui pt corpus ⁊ aīam pdere in gehennā Item dic
sniam reddit multū formidabilem ⁊ timendā qualitas ipsius
iudicis Est em̄ ferenda a iudice circumspecto omnino prudenti
ssimo qui nō poterit falli. Nā oīa sibi cognita sunt ⁊ nota Ip
se em̄ nouit abscondita cordis scrutans corda ⁊ renes deus vn̄
ad Hebreos quarto Oīa nuda ⁊ apta sunt oculis eius Deus
em̄ intuetur cor: vt habet̄ primi Regū. xvi. vn̄ eccl'asti. xx. O/
culi domini multo plus lucidiores sunt sole. circūspicientes ō/
nes vias hominum. ⁊ profundum abissi ⁊ hominum corda in
tuentes in absconditas ptes Et ergo vt d͛ Boetius Magna
nobis indicta est bene faciendi necessitas. cum agamus omnia
añ oculos iudicis cuncta cernentis Item Hieremie tricesimo
sc̄do Oculi tui apti sunt sup omēs vias filiorum adam ⁊ red/
das vnicuiqꝫ scdm fructum adinuentionū eius Iste est iudex
valde metuendus cui pspicabile omne solidum ⁊ opertum om
ne secretum. cui obscura clarent. muta respondent. meditis sine
voce loquitur ⁊ silentium confitetur Hec etiam sententia fere
da est a iudice nouissimo. qui non poterit flecti. nā iudicabit or
bem terraꝝ in iusticia ⁊ ppl'os in equitate nullius etiam vere
tur potentiā. nec alicuius accipit psonam. nec aliquo munere
tunc placatur Vnde Deutronomij decimo capitulo De⁹ ma
gn⁹ potens ⁊ terribilis q̄ psonā nō accipit nec munera. Certe
tunc plus valebit pura ꝯsciencia q̄ꝫ marsubia plena Tunc di/
uitibus nihil proderit diuitiaꝝ copia. sed solum pietatis ⁊ iuſ/
ticie psunt opera Vnde Ezechie. vij. Argentū eorum foras
eijcietur. ⁊ auꝝ eorum in sterquilinium erit Argentum ⁊ au/
rum non valebit eos liberare in die furoris dn̄i Tunc appebit
dolus seculi falsitas mundi ac vilitas ⁊ indignitas oīm diuiti
arum. O q̄ꝫ dulce. q̄ꝫ iocundum erit tunc odisse mundum ⁊ q̄ꝫ

triste. q̄ amaꝝ habuisse mundū carū Hec sīnia ferenda ē a iu-
dice q̄ precibꝰ nō corrumpit̄ neqȝ mitigat̄ Prouer. vi. Non
acquiescet cuiusqȝ ꝑcibꝰ Et iō vt dr̄ Crisos. Ibi angeli ꝓ hoi-
bꝰ nō intercedēt Quia iustꝰ iudex tūc nō faciet miscđiam sed
reddet vnicuiqȝ scđm merita vel demerita. equā ⁊ inflexibilē
iusticiā. vñ Ezechiel. vij. Scđm viā eoꝝ faciā eis ⁊ scđm opa
eoꝝ iudicabo eos. ⁊ scient q̄ ego dñs Et ergo Job. ix. Expa-
uescēs dicebat Uerebar oīa opa mea sciēs q̄ nō parcis delin
quēti De his oībꝰ ait Ber. in ꝓsa. Juste q̄d ē iudicabit nec per
sonā acceptabit p̄ce nec corrumpet̄. sic nec p̄cibꝰ flectet̄ Et igi
tur labora diligēter illuc deferre iusticiā. vbi miscđiam nō po-
teris inuenire Nā ⁊ scribit̄ Prouer. xi. Nō ꝓderunt diuitie
in die vlcionis. sed iusticiā liberabit tūc a morte. Charissimi si
scholares lectōes suas nesciētes valde timēt de examine mgri.
q̄ forsitan acriter corrigent̄ Quantū hūc tūc timere mudi
pctōres de extrema auditōe summi mgri ⁊ iudicis. q̄ nō studue-
rūt in libro iusticie ⁊ v̄itatis Certe in hoc examine q̄ nūc ma-
lignant̄ exterminabūtur Iniusti em̄ punietur ⁊ semē impio-
rum peribit Ecōtra v̄o tūc in mēoria eterna erunt iusti. ⁊ ab
auditōe mala nō timebūt Et iō dr̄ eccl̄. viij. Añ iudiciū para
tibi iusticiā Hec sīnia etiā feret̄ a iudice crudeli ⁊ cōmoto q̄ non
poterit placari Nā dñs q̄ nūc naturalr̄ māsuetꝰ ē vt agnus
tūc appebit q̄si leo rugiēs crudel̄ ⁊ cōmotꝰ. vñ Ozee. xiij. Et
possunt esse v̄ba dñi de auaris. gulosis. ⁊ sup̄bis in die iudicij
sic dicētis Iuxta desideria sua adimpleti sunt ⁊ saturati ⁊ ele-
uauerūt cor suū ⁊ obliti sunt mei. Et ero eis q̄si leena ⁊ sicut
pardus in via assirioꝝ. occurrā eis q̄si vrsa raptis catul̄. ⁊ dis-
rumpā interiora iecoris eoꝝ ⁊ ꝯsumā eos q̄si leo Quid enim
crudeliꝰ istis bestijs poterit inueniri Itē dr̄ dñs ad impiū cō-
demnandū. illud Ezechie. vij. Finis venit sup̄ te ⁊ emittā fu-
rorem meū in te ⁊ iudicabo te iuxta vias tuas ⁊ ponā ꝯtra te
oēs abhoīationes tuas Et nō p̄cet oculꝰ meꝰ sup̄ te ⁊ abhomi
natōes tue in medio tui erunt Et scietis q̄ ego dñs. veīt tēpus
ꝓpe dies occisiōis. nūc de ꝓpinquo effundā irā meā sup̄ te ef-
fundā furorē meū in te Certe dñe sicut ignis ꝯburit siluā ⁊ si-
cut flāma ꝯburēs mōtes Ita tūc ꝓsequens illos in tempesta

ri tua ⁊ in ira tua turbabis eos. Tunc eñ exardescet sicut ig/
nis ira tua. ⁊ in furore obstupefacies gentes. De quo dr̃ Esaie
xxx. Ecce nomen dñi de longinquo veniet ardẽs furor eiꝰ ⁊ gra
uis ad portandũ labia eiꝰ repleta sunt indignatõe ⁊ lingua eiꝰ
q̃si ignis deuorans ⁊ spũs eiꝰ q̃si torrẽs inundans vsqꝫ ad medi/
um colli. ad ꝑdendas gẽtes ad nihilũ. Hũc furorẽ ꝓuidit iob in
spũ cũ dixit. Quis mihi tribuat vt in iferno ꝓtegas me ⁊ abs/
cõdas me donec ꝑtrãseat furor tuꝰ. Uere tãta erit tunc seueri/
tas iudicis. qꝰ nec v̄bis poterit exprimi. nec mẽte cogitari. Oĩa
eñ iudicia ab inicio mundi sup humanũ genꝰ habita sunt tan/
q̃ꝫ stille ⁊ scintille respectu furoris dñi. quẽ in hoc iudicio exer/
cebit. Ecce q̃ꝫ districtus veniet ad iudiciũ. q̇ mitis resurrexit ⁊
ad celũ ascendit. vñ Gregor. in omelia sup illud Jo. xx. Tho/
mas vnꝰ ex duodecim q̇ dr̃ didimꝰ sic ait. Frẽs vitã vr̃ãm mo/
resqꝫ cõponite. ⁊ is q̇ mitis resurrexit a mortuis. q̃ꝫ strictus in
iudicio veniet ꝓuidete. Certe in die tremẽdi exaĩs sui cũ ãgelis
⁊ archãgelis. cũ thronis ⁊ dñationibus. cũ principatibꝰ ⁊ ptã
tibꝰ appebit. celis ⁊ terris ardẽtibꝰ. cũctisqꝫ elementis in obse
quij sui terrore cõmotis. Hũc ergo tãti pauoris iudicẽ añ ocu/
los vr̃os ponite. hũc venturꝫ timete. vt hũc venturꝫ nõ timi/
di sꝫ securi videatis. Timẽdus est ergo mõ. ne tũc timeat. Ter
ror eiꝰ ad vsuꝫ bone actõis nos exerceat. metꝰ illiꝰ vitã nr̃ãm a
prauitatibꝰ cõpescat. Certe si aliqs. vr̃m cũ suo aduersario cãm
dicturꝰ in iudicio die crastina eẽt exhibendꝰ totã fortasse noc/
tẽ insomnẽ duceret qd sibi dici posset. qd obiectõibus rñderet
secũ sollicitata ⁊ estimãti mẽte ꝯsiaret. vt iudicẽ inueĩret aspex
vehementer metueret ⁊ noxꝰ appereret formidaret. Et qs ego
aut qd ego. Nimirꝫ nõ lõge futurꝰ post hoĩem v̄mis. post v̄mẽ
puluis. Si ergo tãta cura ꝑtimescit iudiciũ pulueris qua intẽ
tione cogitandũ ẽ. qua formidĩe ꝓuidendũ ẽ iudiciũ tante ma/
iestatis. Hec oĩa idẽ vbi sup. Sũt ⁊ q̇dã alia ꝓdicta sniam gra
uãtia. Primũ videlꝫ q̇ ibi nõ ẽ ptãs resistẽdi. Sapie. vi. v̄tu/
tuti brachij tui qs resistet. Et Ysa. xiiij. Quis resistet iudicio
tuo. Uere nullus p̄t resistere. sꝫ oẽs gñaliter oportet cõparere
ad uiam summi iudicis siue velint siue nolint corã angelis ex/
spectare. Ipse eñ loq̇tur ꝑ esaiã. xlvij. ad pctõrem condemnan/

dum in hec v̄ba Releuabit̄ ignominia tua. ꝛ videbit̄ opprobrium tuū Ultionem capiā ꝛ nō resistet mihi hō Unde Job. ix Deus cui⁹ ire resistere nemo pt Nā si fortitudo q̄rit̄ robustus est vn̄ Hester xiij. Dn̄e de⁹ rex oīpotens in dcōe tua cūcta sunt posita ꝛ nō est q̄ possit resistere volūtati tue Tu em̄ fecisti celū ꝛ terrā q̄cquid celi ambitu ꝯtinet̄ dn̄s oīm tu es. nec ē q̄ resistat maiestati tue Iste est magnus dn̄s. ꝛ fortis ꝛ potens. cui magnitudinis ꝛ potētie nō est nūerus neq; finis. Nullū etiā quātūcūq; magnū ipe timebit Sap. vi. Nō videbit dn̄s magnitudine cuiusq;. qm̄ pusillū ꝛ magnū ipe fecit Oēs em̄ sub iecti erunt pedibus suis ꝛ timebūt ipm in die illa vehementer. Nā sicut dr̄ Ezechie. vij: In die iudicij furoris dn̄i rex lugebit ꝛ princeps induetur merore Itē Apo. vi. Reges terre ꝛ principes ꝛ tribuni ꝛ iudices diuites ꝛ fortes ꝛ oīs seruus ꝛ liber abscondent se in speluncis ꝛ in petris montiū Et dicent montib⁹ Cadite sup nos ꝛ abscondite nos a facie sedentis sup thronū. ꝛ ab ira agni. qm̄ venit dies magn⁹ ire Et ibidē. xviij Flebūt ꝛ plāgent reges terre q̄ in babylone fornicati sunt. ꝛ in delicijs vixerūt cū viderint fumū incendij ei⁹. lōge stātes ꝓpt timorē tormentoꝝ Certe tūc erit tribulatio magna q̄lis nō fuit ab initio mūdi. vsq; mō. vt dr̄ Matth. xxiij Scdm ē q̄ dcām sniam aggrauat q̄ nō est ibi loc⁹ pctōrib⁹ se abscondendi seu occultādi Nā vt dr̄ btūs Anselm⁹ Latere tunc erit īpossibile. et apparere itollerabile vn̄ iob. xxxiiij: Non sunt tenebre. ꝛ non est vmbra mortis ibi vt abscondant̄ q̄ opant̄ iniq̄tatē Itē Ber. in sermōe Nudi stabūt an̄ tribunal xp̄i. vt audiāt vocē iudicij q̄ obturauerūt aures suas ad vocē ꝯsilij Ut supius allegatū est Charissime hunc time. hūc dn̄m ꝛ iudicē oīa iudicatuꝝ cordial'r expauesce. vt eo diligētius possis pctā deuitare. Nā vt dr̄ eccl'. i. Timor dn̄i expellit pctm̄ Et alibi In timore dn̄i oīs hō declinat a malo Terciū est q̄d dictā sniam aggrauat. q̄ nō est ibi loc⁹ ad aliū appellādi. nec spaciū appellādi vn̄ Psalmist. Quo ibo a spū tuo. ꝛ quo a facie tua fugiā Si ascendero in celū tu illic es. si descendero ad infernū ades. vn̄ dr̄ dn̄s de pctōre Amos. ix. fugiēt ꝛ nō saluabit̄ ex eis q̄ fugerit si descēderit vsq; ad infernū inde man⁹ mea educet eos Et si ascenderit vs-

ꝗ ad celū inde trahā eos. ⁊ abſconditi fuerint in vertice carme li inde ſcrutās auferā eos Et ſic celauerūt ſe ab oculis meis in fundo maris. ibi mādabo ſerpenti ⁊ mordebit eos Et ſi abie/ rint in captiuitatē corā inimicis ſuis ibi mādabo gladio ⁊ occi det eos. ⁊ ponā oculos meos ſuꝑ eos in bono ⁊ in malo Et er go Job. x. dn̄s oīa iudicaturus ſic dꝪ Non eſt q̄ de manu mea poſſet eruere Certe ſunt plane video vbiq̄ȝ nos inueniet ma/ nꝰ oīpotentis Vn̄ autor de curru aic Quo facies diues nuſ/ quā tutus hn̄ vince Quo te conuertes q̄ curſum ꝑdite vtes Quo vtes curſum nō tutus es hic neq̄ȝ ſurſum. Si miſer aſ/ cendis celos vel ad inferna tendis Impat in celis ſerus eſt vł ad infera tēdis Si mare q̄ratur rex ille mari dn̄at Nuſq̄ȝ tutꝰ eris ſȝ vbiq̄ȝ reptus habens Vere vde ita nullibi patebit fuga vł in morte nec in vita O q̄ȝ bn̄ aduertebat h̄ btūs Elealarus q̄ ſic ingens dicebat Manꝰ oīpotentis neq̄ȝ viuꝰ neq̄ȝ defunc/ tus effugiā vt hr̄ētur. ij. Machabeoꝝ. vi. Ex dcīs igr̄ pꝫ mul tiplicitꝰ ꝙ finale iudiciū erit oībꝰ metuendū ⁊. h̄ ꝓpter acculati onē plurimoꝝ ibi ſuſtinendā Et ꝓpter rōēm vniuerſoꝝ gn̄ali ter reddenda Et ꝓpt diffinitiuā itiam tunc a iuſto iudice hor/ ribiliter proferendam Huius ergo memoria p̄ſeruat non ime rito quemlibet a peccatis

Sequuntur exempla de ſecundo nouiſſimoꝝ

De extremo iudicio

Legitꝰ i li. de ortu carthuſienſiū ꝙ q̄dā doctor p̄cipuus. ⁊ vita vt videbat ⁊ fama doctrina ⁊ ſapiā int̄ oēs doctores ꝑiſienſes excellentꝰ hōrat ⁊ mirabilit̄ gtioſus gui ⁊ vltima īfirmitate p̄ uētꝰ nō diu recūbēs diē clauſit extremū. cūq̄ȝ tota die illa q̄ de/ functꝰ ē more ꝑiſieñ i aula fune in feretro decūbēte fuiſſet cāta ta officio defūctoꝝ i craſtio mane ꝯgregata ibidē vniuerſita/ te pariſieñ tā ſcholariū q̄ȝ doctoꝝ vt tā hōrabili viro ſolēnis ⁊ venerabilł p̄beret funeralł officij ſepultura Cū igr̄ fuerēt vi ri feretꝛi i q̄ funꝰ iacebat eleuarē vellēt ad ecclīaȝ deferēdū ſubi/ to cūctꝫ ſtupētibꝰ q̄ mortuꝰ videbat ⁊ erat eleuato capite reſe dit i feretro ac oībꝰ audiētibꝰ alta ⁊ tribili voce clamauit iuſto dī iudicio accuſatꝰ ſū ⁊ h̄ dcō capud depoſuit ⁊ decubuit mortuꝰ

sicut prius. Qua voce cuncti attoniti et territi deliberauerunt ipsum illo die nullo modo fore sepeliendum, sed usque ad crastinum reseruandum. Hanc ergo sequenti cum multitudo magna conuenisset, dictumque funus sicut prius vellent ad ecclesiam deportare, defunctus sicut prius eleuato capite dolorosa et terribili voce intonuit Justo dei iudicio iudicatus sum. Quam vocem multitudo audiens et intelligens stupuit plus quam prius. Et cum alterutrum interrogassent quid sibi vellent tam insoliti et inexperti defuncti clamores adhuc determinauerunt ipsum nisi in alio crastino nullatenus tumulandum. Tercio vero die cum propter ista prodigia fere tota ciuitas conuenisset et funus cunctis preparatis ad tumulum vellent deportare defunctus sicut prius iam tercio altissima et mestissima voce personuit Justo dei iudicio condemnatus sum. Qua horribili sententia audita quasi omnes immenso fuerunt timore et tremore perculsi certi facti de condemnatione tanti viri qui inter alios videbatur honestate vite claritate fame dignitatis excellentia et multiplici scientia et sapientia prefulgere. Ea tempestate erat ibi magister Bruno doctor famosus natione teutonicus de Colonia non obscuris parentibus notus ecclesie etiam remensis canonicus et ibi de scholarium magister qui supradictis vocibus salubriter territus atque compunctus allocutus est quosdam socios suos ibi presentes infrascriptis vel similibus verbis dicens Eya charissimi quid faciemus? Omnes sic perimus non saluabimur nisi qui fugerit. Si in viridi hoc fit in arido quid fiet. Si homo tante dignitatis tante literature tante scientie qui videbatur tam honeste vite qui erat tam celebris fame, sit indubitanter est damnatus, quid nos miseri homunculi faciemus? Si lugubri voce vnius hominis tam horribili ac stupendo timore ac tremore concussi ac stupefacti sumus quid faciemus cum rugitus leonis cum extremi iudicij tuba in aures nostras perepuerit cum omnes audierimus Surgite mortui venite ad iudicium. Quo in tali horribili iudicio columne celi pertremiscent et angeli trement et iniqui cogentur apparere. Unde tunc latebunt? Impossibile erit latere intollerabile apparere. Fugiamus igitur a facie gladij preoccupemus faciem domini in confessione. Venite adoremus ante deum ploremus coram domino qui fecit. Postquam igitur vocem eius audiuimus non obdurremus corda nostra, sed exeamus de medio babylonis egrediamur peta polum igne et sulphure iam succensa, et exemplo beati pauli heremite et beati anthonij arsenij euagrij et aliorum sanctorum cum beato ioanne bap/

rista antra deserti q̄ramus in mōtib⁹ nos saluos faciamus vt eterni iudicis irā ⁊ iniam dānatōis etne euadam⁹ ⁊ peruenire possim⁹ ad portū ⁊ trāquillitatē salutꝫ etne. His ⁊ silib⁹ v̄bis ⁊ sententijs sepm ⁊ q̄sdā socios alloq̄ns ⁊ exhortās Delibe/rauerūt ipe ⁊ sex alij viri ꝓbi secū abrenūciare mūdo ⁊ oībus pōpis ei⁹ ⁊ ad pfectā pniam pagēdā heremi deserta causa petē tia q̄rere ⁊ ibidē relictis oīb⁹ delicijs, diuitijs, ⁊ hōib⁹ huius mūdi. accipe singuli cruces suas ⁊ mūdū ipm nudi p artā viā seq. ⁊ latā ac spaciosam deserere q̄ amatores ⁊ sectatores mun di pducit ad supplicia dānatoꝝ. Et q: audierāt famā scitatis sci Hugonis epi grānopolitani q̄ pu⁹ aliq̄ tps eiusdē magistri Brunonis i scholis soci⁹ credit extitisse spūscō inspirāte sil' ad scm̄ epm memoratū accedere decreuerūt. ⁊ eiusdē ꝯsiliū ⁊ auxiliū inq̄rere. vt in ei⁹ diocesi quā audierāt multis desertis mon tib⁹ abundare locū ꝯgruū obtinerēt in q̄ suū scm̄ ac salubre ꝓ/positū possēt affectui mācipare Septē igr̄ sci viri infrascripti pfata de cā ad pdictū scm̄ epm duce scō spū puenerūt Et āt v/tar oīno v̄bis scriptis in legenda vite sci Hugonis epi memo/rati p summū pontificē Innocentiū q̄ eū canonizauit appro/bata ⁊ ꝯfirmata eccl'a adest mgr̄ Bruno vir religiosus sciaq; famosissimus honestatis ⁊ grauitatis ac totius maturitatis q̄si q̄dā simulachꝝ Habebat āt socios mgr̄m Lauduinum q̄ post eū extitit prior carthusie: ⁊ duos stephanos hij sci rufi ca nonici fuerūt: sed desiderio vite solitarie eis sese coniunxerunt Hugonē quoq; quē cognoīabant capellanū eo q̄ solus ex ip/sis sacerdotis officio fungeret duos quoq; laicos quos appella mus ꝯuersos, andream ⁊ garinū Querebāt aūt locū heremiti ce vite ꝯgruū nec dum q; repperant: hac igit spe simul ⁊ sue scē conuersatōis odore trahente, venerūt Quos eps nō solū gra/tanter. sed ⁊ reuerent suscepit ⁊ tractauit ⁊ voti compotes fe/cit Ipso nāq; consulente iuuante ⁊ cōmunicante carthusie so litudine intrauerūt atq; extruxerūt Anno dñi Millesimo oc/togesimo q̄rto epatus v̄o sci hugonis q̄rto. viderat aūt pfat⁹ scūs eps circa idem tps p somnum in eadem solitudine deum sue dignationi habitaculū construentē septē etiā stellas itine/ris sibi ducatum pstantes erāt v̄o hij septē Quapropter non

istoꝝ tm̄. ſ ꝫ τ q̄ ſucceſſerūt eis ꝯſilia libẽter amplexus eſt. τ vſ
qꝫ ad mortē carthuſie habitatores ꝯſilij ſp̄ τ bñficijs fouit li-
cet ſ do τ p̄mitꝰ diuī amoꝛ totꝰ ardētīcēdijs non aliťtñ ad
diſciplie celeſtis exercitia eoꝝ exemplˀ ac familiaritate īſerbuit
q̄ſi flāmanti qs faci plures alias circūponat ardentes Erat
ās τ cū eis nō vt dn̄s aut ep̄s. ſꝫ vt ſeruꝰ τ frater hūlimus. τ
ad cultoꝝ q̄ꝫ cum in ipſo erat obſequia paratiſſimꝰ Adeo vt
vir venĕabilˀ wilhelmꝰ tūc p̄oꝛ ſci laurētij poſt ea ſci theofri
di abbas magiſtro brunoni etiā ipſe religioſa deuotōe non me
diocrit̄ alligatꝰ hṫi hugonis ꝯtubernal (hini q̄ppe tūc p ſingu
las habitabāt cellas) apud mgr̄m brunonē nō leuit̄ ꝯqret̄ q̄
pene oīa ad hūilitatē ſpectātia intra cellulā ſibi tāq̄ pri pares
officia τ ep̄s nō ſaltē ſecū vt ſociꝰ ſꝫ potiꝰ ꝯuerſaret̄ vt famu/
lus Intantū āt hūm̄i deuotꝰ incolebat τ ſedulus vt eū mgr̄
bruno nonnunq̄ꝫ exire compelleret dicēs. Ite ad oues veſtras
eiſqꝫ quod debetis exſoluite · ¶ Aliud.

¶ Refert doctoꝛ iacobꝰ cartuſiēs in li. de peccatis mētalibꝰ τ cri
minalibꝰ Duo frēs religioſi honeſte ꝯuerſatōis ſe mutuo coꝛ
dialit̄ dilexerēt int̄ q̄s vnꝰ mortuꝰ alteri appuit ī orōe ꝯcūbēti.
Quē viuꝰ vidēs in vili habitu τ vultu meſto inq̄ſiuit cur ſic
appereret Rn̄dit defunctꝰ tribꝰ vicibꝰ dicēs Nēo credit. nemo
credit nēo credit Queſiuit viuus q̄d eēt qđ nemo credit Rñ
dit defunctꝰ q̄ꝫ diſtricte iudicat deꝰ τ q̄ꝫ ſeuere punit His dcis
diſparuit τ viuentē frēm magno timoꝛe ꝯcuſſum dereliqt.

¶ Aliud

¶ Quidā rex fuit magnꝰ τ gl'ioſus τ fcm̄ eſt ꝑcedente illo in
curru deaurato cū regali obſeq̄o obuiaſſe illi duos viros attri
tis τ ſoꝛdidis idutos veſtibꝰ attenuatas macie τ pallidas fa
cies hñtes vt ergo rex vidit illos deſiliēs ꝯfeſtī de curru ī trā
ſcendēs adoꝛauit τ ſurgēs āplexꝰ ē eos affectuoſe oſculās Mag
nates ſ do illiꝰ ac ꝓceres de h̄ indignātiſt̄ arbitrātes eū fe eiſſe idig
na regali gl'a nō tñ auſi ī faciē illū rephēndē germano fri eius
ſuggeſſerūt vt ei loq̄ret̄ ne tāte excellētie diademati tantā infa/
miā ꝯcuteret. Qui cū fri iſta dicēt τ eiꝰ hūiliationē rephēdēt
ē rex r̄nſum dedit qđ tñ ille nō itellexit Cōſuetudo āt erat il/
li regi q̄n ſniam mortis ꝯtra aliquē dictabat ꝑconē ſuū, añ ia

nũãll9 cũ tuba huic officio deputata mittere Cui9 voce oẽs cognoscebãt morte3 reũ esse Uespe igr̃ veniẽte misit rex bucci nã mortis tubicinare añ ianuã fris sui Quã cũ audisset ille de salute desperãs tota nocte sua dispsuit a summo diluculo ni gris z lugubrib9 indut9 vestib9 cũ vxore z filijs pgit ad fores palacij flens z lugẽs Quẽ rex ad se igredi fecit z videns cũ lu gentẽ ait O stulte z insipiens si tu sic timuisti pconẽ germani fris tui aduersus quẽ te nihil deliqsse cognoscis. quõ mihi rep hẽsiõe3 itulisti q2 i hũilitate salutauit z oscl'at9 su3 pcones dei mei sonorabilis tuba mortẽ mihi fcãtes z tribilem dñi occur/ su3 cui multa z magna meipm peccasse cõsci9 sum Ecce deni/ q3 tuã arguẽs insipientiã isto viuo su3 mõ Nunc vo z illoz q̃ te miserũt ad mea rephensione3 stulticiã arguere curabo z ita frẽm istructũ remisit domũ pcepit ãt fieri de ligno q̃ttuo2 ar/ cellas z duas q̃dẽ vndiq3 auro coopias ossaq3 mortuoz putrẽ tia mittẽs in eis aureis obseraiut seris Alias vo duas pice at bituminelinẽs repleuit lapidib9 pciosis z inestiabilib9 marga ritis z oim vnguẽtoz odorib9 funiculisq3 cilicinis astrinxit de inde accersiri fecit rephẽsores suos magnãtes. sc3 illos z pcõs z posuit añ eos q̃ttuo2 ipas arcellas vt estiarẽt q̃nto q̃de3 iste q̃nto vo illo pcio sint condigne Illi vo deauratas magni pcij iudicauerũt Expedit em̃ inq̃nt inter regalia diadẽata poni. q̃ vo illinite pice z bitumine erãt vili q̃dã z exili pcio dignas dixerũt Rex ãt dixit ad illos Sciebã z ego talia vos dicturos exteri/ orib9 em̃ ocul' exteriora cernit3. z tñ nõ ita oportẽt facẽ. s3 iteri us ocul' itrisec9 reposita expedire siue horẽ siue cõtumeliã Et mox pcepit vt apirent' arcelle deaurate ex q̃b9 reseratis dir9 fe tor exalauit z fetidissim9 vis9 ẽ aspect9 Ait g̃ rex Iste typ9 ẽ eoz q̃ splẽdidis q̃dẽ gl'osi iduit' vestib9 z potẽtia elati st3 s3 intrinse c9 mortuis malignisq3 opib9 referti st3 Deinde picatas bitumi natasq3 pcipiens dissolui z aperiri z cunctos qui aderant leti/ ficauit eorum que intus erant splendore z odore. Tunc ait ad illos: Scitis quibus similia sunt ista Humilibus illis qui vi libus operti erant vestimentis quorum vos exteriorem attẽ dẽtes habitũ 2tumeliã putatis meã añ faciẽ eoz in t̃ra adora tionẽ Ego vo itellcũalib9 ocul' reuerẽtia illoz z decorẽ 2side/

rans aiaꝝ gl'ificat⁹ q̃dc coꝝ tactu oi corona ꝛ regali vniuersa purpura pciosiores istos existimari Illos igr̃ cōfundēs docuit ne errarent in his q̄ foris appareret sꝫ intna attenderent

¶ Item Aliud ex libro Apum

¶ Mgr̃ Symon de tornaco Parisius in theologia regebat Et erat excellens doctor ille suo tpe sꝫ ↄtra decentiā talis officij incōtinens ꝛ supb⁹ Hic cū sup oēs doctores ciuitatis audi tores hēret ꝛ in schola corā oib⁹ de būilitate altissīe doctrine xp̄i q̄stionē disputatōe ꝓbita ēmiaret in fine tandē ꝛ repro bū sensuꝫ in execrāda ↄ xp̄m blasphemie v̄ba ꝓrupit Tres sꝫ inqt q̄ mūdū sectis suis ꝛ dogmatib⁹ subiugarūt. moyses xp̄s ꝛ machomet⁹ Moyses primo iudaicū ppl'm infatuauit. Se cūdo xp̄s a suo noie xp̄ianos Tercio gentilē ppl'm machome t⁹ Nec mora euersis oculis sꝫ p būana voce horribilē. mugi tū emisit ꝛ epilentia statiꝫ elisus in t̄rā ꝛ ie t̄cio eiusdem morbi mortē accepit plaga ergo isanabili pcussit eū oipotēs ꝛ oi scia vsqꝫ ad prima l̄raꝝ elementa priuauit: ꝛ grauiori in aīa cū hac plaga pcussus est Tū vsqꝫ in die mortis sue q̄si muc⁹ cōpat⁹ est iumentis insipiētib⁹ ꝛ in luxurie feditate pmāsit Et vide sūme ammiratōis miraculū Aleydē fornicariā ↄcubinā suā noia re nō poterat ꝛ sciebat Boetiū v̄bo de trinitate q̄ iuxta eū specie tacitū ponebat quē oliꝫ corde ten⁹ sciērat post iditā plagā nec noiare nouerat nec valebat Nō trāsgrediaris ergo terminos ↄstitutos ꝛ piū modū sp habeas in scripturis

¶ Aliud ex libro Apum

¶ Iuuenis q̄dā in theutonie ptib⁹ ex sanguīe principū plenissime generosus Sꝫ morib⁹ ꝛ vita degener episcopatū male ac cepit Qui rapinis ꝛ luxurijs verecūde primo sꝫ inuerecundis sime postmodū opam dedit Castigauit āt eū dn̄s flagello mł tiplici sꝫ cū abuteret eo in supbiā dedit eū dn̄s in morte repro bā Qua in hora venerabilis Conrad⁹ deo dign⁹ hildemensis ep̄s ad matutinas in tēpeste noctis silētio surrexerat ubi sqꝫ die tis resederat ad studiū scur⁹ in die s̄monē Nec mora raptus in spū videlꝫ visus ē ep̄m q̄ndā velata facie sꝫ isulis insignitū ad tribunal iudicis rapi Mox assunt truci vultu satellites accusāt ep̄m: vn⁹ in rapina. ali⁹ in cede hoim atqꝫ alij in luxurijs lubri

cantē. Tūc iudex assessorib⁹ suis ait. Accusate discutite libere iudiciū ferte sniam nec mora assessores parant iudicia ferunt in cōi sniam iudex approbat latā Accidunt ministri sup̄ fuliginē nigriores et ablata mitra de capite anulū casulā dalmaticā ac reliq̄ epalia indumēta detracta ad pedes iudicꝫ deponūt. nudū q̄ꝫ relictū cū clamore rapiūt eiulantē ⁊ a facie iudicis trahunt ad tartara nihil secū p̄ter pctā portantē Mox assessores iudicꝫ surgūt ⁊ cū cātu sonoro subiungūt Dū tps habem⁹ bonū ad ōnes operemur His visis in spū dcūs heldemēsis eps in se reuersus cogitaē cepit q̄ suā fuerit ille miserabilis ꝑsul Tū ecce qdā ad ostiū pulsans itromissus ē cū lachrymis clamās talē epm in ꝓpria villa venisse de vespe ⁊ sub eadē noctꝫ hora subitānea morte subtractū. q̄ audito scūs ꝑsul miserrio illo defūcto ꝯdoluit ⁊ lꝫ sanitꝯꝫtū ad subuētōēꝫ ꝓprietate tn̄ lachrīas amarissiās fudit

Ex celario

Añ ānos paucos rhome qdā cardinalis defunct⁹ est nōie Jordan⁹ q̄ qndā de ordie cisterciēsi assumpt⁹ lꝫ vita ordini icōmine ꝯcordabat Erat em̄ auarus valde sicut a q̄dā abbate audiui Habebat āt notariū qndā nōie Pandolphū hūc cū p q̄dā negocio nescio q̄ misisset inseri expirauit. Eadē hora cu ille expleto negocio rediret mane añ lucē catuā miserabilē in agro cōtemplat⁹ est Sedebāt hoīes in iumētis in ore caudas hñtes ꝯūsis dorsis ad capita illoꝝ Quos iordan⁹ cardinal' cuculla indut⁹ nudis pedib⁹ seq̄bat duob⁹ demoib⁹ se ducētib⁹ In q̄ꝝ aspectu dū notari⁹ nimis horreret clamauit cardinal' Pandolphe pādolphe Subsistente clerico ⁊ dicente Quis es. aut qd clamās Rñdit ille Ego suꝫ iordan⁹ dñs tu⁹ ⁊ mortu⁹ suꝫ dicente illo. q̄ ducimi. ille rūdit Añ tribunal' xpi Et ille Noscis qd de vobis sit futuꝝ Nō noui inq̄t de⁹ scit. sꝫ cū illuc venero beat⁹ Petr⁹ de cardialatu meo ꝓ me redditur⁹ ē rōem scūs ꝯo bñdcūs de cuculla q̄ si illā inde obtinere poterit saluabor. sinautem dānabor. Sicq̄ꝫ oculis eius subtractus est

Sūt ibi tortores ꝯpētib⁹ horribiliores. deformes nigri. sꝫ nō ad ꝯbera pigri nūq̄ꝫ lassant. sꝫ sp ad hec renouant.

Chrisostim⁹. q̄ꝫ amaꝝ erit in iudicio separi a visiōe dei Si mille mihi gehēnas ꝓponas nō tm̄ reputo sicut ab illi⁹ gl'iose

iocūditatis societatis expelli ꝛ exosum fieri creatori.

¶ Item ad demetriadem ponamus ante oculos

¶ Auctoritates sanctoꝝ de iudicio extremo

¶ Gregorius pensate fratres charissimi ante ꝯspectū tāti iu/
dicis quis in illo die terror erit qn̄ iam in pena remediū nō erit
Quis illa ꝯfusio cū reatu suo exigente continget in conuentuꝫ
oīm hoīm angeloꝝq; erubescere Quis cū pauor quē ꝛ tran/
quillū mēs corpore nō valet etiam iratum videre. quēꝫ bn̄ so/
phonias describit dicens. Dies ire dies illa dies tribulatōis ꝛ
angustie. dies calamitatis ꝛ miserie: dies tenebrarum ꝛ caligi/
nis. dies nebule ꝛ turbinis. dies turbe ꝛ clāgoris Pensate fra
tres extremi diē iudicij sup corda reproboꝝ qua asperitate ꝓ/
pheta vidit amarescē quē tot appellatōib⁹ nō valet explicare.
¶ Item Que mēs erit hoīs eterni iudicis p̄sentiam nō formi
dans. Ibi em̄ tunc simul omnia peccata ante oculos redeunt.
ibi cūcta q̄ cū delectatōe acta st̄ cū pudore ad mēoriā reuocāt.
¶ Bernardus Ve mihi misero cū venerit dies illa iudicij. ꝛ
apti fuerūt libri in q̄b⁹ oīs reat⁹ mei ꝛ cogitatōes dn̄o p̄nte re
¶ Hieronym⁹ Siue comedā siue bibā siue aliud q̄d (citabūt
faciā. sp̄ insonare videt auribus meis illa terribilis tuba. surgite
mortui venite ad iudicium. quia quotiens diem illum cogito
toto corpore contremisco

¶ Crisostim⁹ Dicit āt xp̄s dānatis, Ego ꝓpt̄ vos hō fcūs suꝫ
ꝓpt̄ vos alligat⁹ ꝛ illusus suꝫ ꝛ cesus suꝫ ꝛ crucifixus suꝫ Ubi
ē tātaꝝ iniuriaꝝ meaꝝ fructus Ecce p̄ciū sanguis mei quem de/
di p redēptōe aiaꝝ vr̄aꝝ. vbi est fuit⁹ vr̄ā quē ꝓ p̄cio sanguis
mei dedistis Ego sup gl'iam meaꝫ vos habui cum essem deus
apparens hō. ꝛ viliorē me oīb⁹ reb⁹ vr̄is fecistis Nā rem vili
ssimā terre amplius dilexistis q̄ȝ iusticiā meā ꝛ fidem

¶ Grego. O q̄ȝ anguste erūt vndiq; vite reprobis Supius
erit iudex iratus Inferi⁹ horrēdū chaos A dextris pctā accu
santia. a sinistris ifinita demoīa ad infernū trahentia. Intus
ꝯsciencia vrens extra mundus ardens Miser pctōr quo ibit ꝛ
sic dep̄hēsus q̄ fugiet latē ei erit ipossibile apparē itollerabile.
¶ Augustin⁹ Mallēt reprobi om̄e tormentū sustinere inferni

ꝙ faciē irati iudicio cernere Et dicent montib⁹ ⁊ petris cadite sup nos ⁊ abscōdite a facie dei sedētis sup thronū ⁊ ab ira agni ¶ In diebus illis q̄rent homines mortem ⁊ nō inuenient eā ⁊ desiderabunt mori. ⁊ fugiet mors ab eis.

¶ Bern. Quid tā pauendū qd tā plenū vehementissime soli/citudinis excogitari pt ꝙ iudicādis astare illi tā terrifico tribu nali sub tā districto iudice expectare sententiam

¶ Anselm⁹ O lignū aridū ⁊ eternis ignib⁹ dignū qd rn̄debis in illa die cū exiget a te vsq ad ictū oculi oē tps viuēdi tibi im/pensū q̄liter fuerit a te expensū. Ve q̄t pctā prueniet tibi ex īprouiso q̄si ex insidijs q̄ nō vides ⁊ fortassis terribiliora his q̄ vides. tūc q̄ppe pterminabit qd fuerit in te iuentū: op⁹ vel ocij vel sermōis vsq ad minimā cogitatōem: et ꝙ vixisti si nō fuerit ad dei voluntatē directū Pensa cui⁹ sit fortitudis ⁊ horroris tuū atq oīm cōtēpsisse creatorē offendisse dn̄m maiestatē

¶ Ambrosi⁹ O anima nunq̄ excidat a mēoria tua Ite male/dicti in ignē eternū Venite benedicti pcipite regnū O quid potest lamētabili⁹ ⁊ terribili⁹ cogitari ꝙ ite maledicti in ignem eternū Et quid potest delectabili⁹ cogitari ꝙ venite benedicti pcipite regnū due voces quaꝝ nihil terribilius vna ⁊ nihil iu/cundius altera inueniri potest

¶ Bernardus in meditatōibus suis Quis putas tunc meror erit qs luctus. q̄ tristicia cū sepabunt impij a cōsortio iustoꝝ ⁊ a visione dei ⁊ traditi in ptātem demonū ibunt cum ipis in ig/nem eternū. ibiq sperunt sine fine in luctu ⁊ gemitu. ꝓcul q̄p/pe a beata paradisi patria exulāti cruciabunt in gehenna per/petua nunq̄ lucē visuri. nunq̄ refrigeriū adepturi Sed p mil/lia milium annoꝝ in inferno cruciandi nec inde vnq̄ liberan/di. vbi nec q̄ torquent aliquando fatigantur. nec qui torquen/tur aliquando moriunt Nihil ibi aliud audietur nisi fletus et plāctus ⁊ gemitus ⁊ vlulatus merores ⁊ stridores dētiū Ni/hilq ibi videbit nisi ... ⁊ laruales facies. tortores atq teterrima monstra demoniorum Ardebūtq miseri in igne etno in eternū ⁊ vltra In carne cruciabuntur per ignem In spū per cōsciētie vermem Ibi erit dolor intollerabil. fetor incompa/rabilis timor horribilis. mors corporis ⁊ aīe sine spe venie ⁊

miscdie Sic tñ morietur vt sp viuant ꝛ sic viuet vt sp moria tur Ita aia pctõris in inferno cruciabit sine fine ꝑ pctis ꝛ aia iusti ꝓbonis meritis in paradiso collocabit. Nunc ãt alteꝝ e duob⁹ digam⁹ aut sp cruciari cũ impijs. aut ꝑpetualiter leta/ ri cũ scis. bonũ si qdam ꝛ malũ mors ꝛ vita añ nos sunt posi/ ta vt q̃ voluerim⁹ manũ extendam⁹ Si tormenta nos non terrent saltem premia inuitent.

¶ Finiũt exempla de extremo iudicio. Secundo nouissimorum.

¶ Sequitur Tercium nouissimorum
¶ Incipit Tercium nouissimoꝝ de inferno

Ercĩũ nouissimoꝝ cu⁹ salubris recordatio a pctis ꝓhibet ẽ infern⁹ seu gehẽna. Vñ narrat athanasi⁹ de scõ anthonio hẽmita. Q; cũ diabol⁹ eũ tẽtaret de aliq̃ pctõ ipe penas eẽni incẽdij pctõ debitas re/ mẽorans eidẽ apponebat Et sic tandẽ vicit diabolũ ꝛ libera/ bat a tẽtatiõib⁹ ꝑmanẽs imunis a pctõ Circa q̃ materiã iter cetera sunt tria spũalit̃ ꝯsiderãda Primũ ẽ diuersimoda noia tio penaliũ locoꝝ Scdm ẽ multimoda afflictio sodaliũ ifer/ noꝝ Terciũ ẽ varia ꝯditio infernaliũ tormentoꝝ q̃ꝝ mẽoria valde ꝑseruat hoiem ne cadat in pctã

¶ Q; multimoda est noiatio infernaliũ locoꝝ

E supi⁹ positis primũ pricipalit̃ declarandũ ẽ diuersiõ/ da noiatio penaliũ locoꝝ Igit̃ sciẽdũ ẽ q̃ ifern⁹ ẽ loc⁹ ig ne⁹ ab iferno sic dictus Nã aie reoꝝ ibi inferunt̃ ad eẽnalit̃ pu/ niẽdũ. vñ iob. vij. Qui dascẽdẽit ad ifernũ ñ ascẽdet nec reuer tet̃ vltra i domũ suã Et sic ifern⁹ appellat̃ gehẽna ignis Vñ grego. i q̃rto dialogoꝝ Vn⁹ qdẽ gehẽne ignis credẽd⁹ ẽ s; nõ vno mõ oẽs cruciat pctõres Vnusquisq; em̃ in quãtũ exigit culpa tm̃ illic recipiet de pena Itẽ ysido. li. i. de sũmo bono Ig nis gehẽne ꝛ lucebit miseris ad augmentũ pene vt videãt vñ doleãt ꝛ nõ lucebit ad ꝯsolatõẽ; ne videãt vñ gaudeãt Itẽ ibi

dam In gehenna duplex est dānatoꝝ pena q̄ꝝ ꝛ mentē affli/
git tristicia. ꝛ corpꝰ ꝯburit flāma Ignis iste gehennal' ineffabi/
lit cruciat pctōres De qbꝰ sic dr in ps. Cadent sup eos carbo/
nes in ignē deijcies eos in miserijs nō subsistent Itē dn̄s i ira
sua ꝯturbabit eos deuorabit eos ignis Qua propē scribit Jsa
ix. Ignis erit cibꝰ Itē Hiere. xv. Dicit dn̄s ad dānatos Ignis
succēsus in furore meo sup vos ardebit Iste ignis talit inflam
matus ē ꝛ ira iudicis succēsus. q̄ nouo incēdio nō indigebit am
modo ꝛ vsq̄ in sempit̄nū Hinc est q̄ dr iob. xx. Deuorabit eos
ignis q̄ nō succendet Quo q̄ dure vindicabit se tūc dn̄s de mise/
ris pctōribus ꝯdēnatis. vn̄ eccl'. vij. Uindicta carnis ipij. ig/
nis ꝛ v̄mis Differt āt ille ignis īfernalis ab isto igne materia
li p̄cipue in tribꝰ Primo in acerbitate Est em̄ acerbior q̄si in ī
finitū. vn̄ dixit scūs Sebastianꝰ cui āgelus ad aurē stabat. q̄
iste ignis sensibilis ita se hēt ad ignē gehennalē sicut ignis in
pariete depictꝰ ad istū sensibilem Scd̄o in duratōe Nā iste ig
nis p̄t extingui. ille v̄o nō. vn̄ Jsa. vlti. Ignis eoꝝ nō extin/
guet Itē mat. iij. Paleas āt cōburet igni inextinguibili Pale
as. i. pctōres Tercio in ꝯsumptōe Nā iste ignis p̄t oīa ꝯsumē
Nā s̄m phm̄ Oīa ꝯsumit materia ignis Ille v̄o nō p̄t ꝯsume
re. nec corp̄a nec sp̄us q̄s vrit. vn̄ de pctōre ꝯstituto in inferno
dr Job. xx. Luet oīa q̄ fecit. tn̄ nō ꝯsumet Hinc est q̄ dt Crisos
in li. de reparatōe lapsi Ignis iste q̄ in p̄nti vita est ꝯsumit cunc/
ta q̄ recipit Ille v̄o q̄s suscipit sp̄ cruciat. ꝛ pene sue sp̄ itegros
reseruat p̄pterea ꝛ inextinguibilis dr Nō solū q̄ ip̄e nō extin
guet sz q̄ nec eos q̄s suscipit perimit sz ꝛ extinguit Scriptu/
ra em̄ dt Qr pctōres induēt in corruptōem. sz nō ad honorem
vite sz ad diuturnitatē supplicij ꝑfuturā Huiꝰ āt pene viz ꝛ ig
nis illiꝰ potētie. nulla vox exponē ꝛ nulliꝰ s̄mo poterit explica
re Ibi q̄d agemꝰ q̄d r̄ndebimꝰ Nihil erit ibi nisi stridor dentiū
nisi vlulatꝰ ꝛ fletꝰ ꝛ seua p̄nia cessantibꝰ vndiq̄ auxilijs ꝛ vndi
q̄ inualescentibꝰ penis Et ignis ille sicut nō hz naturā consu/
mendi. sic nec illuminandi. sz est ignis obscurus ꝛ flāma tn̄bro
sa Tercio īfernꝰ dr locꝰ vn̄ in reꝝ natura q̄dā locꝰ sp̄ est q̄etus
vt superior ps mūdi Quidā q̄nq̄ q̄etus ꝛ q̄nq̄ turbatus vt ps
cōmedia Sic ꝓbabile est terciā p̄tē scz inferiorē sp̄ esse turba

tam: ⁊ Jō dr̄ tartar⁹ Nā fm̄ papiam Tartarus dr̄ turbatus Prouenit aūt inq̄es siue turbatio ibi special'r ex trib⁹ Primo ex penaꝝ varietate. sicut tp̄s dr̄ esse turbatū qn̄ mixtū est cum pluuia grandine niue ⁊ huiōi. dn̄r esse in inferno. Vn̄ Psal. Pluit sup̄ peccōres laq̄os ignis sulphur ⁊ sp̄us pcellaꝝ ps ca licis coꝝ Scd̄o ex mīstroꝝ vexatōe Hiere. xvi. Seruiet dijs alienis q nō dabūt vobis reqem die ac nocte. Tercio ex mu tuo clamore Jsa. xlv. Vos clamabitis pre dolore ⁊ pre ɔtriti one sp̄us vlulabitis Certe tūc cuilibet vlulāti ⁊ sic clamanti rn̄debit dn̄s Hiere. xxx. Quid clamas sup̄ ɔtritōe tua insana bilis ē dolor tu⁹ ꝓpt̄ multitudinē iniq̄tatis tue ꝓpter dura pe ccata fecit hec tibi Tercio dr̄ infern⁹ loc⁹ intēperatissim⁹. vn̄ dr̄ auern⁹ q̄si sine vere. i. sine tēperantia Nā pene nō sunt ibi in aliq̄ tp̄ate. sȝ in sūmo gradu ⁊ excessu maxīo Sūt eīm ibi tn̄ bre vltra modū excessiue. ꝓpter qd̄ Matthei. xxij. dicūť tn̄bre exteriores Exinde pȝ Exodi. x. capitulo de tn̄bris palpabili bus q̄ fuerūt in egypto quātomagis erunt ibi grauiores. vn̄. Job. xx. Oēs tenebre abscōdite sunt in oculis ei⁹ Tūc pecca tor dicet illud ps. Posuerūt me in lacu inferiori in tn̄bris ⁊ i vmbra mortis. Jtē collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi. ⁊ anxiat⁹ est sup̄ me sp̄us meus Sil'r ⁊ illud lamen tatōis Hiere. iij. Jn tenebris collocauit me q̄si mortuos sem piternos Jtē ē ibi summ⁹ calor. ꝓpter qd̄ dr̄ Job. xxxiij. Ca lor nimius Et ratio illi⁹ est. q2 nō exalatur sȝ inclusus est sicut calor in fornace Vnde ps. Pones eos vt clibanum ignis in tp̄e vult⁹ tui. dn̄s in ira sua conturbabit eos ⁊ deuorabit eos ignis Jbi est summū frigus. ꝓpter quod Job. xxiiij. Aque il le dicunť aque niuium que p̄ ceteris aquaꝝ substantijs sunt frigidiores. huiōi signū ⁊ stridor dentiū qui est signū magni frigoris ⁊ algoris Vn̄ fulgētius in ep̄l'a Duo sunt principa lia in inferno tormēta scȝ frigus intolerabile. ⁊ calor ignis in extinguibilis Ecīō scribiť Matthei. xxij. q2 ibi erit fletus ⁊ stri dor dentiū. Fletus nāqȝ in liquefactōe oculoꝝ de calore nasci tur stridor vō dentium ex frigore causať. vn̄ Job. xxiiij. Ad ni miū calorē transeat ab aquis niuium. Vn̄ in libello metrico de vita ⁊ gestis alexādri Atrit⁹ glacie niuium de frigore trā

sic ad penas. o suppliciū miserabile sp̄ et nunq̄ mori' qui' cet/cer torquet aeterni Quarto dr̄ infern' loc' desolatissimus Hic est q̄ scd̄m papiā acheron vocat. ab a quod est sine et cheronta gaudiū q̄si sine gaudio. et hoc q̄ ad carentiā oīs boni. vn̄ cōmentator auerroys. ij. Poetrie. in inferno ptinuo est tristicia et merorsine psolatōe Non em̄ h̄nt dānati retro aliquā psolatōem a mūdo q2 nō valent eis suffragia. nec desup de celo nam ex hoc nō fluit sup eos misc̄dia. nec sperāt grām de futuro Sic em̄ nl'la erit eis redemptōis venia et sic erūt tristissimi in desolatione sempiterna Et ergo Sap. iiij. dr̄ q̄ vsq̄ ad sup̄mū desolabunt vnde Trenor̄ primo dr̄ aīa dānata Posuit me desolatā tota die merore pfectā Itē Ysaie. xxxiiij. Peccator desolabitur in secula seculor̄ Heu dolor o pena vach desolatio plena Anima tormento sup hoc homo corde memento

Quod multimoda est afflictio sodalium infernorum

Rdine debito nūc seq̄tur exponendū q̄ multimoda est afflictio sodaliū infernor̄ Tales em̄ sodales scz diaboli sunt aspectu horribiles. effectu crudeles ac tortores ifatigabiles Primo ergo dico q̄ diaboli siue demones sunt aspectu ml'tum horribiles. et ppterea formis horribilibus depinguntur in eccl'ijs. vn̄ legit' q̄ q̄dā religiosus de nocte in dormitorio iacens cepit terribiliter clamare Et cū venissent ad eū alij frēs vidbāt eū fixis oculis ad parietē imobil'r respicientem nec ad aliq̄d r̄ndentē. sz mirabili horrore pcullum et timore. Mane āt a priore interogat' q̄d in nocte habuisset. r̄ndit se diabolū vidisse Req̄situs cui' esset forme. r̄ndit Hanc facil'r nō possum describere. sed hoc inq̄t dico. Si esset ex vna pte furnus ardens et figura ei' ex alia pte magis eligerē intrare furnū q̄ videre illā horribilissimā demonis figurā Hinc est q̄ btūs Ber. sup ps. Qui hitat sic dr̄ Quid putatis frēs. si alicui vnus ex tam multis principib' tn̄brar̄ in medium nr̄m irrueret in tota ferita/te sua ac tn̄brosi corpis enormitate appar'lucēt q̄s illū posset vel corpis sensu sustinē vel cordis Et iō sicut in vita ſpatrum

legit̃ q̃dam senex dixit Credo q̃ si aliq̃s videt demones in ea
forma q̃ dānati eos sunt visuri nō posset viuē. s₃ statim more/
ret. vñ dt btūs Grego. de crisorio q̃ cū infirmaret. z videret
multitudinē demonū sibi astātiū. cepit alti⁹ clamare. induci/
as vsq₃ mane Et cū hoc dicēs vteret se huc atq₃ illuc ne vidēs
eos. pre nimio tiore vehementissiē ꝯturbat⁹ statim mouebat̃
Cōturbati em̄ sunt q̃ videbāt eos z timuit omis hō Ecce q̃
horribiles erāt in aspectu q̃ talit̃ occidūt cū solo aspectu Vn.
Job. xx. Vadēt z venēt sup eos horribiles Et h̄ ē q̃ innuit
Ber. vbi dt O aīa mea qs erit tibi pauor cū omissis oīb⁹ q̃z
tibi pñtia tā iocūda. tā grat⁹ aspect⁹. cohabitatio tam familia
ris. sola pauēs ignotā ingrediet̃ regionē. cū tibi caterua tim
deterrētia illa mōstra deterria occurrēt O q̃ta erit demonū₃
horribilitas i formis aīaliū crudelissimoꝝ appentiū. vñ sapiē
xi. Pro eo q̃ errātes colebāt mutos serpētes z bestias supua
cuas imisisti eis multitudinē mutoꝝ aīaliū in vindictā vt sci
rent q̃ p q̃ peccat qs. p hec z torquet̃. Nō em̄ ipossibilis erat
oīpotēs man⁹ tua. q̃ creauit orbē terraꝝ ex materia iu isa imit/
tere illis multitudinē visoꝝ. aut audaces leones vel noui ge/
neris bestias ira plenas. aut vaporē igneū spirātes. aut odo/
rem fumi pferētes. aut horrendas ab ocul' scintillas emitten
tes. q̃z nō solū lesura poterat illos extermiare. s₃ et aspect⁹ p
timorē occidē Hec ibidē vñ Job. xvi. Hostis me⁹ terribilib⁹
ocul' me intuit⁹ ē. Itē eiusdē vltio. Sternutatio ei⁹ splendor
ignis. z oculi ei⁹ vt palpebre diluculi. de ore eius lāpades pce
dūt sicut tede ignis succēse de naribus ei⁹ pcedit fumus sicut
olle succēse atq₃ feruētes. vñ poeta refert Sūt ibi sepētes flā/
mas ex ore vomētes De flatu q̃z perierūt aīe miseroꝝ Scdo in
effectu sunt crudeles. vñ Job. xvi Collegi furorē suū in me z
cōminās mihi. ifremuit ꝯtra me dētib⁹ suis. vñ Psal. Appe/
ruerūt sup me os suū sicut leo rapiēs z rugiēs Itē tēptauerūt
me subsannauerūt me subsannatōe frenduerūt sup me dēti/
bus suis. vñ eccl'. xxi. Dentes illi⁹ dentes leonis interficiētis
aīas hoīm Hinc dr. i. Petri. v. q̃ diabolus tanq̃ leo rugiens
circuit querēs quē deuoret In die em̄ nouissiō inuitabūt dy/
aboli ad deuorandum peccōres. Isa. lvi. Oēs bestie agri z vni

uer se bestie silue venite ad deuorandũ Jtẽ Hiere.xij. Venite
cõgregamini oẽs bestie terre pperate ad deuorandũ. de isto refert
exemplũ btũs Grego. in ii. dialogoꝝ. vñ dr̃ ꝙ erat qdã dom9
noie. nõ re. ꝫ tm̃ noie monach9 cui nimiũ graue erat siq̃s ꝑ sa
lute sua ei aliqd loq̃retur Nõ solũ ãt bona facere. ꝫ etiã non
poterat audire Hic cũ extremũ ageret spm̃ cõuenerũt frẽs vt
egressuꝫ illi9 sic orando ꝓtegerẽt Tũc repẽte cepit eisdẽ frib9
ibidẽ existibus acclamare nec nõ magnis vocib9 orões eoꝝ in
terrũpere ita dicens. Recedite recedite ego datus sum dracõi
ad deuorandũ. q̃ ꝓpter vrãm pñtiã me nõ pt̃ deuorare Caput
meũ iã ore suo absorbuit date locũ ne ãpli9 me cruciet. ꝫ faciat
qd̓ futuꝝ est Si ad deuorandũ ipi datus sum q̃re ꝓpt̃ vos mo
ras patior Tũc frẽs ceperũt ei dicẽ Quid est qd̓ loq̃ris Sig
nũ tibi scẽ crucis imprime Rñdit ille cũ magnis clamorib9 di/
cens Volo me signare. ꝫ nõ possuꝫ. q2 squamis h9 dracõis sti/
muloꝛ ꝛ premoꝛ Cũq3 frẽs hec audissent ꝓstrati in trã cuꝫ la/
chrymis ceperũt ꝓ redẽptõe illi9 exorare Et ecce cepit eger su/
bito cũ magnis vocib9 clamare dicẽs Grãs ago deo: ecce dra
co q̃ me ad deuorãdũ me acceperat orõib9 vris expuls9 ẽ. ꝛ oino
recessit Jtẽ i iiij. li. dialogoꝝ. refert idẽ Grego: aliud exẽplũ ait
em̃ ꝙ in ꝑtib9 yconie in q̃dã monasterio congalaton noie dicit̃
accidisse ꝙ q̃dẽ fuit monach9 scũs reputat9 in ꝯspectu hoim̃ q̃/
lis nõ fuerat iuent9 apd̓ deũ Nã cũ frẽs estimabãt ieiunare la
tenter cõsueuerat comedẽ Hic i agone cõstitut9 fecit ad se frẽs
gñalit̃ cõuocari. qb9 ipẽ dixit Ecce nũc ad deuorãdũ traditus
suꝫ dracõi. q̃ cauda sua genua mea pedesq3 meos fortit̃ colligas
uit caput vero suũ in os meũ mittens spm̃ meũ ebibẽs extrax
it. qb9 dixit expirauit Et sicut videt̃ sunt v̄ba cõdẽnati petõꝛ
q̃ scribunt̃ Hiere li. Comedit me. obsorbuit me sicut draco Js/
te ẽ draco magn9 ꝛ rufus hñs septẽ capita ꝛ decẽ cornua in ca/
pite suo de q̃ dr̃ Apo. xij. Factũ ẽ pliũ magnũ in celo Michael
ꝛ ãgeli ei9 pliabãt cũ dracone ꝛ draco pugnauit ꝛ ãgeli ei9 ꝛ nõ
ꝑualuerũt. neq3 loc9 eoꝝ iuent9 ẽ ãpli9 in celo Et ꝓiect9 ẽ dra/
co ille magn9 serpẽs ãtiqu9 q̃ vocat̃ diabol9 ꝛ sathanas: q̃ sedu
cit vniuersuꝫ orbẽ Et q̃ dr̃ ibidẽ Ve tre ꝛ mari quia descẽdit
ad vos diabol9 Diabolus eñ̃ zelo nimio bonis inuidet qui co/

nant locū eius possideret in celo de quo ipe miserabiliter piec/
tus ē in penas Et q̄tum magis appropinq̄t dies vltia. tanto
ardēci⁹ tēptat ⁊ feruet iuidia Q̄ q̄ta erit demonū austeritas
⁊ malicia de q̄b⁹ bernard⁹ i pia Q̄ q̄ impij tortores. tūc torq̄
būt peccōres ⁊ tribiles vltores vīdicabūt malos mores Hoꝝ
āt crudelitas ⁊ malicia diuersimode ꝯfortat. primo q: pl'es sūt
⁊ multi. vñ ps̄. Multiplicati sunt q̇ tribulāt me. multi insur/
gūt aduersum me. Hinc ē q̄d dr̄ Job. xix. Obsederūt i giro ta
bernaculū meū: vñ legit in vita patꝝ. q̄ q̇dam senex vidit de/
mones circūstantes hoīes sicut apes Et ergo dr̄ in ps̄: Circū/
dederūt me sicut apes. ⁊ exarserunt sicut ignis in spinis. Se
cūdo. q: fortes sunt ⁊ potentes. q: apl's innuit ad Ephes. vi'
vbi vocat eos pn̄cipes ⁊ ptātes ⁊ mūdi rcōres Et q: tam po
tētes sunt ⁊ tam fortes ad nocendū Jō dr̄ in ps̄. Uim facie/
bant q̇ querebāt aiam meā. Et alibi. Irruerūt in me fortes.
De hac etiā potētia dr̄ Job. xl' Non est ptās sup terrā q̄ com
paref ei q̇ factus est vt nullū timeret. Omē sublime videt ⁊
ipe est rex sup oēs filios supbie Hmōi āt potentiā ⁊ supbiam
maxime exercebunt in punitiōe maloꝝ ipsos crudelissime af/
fligēdo. vñ Ecclesiastici. xxxix. Sūt spūs qui ad vindictā cre
ati sunt. ⁊ in furore suo ꝯfirmauerūt tormēta. ⁊ in tpe consu/
matōis effundent ꝟtutem ⁊ furorē eius q̇ fecit illos. Nā fu/
ror illis fm similitudinē serpētis ⁊ sicut aspidis surde obturan
tis aures suas: Jtē Jsa. liij. Ego creaui fabꝛ sufflantē in ig/
nē prunas ⁊ pferentē vas in opus suū. ⁊ ego creaui interfec/
torē ad disꝑdendū De hoc crudeli interfectore peccōr ꝯdēnna
tus sic loq̄tur Job. xvi. Circūdedit me lanceis suis vulnera/
uit lūbos meos. ⁊ non pepcit. effudit in t'ra viscera mea ꝯcidit
me vulnē sup vulnus irruit in me q̄si gigas. Tercio sunt de/
mōes in torq̄ndo īfatigabiles. vñ Daniel'. iij Nō cessabāt mi
nistri regis succēdē fornacē. vñ q̇dā Sūt ibi tortores serpentib⁹
horridiores Difformes nigri. sꝫ nō ad ꝯbera pigri Nusq̄ las
sanē. sꝫ sp ad hec renouātur. Aut mali ferētes sunt ad penas
q̄s recētes Semp tristati. spq3 ferire pati Semp s̄ ardescunt
nec cessant nec requiescunt Hinc est q̄ Deutro. xxviij. cuilibet
peccōri dr̄ Seruies inimico tuo quē immittet dn̄s tibi in fame

siti z nuditate z in oi penuria. z angebit dñs plagas pessimas z ꝑpetuas. O q̃ta erit tūc dānatoꝝ pena q̄ sine intermissione ꝑ erit cōtinua sine pace z reqe in miseria z angustia: vñ de pec catorib' d: Ezechie. vij. Angustia supueniēte reqrent pacē z nō erit cōturbatio veniet sup ꝯturbatōem. Itē Apo. xiij. Nō hñt reqem die ac nocte q adorauerūt bestiā z imaginē ei'. Tūc pctō: bñ posset dicere h̄ qd scribit Isa. xxxviij. Nō videbo do minū deū in t̄ra viuentiū. nec aspiciā hoiem vltra z hitatorē qetis. Sit' z illd Iere. xlv. Ue mihi misero. q̄ addidit dñs dolorē meo z reqem non inueni. Certe tunc conuertetur dolor ei' in caput eius z in v̄ticem illi' iniq̄tatis eius descēdet.

Q3 varia est conditio penaꝝ infernoꝝ.

Unc restat membꝝ tāū de hac materia ptin' declarādū qd est varia ꝯditio infernaliū tormentoꝝ. Sūt em̄ plures cō ditōes speial' facietes ad aggrauatōem pene ifernal. Prima est acerbitas: q̄d pꝫ ex fletu z stridore dentiū ex plāctu z desi derio mortis. ex manducatōe linguaꝝ z blasphemia creatoꝛ3 et mīt̄is alijs his sit'ib' q̄ oia ibidē sunt vētura: z pꝫ ex locꝭ vari is scripturaꝝ. Apo. xvi: Comederūt linguas suas p̄ dolore et blasphemauerūt deū celi p dolorib' z vulnerib' suis. Hic Gre go. dt: Qd hic suspicari nō potuit illic cruciatu dedit' inuenit. Itē Iere. Tāta erit in iferno vis dolous q̄ me' ad alid diri/ gi nō poterit. nisi ad q̄d vis doloꝛes ipellit. Dicet em̄ tūc pec/ cator illd Iere. viij. Dolor me' sup dolorē. Tāta em̄ erit acer bitas penaꝝ pctōres vita quā oēs appetūt spreta z ꝯtempta: mortē q̄ꝫ oēs fugiūt ardēti desiderio sepi' affectabūt vñ Apo. ix. In dieb' illis q̄rēt hoies mortē z nō inuenient eā z deside ra/ būt mori z fugiet mors ab eis. Acerbitatē hō pene ifernal' tes tat' dñs Iere. ix. vbi d: Ego cibabo ppl'm istū absintheo et potū dabo eis aquā fellis: ꝑ hec amaritudinem designās infer naliū tormētoꝝ. Cōsideratio huiōi acerbitatis fecit q̄ndā iuue nē delicate nutritū intrare ordinē p̄dicatoꝝ. Quo igresso cuꝫ qdā sapiēs a parētib' ei' missus vt ei ꝑsuaderet egressuꝫ anq̄ꝫ ꝑ fiteret. dicēs. Delicate nutrit' es nō poteris sustinē rigorē ordis et asꝑitatē. R̄ndit iuuenis. Mgr̄ ꝓpter hoc ordinē intraui: quia

kini me delicatū ⁊ nihil aspicatio posse sustinere cogitās ꝙ a
cerbissima pena īferni mihi itollerabil' ect. ⁊ iō elegi potꝰ hāc
penā ordis ꝙ̄ illā sustinē nā sicut scriptū est iob. vi. Qui timēt
pruinā irruit sup eū nix. Hec etiā ꝯsideratio mouit q̄ndā petꝝ
hēmitā ad mirabilē pniam quā fecit. De q̄ narrat btūs Gre.
in q̄rto li. dialo. Ait em̄ ꝙ q̄dā petrꝰ monachꝰ ex regiōe hiber
nie ortꝰ priusq̄ hēmū peteret molestia corpꝰ ītueniēte defūc
tꝰ est Sꝫ ꝓtinꝰ corpi restitutꝰ iferni supplicia atq̄ innūera flā
maꝝ loca se vidisse attestabaẗ. Qui etiā q̄sdā hꝰ scl'i potens in
huiōi flāma suspensos se vidisse narrauit. Qui cū iā deductꝰ es
set vt in illis ꝑpe mergereẗ. subito āgelū choruscī habitꝰ appā
isse fatebaẗ. q̄ ipsū in ignē mitti ꝓhibuit. q̄ etiā dixit. Egredē
⁊ q̄lit tibi post hoc viuēdū sit cautissime attēde post qua vo
cē excalescētibꝰ mēbris ab etne mortis somno euigilās. cūcta
q̄ circa eū gesta fuerāt oībꝰ narrauit. tantisq̄ se postmodū vi
gilijs ⁊ ieiunijs ꝯstrinxit vt inferni eū vidisse tormenta. etiā si
lingua taceret ꝯuersatio acclamaret Scda ꝯditio ē tormētoꝝ
multiplicitas Est em̄ penaꝝ nūerꝰ q̄si ifinitꝰ. vñ dꝛ ps. Circū
dederūt me mala q̄ꝝ nō est nūerꝰ Et ergo dꝛ Deutro. xxxij Cō
gregabo sup eos mala. ⁊ sagittas meas complebo in eis Uerē.
scribiẗ Isa. v. Sagitte eiꝰ acute. ⁊ oēs arcꝰ eius extēti Multas
hꝫ dñs sagittas i pharetra sua q̄s nōdū oēs extraxit q̄ post fi
nale iudiciū petōribꝰ imittentur. He sagitte sunt pene varie q̄
bꝰ multiplicit' tūc miseri torquebunẗ. vñ dꝛ in ps. Sagitte po
tentis acute cū carbonibꝰ desolatorijs Itē dꝛ dñs Deu. xxxij
Inebriabo sagittas meas sanguine. ⁊ gladiꝰ meꝰ deuorabit car
nes. foris deuorabit eos gladiꝰ intus pauor ꝯsumenẗ leme ⁊ de
uorabūt eos aues morsu amarissimo. dentes bestiaꝝ imittā in
eos cū furore trahentiū sup terrā atq̄ serpentiū. De hac pena
rū multiplicate sic dꝛ Grego. sup illud math. viij. eijcient in te
nebras exteriores In inferno erit frigꝰ insupabile ignis extin
guibilis vermis imortalis fetor intolerabilis. tnbre palpabiles
flagella cedentiū horrida visio demonū. ꝯfusio petoꝝ ⁊ despa
tio oīm bonoꝝ. vñ q̄dā Infernꝰ ē fouea mortifera penis oibꝰ
⁊ miserijs referta. Hinc dꝛ ps. Pluit sup petōres laq̄os ignis
sulphur ⁊ spūs ꝓcellaꝝ pars calicis eoꝝ Et notanter dꝛ pars

q̄ nō solū in decē sed nec etiā in mille ꝯsimilib⁹ possit pene integri
tas pfecte explicari. Nā quicquid de penis hic dixerim⁹ est tanq̄ mi
nima ps vni⁹ festuce respcū magnitudinis īfinite. Ut āt hec pe
naꝝ multiplicitas expssius declaret. Notādū ē q̄ dānati erūt
pleni miseria ꝛ dolore. habebūt em̄ fletū in oculis. stridorē ī dē
tib⁹ fetorē in narib⁹ gemitū in vocib⁹ terrorē in aurib⁹ vincu
la in manib⁹ ignisq̄ ardorē in mēbris oīb⁹ Ecce q̄ repleta ē pe
nis atq̄ plagis aīa peccātis in infernum descendentis Et ergo
de dānatis dr̄ eccl'i:xv. Tribit eū tribulatio ꝛ angustia valla
bit eū. Et eiusdē:xx. Ois dolor irruit sup eū. Itē dr̄ Isa.xiij
Oē cor hoīs tebescet ꝛ cōteretur tortōem ꝛ dolorē tenebūt. q̄si p
turiēs dolebūt vnusq̄sq̄ ad pximū suū stupebit facies cōbuste
vult⁹ eoꝝ vñ Baruch.vi. Nigre sunt facies eoꝝ a fumo Nā
oēs peccātes redigentur in ollā. vt habetur Jo.ij. Et dolores
pturiētis venient ei vt scribitur Osee.xiij. O q̄ multa flagella
peccātis Tūc em̄ pt dicē cū ps Circūdederūt me dolores mor
tis nō tpalis sz ppetue ꝛ picula inferni inuenerūt me. Recte dr̄
circūdederūt q̄ abissus sicut vestimentū amict⁹ ei⁹. Nā induit
maledictōem sicut vestimentū ꝛ intrauit aqua in interiora ei⁹ ꝛ si
cut oleū in ossib⁹ ei⁹ fietq̄ ei sicut vestimentū q̄ operit. ꝛ sicut zo
na q̄ sp pcingit. O q̄le vestimentū de filis penaꝝ tā multipli
ciū sic fortiter ꝯtextū q̄ ppetuis tpib⁹ nunq̄ erit detexendū sed
etiā deponendū Nā funiculo eternitatis erit peccātor insepabilit
colligat⁹ O q̄ aspeꝝ ꝛ mordosum sentiet illud tegumentū Ip
sum nāq̄ est de q̄ scribit Isa.xiiij Operimentū tuū erit vermes
Tam mltiplicis pene ꝯsideratio reuocauit ipm dauid a mor
te pcti ad pniam pagendā. vñ dixit ad dñm. Quātas ondisti
mihi tribulatōes mltas ꝛ malas. ꝛ ꝯuers⁹ viuificasti me. Hu
ius etiā multiplicis pene ꝯsideratio mouit quendā heremitā si
cut legit in vitas patꝝ ad asprimā pniam. quā in heremo perage
bat a q̄ cū q̄reret cur se ita interficeret. rñdit Tot⁹ labor vite mee
nō est idone⁹ cōpari ad vnū diē tormentoꝝ q̄ peccātib⁹ ī futuro
sclo ppant Itē narrat in gestis āgloꝝ q̄ tpe ꝯstātini minoris
quidā miles defūct⁹ circa ānos dñi.dcccvi. q̄ postmodū vite resti
tut⁹ penis ꝯtritus q̄s viderat ad heremū fugit. fecitq̄ cellulā iux
ta quendā fluuiū in quo vestib⁹ indutus sepe balneabat. pniti

tēs vestimenta sic ad cōgelari. Postea ĩ̄o balneū calidissimū
intrabat ⁊ sic ꝯtinuo facit quisq̄ moreret̄. Et cū sup illo a vidē
tibus argueret̄. talit̄ rn̄debat. Si vidissetis q̄ ego vidi eadē vl̄
maiora mecū faceretis. Nā fm̄ gre. sup iob. Sup oīa ꝓuocat cō
punctōem visio pene ifernal̄. Tercio ꝯditio penā gehenne ag/
grauās est etnitas. vn̄ sap. iiij. Illos. videl3 pctōres deridebit
⁊ erūt post hoc decidētes sine hōre inter mortuos in ꝑpetuū.
Et Mat. xxv. Ibūt hi in suppliciū eternū. Item Judith. xvi
Dabit dn̄s ignē. ⁊ v̄mē in carnē eoꝝ ⁊ vrant̄ ⁊ viuāt. ⁊ senci/
āt vsq̄ in sempitern̄. Itē dr̄ ysa. vltio. Vermis eoꝝ nō exting
uet̄ vn̄ dr̄ dn̄s deutro. xxxij. Ignis succensus ē in furore meo ⁊
ardebit vsq̄ ad inferni nouissiā h̄ est in ꝑpetuū sine fine. Item
ysa. xxx. Q̄s de vobis poterit habitare cū igne deuorante
aut q̄s habitabit ex vobis cum ardorib⁹ sempitnis. Et eiusdē.
xxxiiij. ⁊ terrā in pice ardentē nocte ac die nō extinguet̄ in sem
pitnū. Ascēdet fum⁹ ei⁹ a ꝑnatōe ⁊ in ꝑnatōem desolabit̄ ī scl̄a
scl̄oꝝ. vn̄ Apo. xx. diabol⁹ missus ē in stagnū ignis ⁊ sulphuris
vbi ⁊ bestia ⁊ pseudo cruciabunt̄ nocte ac die in scl̄a scl̄oꝝ. Et
q̄ non est inuentus in li. vite. scriptus missus est in stagnū ig/
nis ibi erit vmbra mortis. ⁊ null⁹ ordo. s3 sempitern⁹ horror in
habitat. vt habet̄ Job x. vn̄ Gre. in morali. sic dicit. Horrēdo
mō tūc erit miseris dolor cū fortitudine. flāma cū obscuritate
⁊ mors sine morte. finis sine fine. defectū. Quia ⁊ mors sp̄ vi/
uit ⁊ finis semꝑ incipit ⁊ defectus deficere nescit. vn̄ poeta refert
Nō venit ad metas mortis miserabil̄ etas. Nescit finiri sp̄q̄
videt̄ oriri. Sp̄ vexādo sp̄ gemit⁹ renouādo. Hic petr⁹ blesen̄
in q̄dā epl̄a sic ait. Ibi nō est suppliciorū nec intmissio siue finis
Nā ibi finis sp̄ incipiet. mors nō morit̄. nec defectus deficiet.
vt dānati hoīs ꝯditio sp̄ in doloris materia ⁊ mortis eterne pa
bulum. miserabiliter recidiuet. Quare dicitur in ps̄. Sicut o/
ues in inferno positi sunt. mors depascet eos. Et si morte pas
cuntur ipsi q̄d potabūt illi si mors est pastus q̄lis erit pot⁹. Au/
di ꝓphetā. Vua eoꝝ vua fellis ⁊ botrus amarissim⁹ fel draco/
nū vinū eoꝝ venenū aspidū insanabile. Ita scribit̄ Deu. xxxij
O q̄le pctōꝝ nutrimentū videl3 mortis ꝑpetue tam crudele
suppliciū viuentis ꝓ̄c mortisq̄ vite sunt mortui. Hinc ē q̄d Ber

naro⁹ dt in libro qnto ↄsideratõe ad Eugeniū papam Horreo
inuenem mordacē ꝛ morsē viuacē. horreo incide in manus mor
tis viuentis ꝛ vite morientis. vñ Grego. Morte īmortali mo
rient ipsi O de⁹ eterne qre me posuisti ↄtrarium tibi. ꝛ factus
sū mihimetipsi grauis Cur nō tollis pctm̄ meū. vt hoc ꝑpetu
um possim euadere tormentū O q̄z felix ꝛ btūs q̄ pctōꝝ sordi
bus nequaq̄z fuerit īfectus. qui post mūdi gaudia nō abijt nec
in vanitates ꝛ insanias falsas respexit Nos āt miseri errauim⁹
a via veritatis ꝛ. iusticie lumen non illuxit nobis. lassati su
mus in via iniquitatis ꝛ pditōis. ꝛ ambulauimus vias diffici
les vias graues ꝛ inutiles. ꝑ viā āt dñi noluim⁹ ābulare Vlu
re sicut dr̄ Ysa. xlix Innaciuū laborauim⁹ sine cā. ꝛ vane fortitu
dinē nrām ↄsumpsimus Quid em̄ nobis profuit supbia. quid
diuitiaꝝ pompe ꝛ iactantia q̄d preciosa corpis indumenta. q̄d
comessatões ꝛ crapule. q̄d risus ꝛ leticie Quid hec oīa nobis ꝑ
fuerūt. in q̄bus vane ꝛ inutilit̄ imo poti⁹ dānabiliter tps nrm̄
expēdim⁹ Proch dolor sine fructu trāsierūt hec. oīa tanq̄z fu
m⁹ seu aura matura. trāsijt q̄d tpale fuit sz heu remāsit q̄d in e
ternū cruciabit Tūc dicet dñs de q̄libet dānato illō Job. xx
Juxta multitudinē adinuentionū suaꝝ sic ꝛ sustinebit Et il
lud apoca. xviij Quātū glificauit se ꝛ in delicijs fuit tm̄ date
illi tormentū ꝛ luctū q̄b⁹ ētnalit̄ sine fine torqueat O q̄zta est
hōis demētia ꝑ delicijs aut diuitijs seu ꝑ aliq̄ re trena huiōi ꝑ
petua corpis ꝛ aie subire tormēta Vñ crisost. in li. de reparatiōe
lapsi sic inq̄t Dic q̄zta tpa luxurie q̄ deliciaꝝ spacia cōpari vis
penis sempitnis Centū si placet ānos delicijs dem⁹ adde ꝛ ali
os centū adde ꝛ decies centū. q̄ erit ex his ad ētnitatē cōpensa
tio Nōne oē tps vite hui⁹ q̄ delicijs frui videmur ꝛ indulgere
libidini q̄si noctis vni⁹ sompni ad ētnitatis cōparatōem videt est
igr̄ aliq̄s q̄ vt vna nocte delectabile videat sompniū ētnas elegat
subire penas. ꝛ illud ꝑ his recipe. vel ꝑ illis istud commutare
Quid dicem⁹ ad repositas penas. quid dicem⁹ ad hoc q̄ delicie
velut vmbra transeunt. pene xō eternaliter ꝑmanent etiam si
equale tps ꝛ idem spacium delicijs esset positū ꝛ penis esset ne
aliquis ita stultus ꝛ demens eligeret pro vna die deliciarum
vnū diem subire penarum cum soleat dolor vnius hore ꝛ q̄li/

bet corpis cruciat⁹ in obliuionē mittē añ p̄teritū tp̄s in volu
ptate trāsactū Hec oīa Crisos vbi sup̄. O eternū nunq̄ʒ finē
habituꝝ corpis ꝛ aīe tā grādes supplicii O mortis ꝑpetue in
uiabile tormentū Quid em̄ referā de te nescio Nō em̄ pote/
ris ṽbis exprimi. nec itellcū ↄcipi. nec corde ↄp̄hendi Posito
em̄ q̄ eēt vn⁹ lapis de arena coagulat⁹ ꝛ ↄpact⁹ tāte q̄ntitatꝭ
sicut infra ↄcauitatē octaue spe possꝫ ↄtineri. ꝛ q̄ p⁹ millesies
mille ānos p̄ diuinā potentiā vna arenula tolleret Et deinde
post millesies mille annos adhuc vna. ꝛ sic ↄseq̄nter donec to/
tus lapis in nihilū redigeret nunq̄d ↄsumpto lapide eternitas
p̄dicta erit reuoluta. sic q̄ dānatoꝝ aīe tūc a penis liberabūt
Rn̄deo tibi ꝛ dico q̄ ꝑpetuitas illa vix tūc erit īchoata. Nā
finiti ad infinitū nulla ē ꝓportio. vt dī phūs. viij. phisicorum
Si ei h̄ ↄgnoscerēt ꝛ p̄scirēt pctōres ↄdēnati q̄ dcō lapide cō
sumpto ab ill' intolerabilibus q̄s sustinēt īferni cruciatib⁹ debe
rēt eripi ꝛ totalit̄ liberari. miserabilit̄ sup h̄ redēptōis die de/
berēt sperare. imo q̄dāmō sp̄ādo ↄgaudere. ex q̄ sciret finē suoꝝ
cōuinctoꝝ p⁹ innūerabiles. imo p⁹ incōp̄hēsibiles ꝛ infini/
tos fore ānos q̄uis tardissiē aduentuꝝ. Illa em̄ ē maxia oīm
penaꝝ desolatio ꝛ carēcia oīs spei nunq̄ʒ a penis redimi siue li
berari Nā sicut dī Isa. xxiiij. Pctōr desolabit' in scl'a sclorum
vn̄ dī Trenoꝝ. iij. Perijt finis me⁹ ꝛ spes mea a deo Itē q̄/
rit pctōr Hie. xv. Quare fact⁹ ē dolor me⁹ ꝑpetu⁹ ꝛ plaga mea
desꝑabil' Sup q̄ Prouer. xi. Sapiēs sic rn̄det Mortuo ho/
mie impio nulla erit spes vltra Intelligite hec q̄ obliuiscimini
deū ne īfern⁹ aliq̄n vos rapiat ꝛ nō sit q̄ eripiat Ecce iā plane
video q̄ i inferno nulla ē redēptio pctōris: Charissiē intelli/
gis tu ṽbū. lapis ↄsiliū de lapide sup⁹ tibi dcm̄ dic. mihi q̄d de
illo sentis. q̄d iudicas. q̄d diffinis. puto veracit' q̄ rō̄ nō p̄t p̄ris/
sentire q̄n imo vt dī sic in rei ṽitate Cogita ergo varias traꝝ
p̄uicias ꝛ imagiāre regiōes singulas: ꝑpēde fluuios ꝛ maria
mūdū mēte circui ꝛ totū ꝑambula Ascēde vsq̄ʒ ad celū ꝛ oīa
sic trāsuola Itēꝝ descēdit ei abissum p̄fūditate cōsidera. Ex q̄
h⁹ oīb⁹ q̄ celi ābitu cōtinent' cōpone lapidē. ꝛ imagiāre magni
tudis ei⁹ q̄ntitatē. q̄ cordialit' intell cā Dic mihi carissiē q̄d sen
tis tūc de lapide imo poti⁹ q̄d sapis de ꝑpetuis. q̄d de infini/

tis pctōꝝ penis ⁊ morte Estimo ꝙ taliter rñdebis Vere ve
re loq̇ nescio Audiui ⁊ ꝯturbatꝰ est vēter meꝰ a voce cōtremu
erūt labia mea grandē rem intelligo ⁊ ꝟitatē ꝓpositam video.
Vñ amirari nō sufficio. sȝ pauore nimio mente ꝯtremisco. nā
certissime timor ⁊ tremor venerūt sup̱ me multiplicis horro/
ris ⁊ ꝯtexerūt me tñbre Quis em̄ nō metueret. qs nō expauesce
ceret: qs anxietate cordis penitꝰ nō deficeret. q̇ mētenꝰ huc la/
pidē diligenť ruminaret ifinitas pctōꝝ penas memorie reuol/
uendo Pone ergo cū velut signaculū sup̱ cor tuū. Valde em̄
vtile est ⁊ ꝓficuū tibi huiōi lapidis nunq̄ obliuisci. q̄tenꝰ si di/
uinꝰ amor te nō corripit ⁊ reuocat a malicia huiuscemōi specu/
lū pene inēmiabiľ saltē te cohibeat aliq̄ñ a pctis O graue sup
pliciū miserabile q̄ȝ fugiendū O stigis exitium lachrymabile
q̄nā metuendum vbi ds stige torquet ip̄ nunq̄ moritur Sem
per plecteť ⁊ nunq̄ finis habeť ex p̄dcis clare ptȝ ꝙ penaꝝ in/
crementū p̱ infinita scl'aꝛ nunq̄ finieť Huiōi ꝯsideratio eternita
tis pene iternalis ꝯuertit fulconē marsiliensem q̇ cū esset excel
lēs ioculator ⁊ vanitatibꝰ mūdi deditꝰ vna dieꝝ cepit cogita/
re de eternitate gehenalis pene ⁊ dixit in corde suo Si tibi pro
poneret iacere in lecto molli ⁊ bñ strato. ita ꝙ nulla neccitate co
gente inde recederes hoc nō posses sustinere in ethnū iacere i ta/
li lecto delicato. quō ergo poteris sustinere sempitnā inferna/
lē penā. si ꝯtingat te in ꝑpetuū fore passuꝝ Hac ꝟo ꝯsideratōe
ꝑterritus reliq̇t oīa ⁊ fcūs est monachꝰ postea ep̄s tholosanꝰ
⁊ vir eximie scitatis Itē cōsideratio ꝑpetuitatis pene inferna
lis cōfortat hoīem ⁊ inducit ad pugnandum contra diabolum
Quis em̄ cōsiderans ꝙ si deuictus fuerit ab eodeȝ duceret ad
tormentū sempiternū nō viriliter pugnet ne vincať vnde nar
rat egesippus de cladibꝰ iudeoꝝ ꝙ cū qdā de socijs alexandri q̇
p̄erat magno exercitui vident ꝯtra eū innūerabilē exercitū ad
bellādū ꝑpatū ⁊ sui cibū sumerēt ⁊ ad ꝯfortatōem vinū ipe in
quodā solatio q̄si iocūdo eis dixit Prādemꝰ nūc o viri strenui
nā apud iferos simꝰ cenaturi Quo ꝟbo sunt om̄es aiati ad fu
giendū illā cenā ꝙ tam vtiliter pugnauerūt. sic ꝙ de cūctȝ ho/
stibꝰ suis honorifice triūphaurunt Itē a delectationibꝰ mūdi re
trahiť ⁊ auelliť. vñ legiť in vitaspatꝝ quendā senē dixisse Mu

trix cū vult puer ablectare. ꝛ a dulcedine lactis abducere ad
mamillā ponit sinapiū vel quodcūq aliud amarū qđ puer lactens
gustans ꝛ percipiens statim retrahit a dulcedine lactis Et sic tu
iūge amaritudinē inferni: delectationib⁹ hui⁹ mundi. ꝛ procul du
bio retraheris ab eisdē. vñ Job. v. Nunquid gustare pt quis quod
gustatū affert mortē amarissimā hoc est penā sempiternā Jō.
dt prosper p̄n̄ti vita Delicie t̄pales dulces sunt. ꝛ tribulationes
amare Sȝ qs libenter bibit tribulatiōis poculū metuens ig
nem ppetuū gehenne Aut qs nō cōtemnit dulcedinē seculi ma
bians bonis sempiterne vite. vñ legit in legenda btī ioānis e
uāgeliste. q qdā dites ad p̄dicatōem ei⁹ cōuersi oia reliqrūt pos
tea videtes suos suos in gl'a mūdi cōstitutos penituit eos sua
bona reliqsse. qđ btūs iōes p spm itelligēs. virgulas i aurū. ꝛ sili
ces in gēmas orādo cōmutauit. sicq eis oia restituit derelicta:
Postmodū qdā iuuenis a btō ioāne resuscitatus narrauit eis
de gl'a q amiserūt ꝛ de penis infernalib⁹ q eos expectauerunt.
Quibus intellectis plurimi territi ꝛ aīo cōsternati oia cōtēnen
tes ad paupertatē pristinā reuersi sunt. ac mūdū cū suis delicijs
penit⁹ reliqrunt: Itē accidiā pfugat ꝛ repellit. vñ legit in vi
tis patrū q qdā frater dixit seni Pater nimiū accidior sic cōti
nuo sedēdo in baccella Senex rñdit Nōdū vidisti futura tor
menta ppetuo duratura. Nā si illa in corde tuo posuisses q si
cella tua vsq ad collū esset vermibus repleta sustineres patien
ter ꝛ nō accidiareris. ꝛ ergo cū oporteat petōrē. aut eternā aut
purgatorij acerbissimā sustinere penā. vel in p̄n̄ti cōdignā age
re pniam qs nō peligerit hic sustinere pniam ꝛ pati poti⁹ q i
bi. nisi oino fuerit mente alienat⁹ vñ Isido. in sinodo itende a
nimo dolores qscūq tormentorū scl'i qscūq penas qscūq do
lorū acerbitates. cōpa hoc totū gehēne ꝛ leue erit oē qđ pateris.
Itē ber. in epl'a vigilias ieiūa ꝛ ienua. manūūq labores. leo hec
leuia sunt flāmas ppetuas meditāti Recordatio tenebrarū facit
nō horrere solitudinē. Si futurā de verbis cogitas discussionē
nō displicebit silentiū flet⁹ ille ꝛ stridor dentiū faciles tibi red
dit ꝛ culcitrā ꝛ mattā Itē aug⁹ in s̄mone Vens humana mū
di hui⁹ illecebris ꝛ cōcupiscētijs deuicta fugit laborem expetit
voluptatem Et vix ad hec deducitur vt se a prioris vite con

suetudine excludas Sz cũ incipit cogitare iudiciũ necẽtatẽ ac penarum eternaliũ crudelitatez voluntariũ bellũ inducit passionib⁹ motu vel spe pmij vel timore supplicij vim facit pristinis desiderijs. et violẽter ipa seipam vincere ptendit Jõ di Abacuc iij. Ingrediat putredo in ossib⁹ meis. vt subter me scateat tps videlz pñtis vite. et postea requiescã in die tribulatõis Ecce q̃ fructuosa et salubris est meditatio pene ifernalis Quare scribit in ps Cõuertant pctõres in infernũ hoc ẽ p meditatões illuc se trasferant viuentes. ne postmodũ illuc descẽdant ppetue morientes Et ergo di bñ Daniel iij. Btũs q intueris abyssos videlz p ptinuã et iugem memoriã eterne ptemplatõis tormenta ifernalia cordialr intuẽdo Patet ḡ sufficienẽ p pdicta q multiplex est et varia ifernal pena et q̃ vtilis et pficua ẽ ipi⁹ memoria Et ḡ. erit hõ vere qui cũ bona possit habere Sponte subit penas infernalesq catbenas Ignibus arsurus ex his nunq̃ rediturus

Et init Tercium nouissimorum

Sequuntur exempla de penis inferni

Ex horologio eterne sapientie de penis inferni

Factũ est aũt post hec et ecce discipul⁹ cepit cogitare dies antiquos et annos eṫnos in mente hẽr Qñq cum pfunde se colligeret et asensibilib⁹ put potuit intellectũ abtraxisset appparauit in visione fidei oculis a lõge quasi qdã regio vmbrosa ignota et multũ terribilis Cũq tremefactus quid nã hoc esset inqreret. rñsum est ei Regio hec vt vides distincta loc⁹ est penarum futurarum que diuerse aie post egressum a corpe p diuersitate culparum in penã sortiunt quedã ad ipam purgatõem quedam vo ad eternã dãnatõem et put sibi ea tũc demonstrata fuerint Hec autem et his similia tam horrenda et inmania fuerint tormentorum gña vt nulla sufficeret hec lingua narrare. aut nullus sensus mortaliũ posset ea plene estimare Cũ autẽ ad se redisset et quasi de alio mundo vt sibi videbat ex motiua visionis pñtia venisset nimio terrore velut hõ semiuiuus aliq̃ diu iacens in seipso contabuit Quedam autem ex his solum fidei com

munibus oculis ꝯspexit Respexit igit̄ ⁊ ecce de p̄dictis locis fetor intolerabilis exoriebat̄. mallei resonātes audiebant̄ tene bre ꝓfundissīe denſabant̄ ⁊ videbant̄ ibi facies demonū horri/ biles Ibi erat plāctus. ⁊ gemit⁹. alt̄nantia mala impios sine pietate discerpebāt ab aq̄s niuiū trāsibāt ad calorem nimium Considerabat inter hec eq̄tatē ⁊ magnitudinē iudicioꝝ dei ⁊ inter cordis ſe ꝑ mentis angustias ac ſudoris guttas q̄ ipm ex horrore visionis penetrauerāt aduertebat q̄m ꝑ q̄ peccauerat q̄s ꝑ hec ⁊ torq̄bat̄. vñ ⁊ illi q̄ in vita sua insensate ⁊ iniuste vixe erāt. ꝑ hec q̄ coluerūt tormenta recipiebāt Raptores namq̄ ⁊ ꝑdones ac eoꝝ cōplices. ⁊ hi q̄ paupes ⁊ amicos dei dum ad huc viuerent spoliauerūt vel ꝑ exactōes indebite inflixerūt. ad patibula q̄dā infernalia. sup̄ humanā estimatōem penalia rap ti violēter suspendebant̄ ⁊ ibidē torq̄bant̄. nec tñ moriebātur sʒ mō indicibili cruciabant̄ Nō nulli etiam q̄ sub habitu agnino mentē occultauerāt leoninā q̄ velut canes rapidi ſuos dei per obprobria ⁊ maledicta aut verba turbatiua molestauerāt. et ꝯferens suos iniqua ꝑsecutōe leſerāt ibidē a canib⁹ infernalib⁹ amarissimis morsib⁹ corrodebant̄ Item supbi sepultura asini ī īferno despectiue sepeliebant̄. ⁊ tanq̄ cadauera putrida igni ea ꝓiecti obprobrio sempiterno q̄d nunq̄ delebit̄ adijciebant̄. Et ꝑ gl̄e tpali ⁊ mētis elatōe q̄ ceteros inflati p̄ire ambiebāt tāta penaꝝ mole ac pōdere p̄mebant̄ q̄ztū q̄s prenu possit qui maximā turriʒ sup̄ se habēt Bibuli vo ⁊ crapulosi. ⁊ q̄ ventri suo seruiāt. velut lupi famelici fame incredibili ac siti itollera/ bili affligebant̄. cupiētes guttā minimā aque frigide ꝓ refrige rio lingue sue flāmaꝝ incendio adusta recipe ⁊ nemo ill̄ dabat Sʒ demōes teterrimi cū situlis ardentib⁹ iuxta eos stabāt. et potū q̄ndā sulphuriū plūbo liq̄facto sil̄em nimio calore estuā tē ꝑ os eoꝝ in ventrē ꝑfusuʒ fortit̄ infundebāt Luxuriosi q̄q̄ ⁊ q̄ in delicijs carnē suā enutriuerāt ⁊ in obstinatōe sua ꝑdura uerant a serpentib⁹ deuorabant̄ ⁊ a bufonibus ignitis aculeis vsq̄ ad viscera torquebant̄. Qui carnali ac terreno amori de/ diti fuerāt vtriusq̄ sexus. terrā infernalē p̄ dolore mordebant q̄m eos demōes nimiū affligebāt. nā spicula ignea hñtes ⁊ cl/ tu vebant̄ citissiō eos īseq̄ntes vulnerib⁹ eos seuissimis repleue

ris affatim instructi iter se multū amici Hij pactū inierūt inter se vt vter eoꝝ prior moreret. alij vigilāti vel dormienti apparere infra triginta dies Data acceptaq; corpali fide nō mltū post vn⁹ abijt. z tricesima die alteri vigilanti astitit. nescio qd opis molliēti z vultu exangui z pallido ad eū ait Agnoscis ne me Agnosco ille ait z miror q tā diu morat⁹ fuerꝭ. Ille pri⁹ morā excusans tandē ait Et aductus me⁹ si volueris tibi fiet comodus mihi oino ifructuosus Nā sempitnis damnatus sum supplicijs Ego ait alter iuuabo te precibus. ieiunijs. z elemosinis multis At ille rñdit. Sine pnia sunt iudicia dei in inferno Dū rotat astra polus dū pulsat littora pontus pro criminibus meis puniar. si totus mūd⁹ mihi remedia exquireret eterna tñ z innūera penaꝝ gña patiar Et vt aliquā ex meis irreuocabilib⁹ penis cognoscas. eti vna Protenditq; manū laniosa vlcere istillantē Uideꝭ ne ait tibi leuis Cū ille leuem libi referret videri ipse mortuus curuatis in volam digitis tres guttas defluentis tabi sup eū iaculatus est quaꝝ due tpa vna z frontē ꝯtingetes cutem sicut ignito iaculo penetrauerūt foramen nucis capax efficientes. illo magnā penā esse doloris ꝑtestante clamore Hoc inquit mortuus erit tibi q̄diu vixeris z penaꝝ meaꝝ graue documentū z nisi neglexeris salutis tue singulare momentū. Uade ergo dū licet muta habitū suum z animū. z esto monachus redonis apud scm̄ Melanū Cumq; viuus ad hoc rñdere nollet. mortuus eū oculi vigore ꝯstringens Si dubitas inqt ꝯuerti miser lege lrās istas Et hoc dicens manū ꝓtēdit terris notis inscriptā: qb⁹ sathanas z oē satellitiū infernoꝝ omi eccl'iastico cetui grās de tartaro emittebāt Qd cū ipi in nullo suis voluptatib⁹ deessent. tantū numerū subditaꝝ aiaꝝ paterent ad inferna descendere ꝑdicationis in curiā q̄tū nunq̄ viderant retroacta secula. His dcis loquntis aspectus dispuit Audiens hec oia vendēs z dās paupib⁹ scm̄ melanū adijt. z monach⁹ ibi fcūs optime ꝯuersat⁹ est

Infernalis ignis q̄ acerbus sit et de moltero cui apuit diabolus.

In villa q̄ in territorio Bunnensi est sita miles q̄dā z no/

bilis ⁊ deuotus walterus noie habitans erat tam dñe nrē q̄
ordini satis obseqosus Hic cum tpe quodā grauiter infirma/
ret solusq̄z iaceret. diabol⁹ illi ad pedes lectuli visibiliter ap/
paruit Erat āt sicut ipe nobis retulit facies ei⁹ adinstar linee
deposita cornua hñs capurra. In cui⁹ aspectu cū terreret po/
stea ↄfortatus ait Quis vel qd es. vnde venis vel qd queris
Rñdit monstrū Diabolus sum aīam tuā tollere veni dicēte
milite Recede leccator aiam meā nō tolles christo me ↄmen/
do Subiunxit ille. waltere si mihi cōsenseris homagiuq̄z fe/
ceris non solū incolumitati te restituā. quinetiaz super oēm
tuā ꝓgeniez te ditabo. Rñdit miles Satis habeo de diuitijs
tuis fallacibus non curo. Unde ergo tibi thezauri Infra ter
minos inquit curie tue infiniti occulātur Cū quo cum miles
iam loqui delectaret ait. Dic mihi vbi est aīa dñi mei wilhel/
mi comitis Juliacensis nuꝑ defuncti. Tunc rñdit diabolus
militi ⁊ dixit illi Nosti castra vicina wolckenburch ⁊ machen
velt. Noui inqt. Et ille ꝓfidem meā tibi dico. si ferrea essent
tam castra q̄ eoꝝ montana. ⁊ in illo loco mitterent vbi aīma
wilhelmi ē anteq̄ suꝑcilium supius iferiori iūgi posset liq̄fie/
rēt Quo dicto mox chachinnādo subiūxit Ardor iste balneū
lectū est ei. In futuro qñ corp⁹ suū aīa resumet. tūc primum
penā debitā recapiet Reqsitus de aīa Henrici comitis seynens
Rñdit Certe illā habem⁹ De pena tñ illi⁹ nihil expssit Adie
cit etiā īterogaē illū de pr̄e suo Ad qd rñdit ille Uigiti ānis
⁊ vno illū habuim⁹. s̄z monocula illa ⁊ calu⁹ ille atq̄z pediculo
sus q in solario iacet nob eū abstulerūt Monoculaz vocauit
vxorē ei⁹ ingit q lachrimādo oculū vnū ꝑdiderat Caluū dixit
filiū ei⁹ Theodricū monachū nrm̄ q ad videndū germanuz
eodē tpe aduenerat Introgat⁹ ꝟo de pdicta matrona Rñdit
Nūq̄ ꝑtāti nrē addita ē eo q mulier eēt bona ac scā. Fratrē
āt tuū Lambertū sic cellauim⁹ vt nrm̄ ius euadē nō possit q
añ paucos ānos defunct⁹ ē vir auar⁹ ⁊ pecuniosus. Dicēte ite
rū milite Dic mihi de q loco venisti nūc ad me Rñdit demon
Ego ⁊ socij mei erāmus in exequijs cuiusdā abbatisse nigri or
dinis egressum aīe ei⁹ pstolantes Tunc miles qt eratis ibi
Rñdit demon Nosti nem⁹ i Cottinforst. O prince inqt no/

runt Sz et socios in culpa socios habuerūt et in pena. Supra modū ac cupidi et auari ac questuarij male torquebant. nam in fouets metallis bulietibus plenis balneabant et exilire cupiētes absq mia reimpugebant Judiciū durissimū his q̄ preerāt fiebat fortioribus instabat cruciatio et potentes ibi tormenta patiebant potent. O q̄s dicē q̄at q̄tū ibi iudices. ipij rectores iiqui clerici turpis. lucri. cupidi monachi la/ciui. laici violenti mulieres pcaces. saltatrices et ambiciose. et diuerse quiq falsi xpiani penas varias habuere Heu q̄ miserabiles rugitus et clamores dabāt lamentabiles. ita vt sola visiōis hui9 afflictio oēm penā mūdi quodāmō excedere videret Nā et multitudo virorum infernaliū et andaces leones et omni gn̄is aialia ira plena ignoteq bestie vaporē igneū spirātes odorē fumi pferentes et horrendas scintillas ab oculis emittentes morsu amarissiō eos dilaniauerūt Tandē multi ex his in puteū abyssi. de quo fumus horribilis et fetor intolerabilis exibat piiciebantur ascpectus eorū velut ferrū cādens in modū fauilla pexardebant et a demonib9 reimpugebant cōmanducātes linguas suas p̄ dolore. et blasphemabāt deū celi pre dolorib9 suis et vulnerib9 et nō egerunt pniam ex opibus suis vinculis tn̄brarū et lōge noctis cōpediti: in obscuro ac tn̄broso obliuionis velamēto tenebant Sonit9 descendens pturbabat eos. et psone tristes apparentes pauorē eis incutiebant nec sydera limpide flāme illuminare poterāt noctē illā horrendā: vna em̄ cathena tn̄brarū oēs colligati erāt O is orbis terrarū limpido illuminabat lumine solis. illis aūt supposita erat grauis nox imago tn̄brarū Ipsi aūt sibi erāt grauiores tn̄bris fumus tormentorū ipsorū ascensurus est in secl'a sclorū Post hec vox q̄dā desup q̄si tonitruū audiebat q̄ insultādo et q̄si exprobrando dicebat Ubi nunc sūt hij q̄ ab initio a dieb9 antiqs mundo huic toto seruierunt desiderio. q̄ voluptuose viuentes varijs desiderijs se subdiderūt. Eya quid psunt illis nunc oia que tanq̄ vmbra velociter ptransierūt q̄ breuis delectatio tālongā restē post se trahit eterne miserie O stulti et vecordes. vbi nūc v̄ba illa q̄ cum leticia tanta et cordis tripudio dicere solebatis. venite et fruamur bonis que sunt: vt vtamur creatura tanq̄ in iuuentute celeriter

Quid iuuant nunc dulcia vniuersa quibus tā celeriter pfruiti estis Si quod nūc a ɔtrario plāgere vobis ɔuenit ⁊ plangēdo exclamare ac dicere Ue ve vobis iā nunc ⁊ ineternū. q2 nati sumus nec vltra mori valem⁹ Ue q2 male torq̄mur nec a tormentis vnq̄ liberabimur O q̄s est q̄ ista recogitet supplicia. ⁊ nrā ad cor ponat tormēta Hec em̄ talia sunt vt q̄cq̄d in mūdo horribile excogitari posset his cōpari nō valeret. o q̄ felix incoinquinat⁹ q̄ p⁹ gaudia hui⁹ mūdi nō abijt. q̄ nō respexit in vanitates ⁊ insanias fīās: nos insensati vitā illoꝝ estimabam⁹ insaniā ⁊ in finē illoꝝ sine honore. quō computati sunt inter filios dei ⁊ inter electos sors illoꝝ est Ergo errauim⁹ a via veritatis ⁊ iusticie lumē nō illuxit nobis: ⁊ sol itelligentie nō est ortus nobis lassati sum⁹ in via iniq̄tatis ⁊ pditōis. ⁊ ambulauim⁹ vias difficiles. viā aūt dn̄i ignorauim⁹ Quid nob̄ pfuit supbia aut qd diuitiaꝝ iactātia ɔtulit nob. trāsierūt oīa illa tanq̄ vmbra trāsijt qd tale fuit ī pcb dolor nūc remāsit q̄d in eternū manebit O eternā nunq̄ finē habituꝝ ppetuū mortis supplicū O finis sine fine mors sine morte mori sp mori. ⁊ tn̄ nō mori posse O mi pr̄ dilecte q̄ me in hūc mundū genuisti O dulcis mr̄ q̄ materis vberib⁹ me lactasti O vos oēs amici mei ⁊ socij dilecti. valete nunc viscera mea. q2 hec est hora illi⁹ sepatōis amarissime q̄ amarior est oī morte. vale tell⁹. valete socij q̄s tā benigno fauore colui en ducimur ad horrendū infernalis suspendi im ad suppliciū trahimur metuendū. nunq̄ vos de cetero cū gaudio visuri O lacbryme icessanter pfluite ocl'i plorate. ⁊ oīa viscera mea vlulate. sup hac ifelicissia sepatōe q̄ ē a summo bono a facie illa gl'osa. ⁊ a ɔsortio āgelico. nec nō illo felicissio electorū nūero ponēdiq̄ sum⁹ ad illā miserā ⁊ maledcām ac crudelē dānatoꝝ turbā sine fine cruciandā O manuū cōplosus sonit⁹ O cordium multoꝝ gemit⁹ intimi. O stridor dentiū ⁊ fremit⁹ spirituū inconsulto O plorat⁹ ⁊ vlulat⁹ mult⁹ O meētū paran sur⁹ clamor sp durabit ⁊ nunq̄ finē habebit. q̄ sp renouabit⁹ et nunq̄ exaudiet. ocl'i nri miseri nunq̄ aliud videbūt nisi miseriam aures nihil aliud audiēt nisi ve ve atq̄ tristiciā O pia corde ist ad iter mirabile ⁊ crudele ac ineternū ve respicite. lugete ⁊ fleta O montes cadite sup nos colles apite nos. quis sustine/

ui. Et ille. Nō sunt tot folia in arboribus q̄t illic fuim⁹ cōgre/
gati. nō est tā grādis silua in puincia nrā Et q̄d obtinuimus
ibi Rn̄dit Heu nihil sc̄ia fuit religiosa. l3 ⁊ Michael archange
lus superueniens cū fuste ferreo sic nos cedit ⁊ cedēdo fugauit
vt dispgēmur quēadmodū puluis q̄ a turbine impellit Req̄/
situs etiā si eēt in obitu dn̄i Gherardi abbatis nri tūc recēter
mortui Rn̄dit Nō est tm̄ harene in littore maris q̄d ibi fui/
mus Sz modicū ibi obtinuim⁹. q2 pediculosi illi more porco/
rū in fimo iacendo grunientes nō sinebāt ꝓpi⁹ nos accedere
Hn̄t pterea domini quandā susurrij capitulū notās in q̄ oīa no/
bis q̄cunq3 relinquunt subtrahunt Et dixit miles Quō sibi tāē
sume ausus fuisti ad obitū viri tā sancti venire ausus inq̄t Ego
pn̄s fui vbi dei fili⁹ expirauit sedens sup brachiū crucis Hoc v̄
bū a demone platū ⁊ a laico recitatū maxie mihi fidē fecit deō
rū eo q̄ in gloria legat sup Thobiā dicente woltero Que fuit
portio vrā in xp̄i morte Rn̄dit Nulla Malo nrō illuc veni/
mus: q2 virtutis morientis turbati ⁊ exagitati detrusi sumus
in infernū Multa alia cū demone quotiens solus erat confere
bat. q̄ postq̄3 conualuit multis recitauit Vis nunc audire q̄/
lis predicti wilhelmi finis fuerit ⁊ pena.

¶ Infirmatus in castro suo Aitbiecken q̄dā contumelia si/
bi illata venit Coloniam Qui cū rediret in via defectum cor/
dis incurrit ⁊ aie Oh nunq̄3 de cetero videbo Coloniā. Qui
in terrā deposito cum medicus eius diceret mortem esse in ia/
nuis subiecit Consulo tibi vt vxorem tuam recipias Respō/
dente illo Non faciā. supplicauit ei pro quodā milite quem diu
incarcerauerat Nequaq̄3 inq̄t egredietur me viuente Tūc me/
dicus Ergo an̄ diē3 crastinū egredietur Quod ita factum est.
Cū v̄o moritur⁹ esset in sinu cuiusdā matrone quam viro pro
prio tulerat iacebat Cui cū illa diceret Domine quid faciā p⁹
mortē vestram Juueni inquit nubere debes militi Hec em̄ v̄/
ba vltima fuere Eadem nocte sicut mihi retulit abbas q̄dā or
dinis nri. sanctimonialis quedā sancti Mauricij Colonie in
loca penaꝝ trāsposita est in q̄b⁹ puteū magni horroris igneo
tectū operculo inter flammas vidit sulphureas. De quo cum su
um ductorem interrogasset Rn̄dit ille. Due tantū anime ibi

lo sunt.aīa videlicet Maxētij impatoris τ aīa wilhelmi comi/
tis Juliacensis Mane visum recitās cū eadē die rumor isonu
isset Colonie de morte ei⁹ comitis visionē fuisse verā intellex/
it. Propter sil'em culpā iustū fuit.vt q̄ pares erāt in culpa cō
formes fierēt in pena.vtri⁹ q₃ vitā noui Maxētij ex lcōe.wil/
helmi ex multoꝝ relatōe. Vterq₃ tyrān⁹.vterq₃ sup̄ modum
luxuriosus Sicut legiꝭ in chronicis nulla fuit in vrbe roma/
na siue extra vrbē matrona tam nobilis tam pudica dumnō
oculis Maxētij placēt qn de domo mariti sublatā corrūperet
Sil'ia faciebat de ꝟginib⁹ τ viduis Viderūt ista viri τ inge
muerūt parētes τ tacuerūt Tāta erat illi⁹ crudelitas vt cu₃
nimio dolore cordis afficereꝭ tristiciā tñ dissil'aret Tanta ei⁹
extitit tyrānis vt passim senatores ciues milites occideret de
qbus aliqua habebaꝭ suspicio wilhelm⁹ ꝟo nō dissil'ia opaba
tur his.τ si nō pari ptāte nō tñ impari voluntate sicut audiui
ita dedit⁹ erat luxurie τ incestui.vt vix aliquē hēret misteria/
liū cui⁹ vxorē aut filiā nō attētaret violare nullā hñs diāni
ter matrē τ filiā inē legitimā τ absolutā Quante fuerit circa
subiectos siue ꝓprouīciales crudelitat₃ oīs nouit epat⁹ coloni
ēſ Maxēti⁹ vxorē ꝓpriā occidit iste iclusit Jlle ꝑsecut⁹ē eccl'a₃
ml'tos ꝑ fidē occidēdo Jste tpe scismat₃ iperij romāi ꝑsecut⁹ ē
sedi ap̄lice obediētes sacerdotes de suis sedib⁹ eijciēdo q̄sdam
mutilādo τ bona eccl'aꝝ diripiēdo Hec acta sūt i tpib⁹ Jnnocē
tij pape ¶ Jnfernales τ horrēdissiās penas q̄dā diues
sustinuit τ ꝑ q̄litate delectationū q̄litates penaꝝ recepit
¶ Refert petr⁹ cluniacēſ q₃ monach⁹ q̄dā cū i extremis vite
sue eēt aīa sua ducta fuit añ ifernalē portā.q̄ cū ibi tot diuersi
tates penaꝝ ꝯspicēt vltra q̄₃ dici p̄t ꝯtremē cepit.Mō ne facēt
āgelus ꝓhibuit Jbi ꝟo aliq̄₃ diu morā eo vidit demones q̄s
dam ꝓcurrētes τ nimiū cachinnantes de ꝑditōe aīe cuiusdam
diuitis quam socij sui secū in baratꝝ dānatiōis attraxerunt.
Venientes āt ad principē demonioꝝ dixerunt se aīam amici
sui cū gaudio magno attrahere Quib⁹ cōgaudens si gaudiu₃
infelicitas dici p̄t ait Accipite τ pompose sicut solitus erat in
cathedra sua sedere facite induentes eum sicut solitus erat ve
stīs honorifice Et sedere eum fecerunt super sedem ita inextin

tis. q̄d expectatis. abscondite nos a facie illa terribili furoris dn̄i. a vultu ire gl'e dei heu heu cur non hec maxīa mala futura nobis p̄uenim⁹ cū robur affuit. cū tps aderat oportunū. vti/nā de illo tpe toto inutilit expenso supesset nobis vna horula tāte penes remediū p̄cessa. s3 heu siniante diuīa iusticia p̄clusa ē nobis salutis via negata mīa dia spes oīs ablata. o dolores ꝛ miserie ꝛ in etnū p̄mansure angustie in terra hac obliuiōis vbi null⁹ ordo. s3 sempitern⁹ horror inhabitat. Quid p̄ta nos miseri ꝛ miserabiles, tm̄ affligimur ꝛ dolem⁹ de illo ve etno. vt q̄lis cunq3 tm̄in⁹ excogitat⁹ diminō finit⁹ esset nobis solaciolus vn̄ posito p̄ impossibile q̄ eēt aliqs lapis molaris adeo magn⁹ q̄ v/biq3 circumferentiā celi p̄tingeret. ꝛ q̄ aliq̄ auicula minime q̄tita/tis post centū milia ānoꝝ veniens de lapide p̄dicto solūmō tm̄ p̄ rostrū suū auelleret q̄ntū est p̄s decima milij Et iterū p⁹ centū milia anoꝝ curricula sicut pri⁹. s3 vnā p̄ticula de decc. ꝛ sic p̄ sin/gulas p̄tes. Itaq3 in decies centenis milib⁹ ānis nō plus dimi/nueret q̄titas lapidis: nisi q̄ntū habet in magnitudine granū vnius milij. En proch dolor nos miseri multam grati essemus q̄ post talem longā ꝛ plenā consumptōem totius lapidis finē haberet sn̄ia nostre eterne damnationis: sed heu hec eadem cō/solatio miseris a diuina iusticia penitus est negata. Huiusq3 miserorum verba damnatorum. Taliter igitur o fili ibi flagel/labuntur qui hic a flagellis excipiuntur

¶ Discipul⁹ O iudex tremende. ecce nūc aīa mea ex hac q̄3 vi/sione horribili territa p̄strata est. ꝛ genua dissoluta vt vix sub/sistere possum. O de⁹ me⁹ adiutor me⁹ O mi de⁹ ei ye auerte ob/secro furorē tuū a me. Absit a me hec etna dānatōis sn̄ia for/midolosa. Quō si aduersa me oportet sustinere. fiat volūtas tua hic in me hui⁹ a me licentiā plenissimā habeto. nec q̄rulosum di/scipulū de cetero in me habebis: hoc solū facias. vt me a te in e/ternū separari non p̄mittas

¶ Inferni penas videns petrus monachus grauissimam penitentiam peregit

Petrus q̄dā monach⁹ ex regione ortus hibernie loco va/ste solitudinis cui cuassa nomē est. inherebat hic prius q̄

heremū petere molestia corpis interueniente defunct⁹ est Sz ptin⁹ corpi restitut⁹ inferni ꝛ supplicia atqꝫ innūera loca flam maꝝ vidisse testabať Qui etiā q̄sdā h⁹ scl'i potētes in eisdē flā mis suspēsos se vidisse narrauit. Qui cū iā deduct⁹ esset vt in illo iā ꝛ ip̄e mergereť subito angelū chorusci habit⁹ appuisse fa cebať. q̄ eū in ignē mergi ꝓhiberet Cui etiā dixit Egredere ꝛ q̄liter tibi p⁹ hec viuendū sit cautissime attende Postq̄ꝫ vocez paulatim recalescentib⁹ mēbris ab eťno mortis somnio euigi lans cūcta q̄ circa illū fuerāt gesta narrauit. tantisqꝫ postmo dū se vigilijs ieiunijsqꝫ ꝯstrinxit. vt infernu vidisse ꝛ ꝑtimuisse tormenta. ꝛ si taceret lingua ꝯuersatio loqueretur

Infernales penas diuersi diuersimode pro meritorum qualitate patiuntur

Dicebāt de eodē abbate maiore Machario. q̄ cum ambula ret aliqñ in heremū inuenit caput hoīs in terra iacens Qd cū moueret v̄ga palmea quā habebat in manu locutū est caput il lud ad eū Cui dixit senex Quis es tu Rñdit caput illud ad se nē Ego erā sacerdos gentiliū q̄ aliqñ cōmanebant in loco hoc Tu v̄o es abbas Macharius q̄ habes spm̄ scm̄ dei Quacūqꝫ ergo hora misertus fueris eoꝝ q̄ sunt in tormentis ꝛ oraueris p eis. tūc ꝯsolanť pusillū Dicit ei senex Et que ē ista ꝯsolatio Rñdit illud caput Quantū distat celū a t̄ra. tm̄ est ignis sub pedibus nr̄is ꝛ sup caput nr̄m Stātibus aūt nobis in medio ignis nō est vt q̄s facie ad faciē videat ꝓximū suū Ait ergo se nex cū fletu Ve illi diei in q̄ nat⁹ est hō si est hec ꝯsolatio sup plicij Rursus dīt senex. Est pei⁹ tormentū ab his Rñdit ca put illud Maior pena subtus nos est Dicit ei senex Et q̄ sunt ipsa Dicit illi caput illud Nos q̄ ignorauimus deū vel aliqd modicū miscdie habem⁹. q̄ v̄o cognouerūt deū ꝛ negauerunt eū: nec fecerūt voluntatē eius. hij sunt q̄ subtus nos sunt Et post hec sumens ille senex caput illud sepeliuit

Infernales penas sentiens clericus mū do relicto monasterium intrauit

In Maguncia ciuitate tpe Henrici q̄rti impatoris erant duo clerici nondū patientibus ānis p̄sbyteri sancti litte

gnabiliť ardentem.q̃ si totũ mare supfunderet nullaten⁹ extin
gueretur.palliũ ĩo q̃ cũ circũdederũt nõ minoris flagrãtie erat
Illo in sede mi.erabiliter collocato ⁊ infelicius vestito prin/
ceps ad suos seruiẽtes ait Jte ⁊ sicut decens est tali amico no/
stro poculũ nr̃e delcãtõis ppinate Tũc tanq̃ ereũ liq̃rem can
dentem oĩ gñe fetoris mixtũ ori ei⁹ apposuerũt.⁊ apposit⁹ p ō/
nia membra ei⁹ in flãmas diffusus effundebat.q̃ potato iocu/
latores demões q̃ ei iocularent admisit. Qui accipientes duo
cornua ignib⁹ plena aurib⁹ ei⁹ apposuerũt.⁊ corniculari incipi
entes scintillas p oculos ei⁹ ⁊ p nares ⁊ p oĩa foramina ei⁹ emit
tebant Deinde in camerã misit vbi ptra delectatões carnales
q̃s solebat cũ puellis dũ adhuc viueret exercere ĩfernales pate
ret amaritudines.q̃ oĩm fpentũ generib⁹ erat repleta ⁊ ita ni
mio calore incensa.q̃ cãdentis ferri satis eunceret ardorẽ.a q̃
b⁹ except⁹ q̃ horribiliť ãplexat⁹.quãq̃ dolorose osculat⁹.quã/
q̃ miserabiliť sit ptrectat⁹ ⁊ p oĩa mẽbra decerpt⁹ a nobis pius
pater remoueat q̃ nunq̃ experiamur Et contra queq̃ obiecta
menta carnalia q̃ prius habuerat viuens singula tormenta in
fernalia ĩferebãt Hoc viso aĩa monachi ad corpus rediit.⁊ q̃d
viderat ob vtilitatẽ audientiũ plurimis enarrauit.

¶ Exemplum

¶ Erant in schola duo insolentissimi scholares adolescentes
q̃ nõ solũ nõ pati volebãt correctões mgri. verũetiã ⁊ ad inso/
lentiã ⁊ dissolutões alios studere volẽtes sepissiẽ cõpellebãt ⁊
hoc q̃dẽ mgr̃ emendare nõ poterat nec audebat Cõtigit ergo
mgr̃m mori ⁊ tcio die aut q̃rto in medio schole in effigie mgr̃i
diabolicũ cũ virga ferrea corã oĩb⁹ apparere Nec mora cũ ni/
gro vultu in adolescentes dcõs exurgens ⁊ cũ virga illis mor/
tẽ ĩtemptãs repẽte disparuit. Moxq̃ illi p pauorẽ in furiã v̾si
post dies octo aliq̃t obierũt Et hinc g̃ scholares diuinũ aduer
tant iudiciũ ⁊ mgr̃is suis subdi discant.nec vnq̃ refugiant cor
rigi ne eos ptingat postmodũ cũ virga ferrea vapulare

¶ Refert petr⁹ cluniacensis q̃ apud castz lizinacũ q̃d in pic
ta viensi pago est situatũ nup q̃dã presbyť erat q̃ sacerdotalis
ordinis sup celestẽ dignitatẽ miserrĩe vite pũersatõe deturpans
nõ ad aĩaz q̃b⁹ preerat curã sz ad carnis voluptatẽ explendaz

sacro misterio vtebatur Terrutus tamen conscie malo sicut aliquando et ma/
li ad horam compungunt familiaritatem quorundam bonorum virorum
expetijt: et abbati bonevallis et fratribus eiusdem monasterij sci
amicicia specietenus copulauit Qui longo tempore eum de vite emenda
tione commonentes. et vt seculo renunciaret assidue exhortantes
nihil ab eo impetrare preter inanem spem potuerunt. Nam liben
ter que dicebant audire se fingens: et semper eos de conuersione sua
pendens de societate sanctorum illorum gloriabatur. nec ammonitione vel ex
emplis eorum a mala retrahebatur In his itaque peruersitate vite sue a/
ctibus perdurans et obstinatione impiam iram sibi in die ire thezauri/
zans in morbum incidit Quo post aliquot dies ingrauescente ad ex/
trema peruenit Aduerat enim prior visitationis gratia iam dicti monas/
terij atque cum eo per aliquantum diei spacium ipso quasi rogante permanserat
Et nocte superueniente cum cunctis discedentibus solus sanctorum eius assi/
deret clamare terribiliter eger ille ad priorem cepit Succurre a
it succurre Ecce duo super omnem feritatem leones expauendi in me
impetum faciunt et hianti ore ac rictu feraci per frustra me decerpuit
totumque consumere volunt Deprecare cito dominum vt ab his eripiat an/
teque eorum morsibus consumar. dicebat hoc et tremebat et velut deuo
raturos fugiens timore defecto corpori vires addente retrocede
bat Prior vocis ac gestus illius turbatus terrore non sine multo
et ipse timore erat. ad preces tamen ipse necessitate impellente conuersus
pro misero illo vt poterat deum exorabat Quo orante mutata vo
ce eger Bene inquit bene recesserunt crudeles bestie. et orationes tuas iam
nusquam apparent Et quia vsque ad vltimum spiritum super corpus suum extitit
nec vt quidam morientium solent vel in modico sensu immutatus fuit
conuersus ad priorem loquitur cum ipso de quibusdam vt sanissimus cepit
Cumque tam de his quam de alijs multa inter se verba conferrent hora
fere vnius spacio elapso rursus clamare longe terribilius quam prius
exorsus est En inquit en ignis de celo vt torrens inundans des/
cendit. et super hunc lectum veniens iam iamque me in fauillam vsque comburit
Festina. adiuua. ora: si forte et ab hac morte eripi valeam Et hec
dicens manibus et brachijs operatoria subleuabit. et ea velut aliquid
iuuare possint inuisibilibus ignibus turbatus opponebat. Sed nequaquam
Non enim corporalia tegmina a spiritalibus incendijs tegere poterant
quem celesti vindicte ipsa opera exponebant Prior audacto timo/

re deuuo ad orõem ꝯuertit̃ ⁊ q̃tũ in talicalla possibile erat mĩ
miam ꝑ eo depcabat̃ Illo vt sup̃ orõi instãte p⁹ paululũ pati
ens ḡtulatõis vocib⁹ pces ei⁹ interrupit dicẽs. Iã ab igne tut⁹
sum. nã dũ sup̃ me vt dixi eũ ĩpetu descẽdẽt interpolit⁹ est liber
us vsq; adque ignis puenit sȝ eũ trãsire non potuit. iã iam ab
isto piculo erept⁹ oro ne a me discedas q̃usq; qs illoꝝ finis fu
tur⁹ sit agnoscas Tũc prior q̃ tam tiorẽ q̃ hospitãdi nccitate re
cedẽ nolebat subsistit. ⁊ ab orõe surgẽs rursum ei assedit Cũ
q; cũ tãtis terroꝛib⁹ anxiũ ꝯsolaret̃. ⁊ vterq; adiuicẽ vt pri⁹ col
loq̃ret̃. subito egrot⁹ ad inuisibilia erept⁹ obmutuit. cũ prior
raptũ ab hũanis itelligẽs rei exitũ p̃stolabat̃ Tñ ecce p⁹ mul
tũ noctis spaciũ hõ ad se redijt ⁊ miserabilit̃ ingemiscẽs ait.
ha. ha. ad iudiciũ eternũ rapt⁹ sum ⁊ heu miser eterna morte dã
nat⁹ sum Tradit⁹ sum horrẽdis tortorib⁹ igne iextinguibili
cũ diabolo ⁊ angel' ei⁹ ꝑpetuo cruciãd⁹ Ecce ecce igita sartago
plena bullẽti adipe q̃ corã me tormẽtoꝝ mĩstri detulerẽt. eãq;
ad me frigẽdũ vndiq; succẽderẽt Et cũ sepe noiat⁹ prior orõi
sicut iã bis fecerat tercio q̃ ĩcubuisset illeait. Cessa cessa ꝑ me
orare. ne ꝓ illo vltra fatigerȝ ꝑ q̃ nullatenus exaudierȝ. priore
ãt dicẽte frat̃ redi ad cor ⁊ miam adhuc vni⁹ a deo reqre ille ad
iecit Putas ait me vt ĩsanũ loq̃ Nõ ait ĩsano sȝ sana mẽte ea
q̃ dixi ꝯfirmo Et cucullã priorȝ manu tenẽs eũ ĩtrogauit Nõ
ne h̃ qd̃ manu teneo cuculla tua ẽ q̃ rñdente adiũxit sicut hec
vestis cocu̾lla tua ẽ sicut h̃ qd̃ substractũ ẽ mihi palea ẽ sic ⁊ h̃
qd̃ corã cerno igita sartago ẽ Et dũ hec loq̃ret̃ gutta inuisibil'
ignis de illa q̃ videbat sartagĩe exiliẽs ĩ manu ei⁹ priore viden
te cecidit ⁊ mirabile dcũ cutẽ ⁊ carnẽ vsq; ad intia ossis con
sũpsit Tũc ille acri cũ gẽitu En inq̃t ĩdubia rei ꝓbatio Nã si
cut ista q̃ video de sartagine ꝓlapsa gutta carnis ptẽ ꝯsũpsit
sic ꝯfestim me ignea vorago ꝯsumet. priore ad ista stupẽte ite
ruȝ dixit Ecce sartaginẽ ipa mĩstri ĩfernales ꝓpius afferũt. et
vt me in illã iniciãt iam iãq; man⁹ adaptãt Et post modicuȝ
Ecce linthẽũ in quo iaceo vndiq; ꝯcurrentes accipiũt ⁊ ĩig
neam sartaginẽ eternãq; frixuram proijciunt Hoc velut vlti
mũ vale mox vt priori atq; his q̃ ad hoc spectaculũ horrẽdũ
ꝯuenerãt dixit subtracta voce ⁊ reflexa ceruice putridũ spm̃

cōdemnatis spiritib⁹ tradidit. Tātus vero terror oēs inuasit vt oēs aufugerēt nec aliq̄ i domo vbi mortui cadauer remāserat remanē auderēt Facto mane milex cadauer sepulture tradi/tū est. Post aliq̄t āt dies cū ad vniuersos circa positos hec tā terribilis fama puenisset rei veritatē pbare volētes tumulū ape/ruerunt et folliam illāq̄ in manu adhuc viuentis p̄sbyteri gutta presnicia dānatōis fecerat i mortui cadauē inuenerit. Que oīa sicut btūs. Grego. dt nullo mō ꝓpt se infelix p̄sbyter vi/dit cui nihil ipa visio ꝓtulit. Iz q̄sta cautela sacerdotale officiū āministrandū q̄ reuerēter diuia mysteria sint tractanda sup/na. sup eū dispositio demōstrauit. Duo clerici vno corde intrabāt monasteriū. et tām exēplarit viuebāt vt oēs eos dili/gerēt Post duodecim ānos vn⁹ emorit Cui minor ait Tecū ꝑ deo parētes et patriā reliq̄ solare ergo meū exiliū tuo reditu vt sciam qd meruim⁹ oīa relinq̄ntes Faciā inq̄t o dimidiū cordis mei deo ꝓpicio Tu āt dilige mortuū q̄ viu⁹ te efficacit si/cut matrē dilexi Morit ergo q̄si dulcit dormiens Et ecce die septio redit mortu⁹ iocūda et splēdēte facie dicēs Mi frat bēti ce sicut audiuim⁹ sic vidim⁹ i ciuitate dñi virtutū Duo q̄ iā centuplū recipiet ecce vitā eternā possideo Preferebat āt in dexte/ra ei⁹ eccl'am aureā miri artificij et decoris. sinistra vero cordis locū tegebat Ille vero viu⁹ sup q̄ dici pt exhilaratus ait Cur mi dulcis frater gherarde i manu tua ita reuerēter geras eccl'az q̄re etiā cor tuū celes solita dilectōe educto Intrepid⁹ ait ad il/di q̄ ꝯsolari te reuersus sum Nosti q̄ eccl'am a meis mihi sū ptuose ꝓcuratā cū ei⁹ bōis et cōmodo amore pfectōis euāgeli/ce et timore piculi qd ē in cura aīaꝝ reliq̄ Quare sup oēs reges terre et cūctas scl'i diuitias cū btīs eternalit exulto Tu āt amore cor meū celo. q̄ ipm p̄cioso lapide tāti splēdoris decorat vt visus tu⁹ mox et illo cecaret qd ꝯsecutus sum a dño meo iesu xpo. q̄ ei⁹ passiōis et incarnatōis bñficiū quotidie deuot⁹ ru/minari solebā Si me diligis inq̄t tolle cito manū libēter ꝑ h vidēdo vnū oculū expendā qd dixit et fecit Cū āt nimis ardētur ꝑ tāto gaudio etiā alterno puari desiderabat ait illi bea/tus Mea interuentōe tricesima die mihi iūgeris: et gaudium nrm̄ nemo tollet a nobis Interim dic frib⁹ q̄ magna eos pre

mia manent nemo tepescat Frater vero sic disponebat domui sue.i.p̄scie vt nihil liberet nisi cibus aīe Fletibus aūt p̄ amore frib⁹ ei⁹ tricesima die ieiūde eis dē vale dixit atq̄ migrauit

De quarto nouissimorū quod est regnum celorum

Quartū nouissimorū qd̄ valde ꝛ p̄cipue debet hoīes a pctīs retrahere ē gl'a celestis Si hō se refrenat ab homicidio vl' p̄silī ope crimiosone pdat tpalia quā tomagis debet se cohercere ab oī actu illicito:ne amittat gau/dia sempit̄na.vn̄ Aug⁹ in li.p̄fessionū.Et gaudiū qd̄ nō dat impijs.s3 eis q̄ te colūt quorū gaudiū tu ip̄e es Et ergo scribit p̄mo ad Corint.vi.Iniq̄ regnū dei nō possidebūt.imo cū maxia p̄fusiōe repellent ab eodē.sicut goliardi ꝛ nebulōes vi lissimi indignant repelli solēt ab impatoris curia Nec illic se deant cū regibus ꝛ pricib⁹ ī tā excellēti ꝛ solēni mēsa Dicit ei cassiodorus sup illud ps̄.Expelle eos qm̄ irritauerūt te dn̄e: Hic dicim⁹ q̄ tm̄ vnūsq̄q3 repellit.q̄tū ei⁹ pctā cumulantur Nunq̄t ergo q̄libet pctā vitabit ꝛ tanq̄ mortiferū celerius ab horrebit.q̄ p hoc celeste gaudiū se nouerit amissurū De hac aūt incōprehensibili gl'a.ego paup ingenio qd aliqn̄ pferā Si em̄ oculus nō vidit.nec auris audiuit:nec in cor hoīs ascendit q̄ p̄ parauit de⁹ diligētib⁹ se Sicut scribit.i.ad Corint.ij: de illis q̄ tūc referā Certe quasi balbutiendo sicut cecus nat⁹ disputans de colorib⁹ nō cōfidens de sen su p̄prio.s3 multiplici scripturarū testimonio paulisp inde dicā Est igitur notandū:q̄ q̄uis in regno dei sunt valde multa imo innūerabilia ei⁹ felicitatē tan/gentia.ꝛ gl'am plenissīe attestātia Ip̄m tn̄ q̄ ad pn̄s spēaliter trib⁹ cōmendat Primo a summa pulchritudine siue claritate. Scd̄o a bonorū oīm copiositate.Tercio a maxia leticia iugit durante in eternitate Nā ibi est mensa pulchritudo siue claritas bonorū infinita copiositas.summūq̄ gaudiū ꝛ stabilis eē/nitas de q̄bus hic p ordinem breuiter dicitur.

De pulchritudine regni celorum

In primis igit̃ regnũ dei cõmendat̃ a pulchritudine siue claritate. Nã vt dr̃ Sap. v. Ipm dr̃ regnũ decoris. Unde est quod psal. dr̃. Dñe dilexi decorẽ domus tue. vñ Tho. xiij. Beatus ero si fuerint reliqe seminis mei ad videndũ claritatẽ hierusalẽ. Porte ei9 ex saphiro ꝛ smaragdo edificabunt̃ ꝛ ex lapide precioso. Omis circuit9 muroꝝ ei9 ex lapide candido ꝛ aureo mũdo. oĩs platee ei9 sternent̃. Itẽ Apo. xxi. Ipa ciuitas auꝝ mũdũ simile vitro mũdo fundamenta muri ciuitatis sunt lapide precioso ornata. ꝛ duodecim porte duodecim margarite sunt p singulas. ꝛ singule porte erãt ex singulis margaritis. ꝛ platee ciuitatis auꝝ mundũ tanq̃ vitꝝ plucidũ ꝛ templũ nõ vidi i ea. Dñs eñ de9 oĩpotẽs tẽplũ ei9 est. ꝛ agn9 Et ciuitas nõ eget sole neq̃ luna vt luceãt in ea nã claritas dei illuiabit eã in lucerna ei9 agn9 ꝛ ãbulabũt gẽtes in lumie ei9 Itẽ Apo. Nox vltra nõ erit ꝛ nõ egebũt lumie lucerne neq̃ lumie solis: qm̃ de9 illuminabit illos. ꝛ regnabũt in scl'a scl'oꝝ. Cũ q̊ videt̃ concordare illud Isa. lx. Nõ erit tibi ãpli9 sol ad lucendũ p die. nec splẽdor lune illumiabit te. sꝫ erit tibi dñs in lucẽ sempiternã Ipe eñ est speculũ sine macula ꝛ candor lucis eterne. sicut scribit̃ Sapiẽ. vij. Itẽ splẽdor gl'ie. vt habet̃ ad: Heb. i. Nã splendor eius vt lux erit Abacuc iij. Ab hoc splendore oĩs sc̃i in regno celoꝝ recipiũt lucẽ ꝛ fulgorẽ sempiternũ q̊ assidue felices letant̃ vñ Iudic. v. Qui diligũt te sicut sol in ortu suo splendet ita rutilent Et ergo dr̃ sap. iij. Fulgebũt iusti ꝛ tãq̃ scĩtille in arundine discurrent Mat. xiij. Fulgebunt iusti sicut sol in regno pr̃is eorum O q̃ gl'osum est hoc regnũ. ꝛ q̃ dilecta tabernacula tua dñe virtutũ. q̃ magn9 decor. q̃ igens splendor in ciuitate dñi. q̃ mira claritas. ꝛ q̃ summa amenitas in celesti pr̃ia. vñ aug9 i li. de libero arbitrio sic inq̃t Tãta est pulchritudo iusticie. tãta ẽ iocũditas lucis eterne. vt etiã si nõ liceẽt ãpli9 in ea demanere q̃ vni9 diei hora, pp̃ter hoc solũ innũerabiles hui9 vite dies pleni delicijs ꝛ affluentia bonoꝝ tpaliũ recte ꝛ merito despicerent̃. Nõ eñ falso aut puo affectu dictũ est. Qm̃ melior est dies vna in atrijs tuis sup milia. Quere idẽ Aug9 in libro de ciuitate dei exclamans ita dicit O celestis hierl'm domus illuminosa ad te suspirat pegrinatio mea ꝛ possidet me in te qui fecit me ꝛ te. Un/

de Bern̄. in omelia tercia sup missus est. O q̄ₒ gl'osum est reg
nū illud in q̄ reges ꝯgregati ꝯuenerūt in vnū ad laudādū. lez
ꝛ gl'ificandū. eū q̄ sup oēs est rex regū ꝛ dn̄s dn̄antiū. de cui⁹
splēdidissime ꝯtemplatōe fulgebunt iusti sicut sol in regno p̄ris
eoꝝ. Hinc ꝓpheta dt̄. Adimplebis me leticia cū vultu tuo. vn̄
Job. xxij. Videbit faciē ei⁹ in iubilatōe. Hāc faciē oēs inspici/
ent q̄ dn̄o fideliter seruiūt in humilitate cordis. in laboribus
plurimis ac opibus ṽtuosis. Vn̄ Apo. vltimo Serui ei⁹ ser
uient illi. ꝛ videbūt faciē ei⁹ Et ideo dt̄ Jsa. xxxiij. Regem in
decore suo videbūt. O q̄ₒ pium ꝛ q̄ₒ gratum. q̄ₒ suaue ꝛ q̄ₒ beā
erit tūc Jesum videre his q̄ eū dilexere. Tūc certe exclamādo
dices illud Abacuc. iij. Ego aūt in dn̄o gaudebo. ꝛ exultabo in
deo Jesu meo. O q̄ₒtū gaudebūt q̄s gaudia sūma replebūt. q̄s
illustrabit. q̄s sup gl'ificabit. Visio tāa dei: splēdorq̄ₒ sue facie

De copiositate omnium bonorum regni celestis.

Egnum celeste commendetur secundo a bonorum o/
mnium copiositate. Vnde beatus Augustinus de ciui
tate dei sic dicit. Quod deus preparauit diligentibus
se. Spe non attingitur. charitate non comprehenditur. desi/
deria ꝛ vota transgreditur. Acquiri potest. estimari non po/
test. Item Bernardus Merce s sanctorum tam magna q̄
non potest mensurari. tam multa q̄ non potest numerari. tā
copiosa q̄ non potest estimari. De his superabundantibus bo
nis ꝛ diuitijs ipsius regni celestis ita scribitur Deutro. septi/
mo. Dominus deus tuus introducit te in terram bonam ter
ram riuorum aquarumq̄ₒ et fontium. in cuius campis et mō
tibus erumpent fluuiorum abyssi Terram frumenti ordei et
vinearum in qua ficus malagranata et olíueta nascuntur ter/
ram olei et mellis: vbi absq̄ₒ vlla penuria comedes panem tu
um. et rerum omnium abundantia perfrueris Certe hec terra
fertilis copiosissime fluens lacte ac dulcedine mellis Hec est ter/
ra ad quam explorandam missi sunt filij Dan. sicut scribitur.

Judicū:xviij Qui redeuntes dixerūt. Uidimus terrā valde opulentā ꝛ vberē. nolite negligere. nolite cessare: eam⁹ ꝛ possideam⁹ eā nullus erit labor Tradetq; dn̄s nobis locū in q̄ nullius rei est penuria Nā oē q̇d molestat ibi deest Aug⁹ Eterna btitudo ꝯsistit in duob⁹ scʒ in necc̄aria absentia oīs mali. ꝛ necc̄aria p̄ntia oīs boni Si em̄ q̄ris q̇d ibi est. alter nō p̄t r̄ndere nisi q̇cquid boni est. ꝛ q̇cquid mali est nusq; est Et ergo beatus Grego. Nihil exterius q̇d ibi appetat. ꝛ nihil interi⁹ q̇d ibi fastidiat. Ideo scribit Apo. vltimo Nō esurient neq; sitient amplius. ꝛ nō cadet sup eos sol neq; vllus estus. qm̄ agn⁹ dei qui in medio throni est reget eos ꝛ deducet eos ad vite fontes aq̄rū Et ibidē ōndit mihi flumen aque vite. q̇ sitit veniat q̇ vult accipiat vite aquā gratis Qui aūt biberit ex hac aqua nō sitiet iterū. sʒ fiet in eo fons aque salientis in vitā eternā. vt habetur Joā. iiij. O q̄ felix patria. q̄ beata terra vbi de⁹ erit oīa in omnib⁹. ꝛ nullius rei est penuria seu aliq̇s defectus Certe hec patria loc⁹ est pascue celestis vbi nihil deerit. in q̇ fideles suos domin⁹ reficiet suauit̄ ac ꝑpetue collocabit vn̄ Ezechi. xxxiiij. dē dn̄s Inducā eas in terrā suā ꝛ pascam eas in mōtibus isrl̄. in riuis ꝛ in visceribus terre. in pascuis vberrimis pascā eas. ꝛ in mōtibus excelsis erūt pascue eaꝝ ibi requiescent in herbis virentib⁹ ꝛ in pascuis pinguib⁹ pascent̄ sup mōtes isrl̄ Ipsi em̄ sci pascent̄ in cognitiōe summe ỽitatis. ꝛ illa erūt pascua vberrima siue igrediant̄ ad ꝯtemplandū diuinitatē siue egrediant̄ ad cōsiderandū humanitatē. vtrobiq; iuenient plenā societatē vn̄ Jo. x. Ingredient̄ ꝛ egredient̄. ꝛ pascua inuenient Item pascentur in delectatione summe suauitatis. ꝛ illa erūt pascua pinguia. vn̄ dr̄ in ps̄. Ex adipe frumēti satiat te. Adeps h⁹ frumēti est delectatio ꝛ suauitas q̄ causatur ex amore dei Hoc ergo amore sicut adipe ꝛ piguedine repleat̄ aīa mea. pascent̄ etiā in eternitate ꝑpetue securitatis. ꝛ illa pascua erunt virentia nunq; em̄ arescēt sʒ sp̄ virescēt ꝛ in pulchritudine ꝑpetua durabūt Ecce q̄lis p̄ria ꝛ q̄ bona t̄ra vbi tā vberrima pinguia ꝛ virentia erūt pascua btōꝝ Hec est vere terra viuentiū in q̄ credim⁹ nos ꝛ tāta vidē bona dn̄i Un̄ dr̄ in ps̄: Replebimur in bonis dom⁹ tue. ꝛ q̄ sunt in illa bona q̇b⁹ sci replebunt̄. nisi illa incom

prehensibilis gl'a btōꝝ. Nā vt dt Bern. in ſmone de dedicati one Ad imaginē dei facta est aīa rōnalis ceteris oib⁹ occupa/ ri pt repleri, nō pt Capacitatē dei q̄cq̄d deo min⁹ est nō imple/ bit Hac ineffabili gl'a nō solū implebimur. verumetiā vsq₃ ad summū inebriamur. vñ Hiere. xxxij. Inebriabo sacerdotū ani mas cū pinguedine hoc faciet in cena magna fidelib⁹ p̄parata Tūc em̄ p̄cinget se ꝛ faciet illos discūbere. ꝛ transiens mistra bit illis ferculū sue gl'e. ꝛ vinū mire suauitatis ꝛ leticie eis exhi bendo Tūc dicet illud discumbentib⁹ Can: v. Comedite ꝛ bi bite amici ꝛ inebriamī charissimi Hinc scribit' ysa: xxxix. Ine/ briamī ꝛ nō in vino Et vñ tūc iebriabunt' Certe gaudio mlt' tiplici ꝛ gl'a celesti O de⁹ etne q̄₃ dulcit' ꝛ plene tūc fideles tui i ebriabunt' ab vbertate domus tue ꝛ torrente voluptatis tue Qm̄ apud te est fons vite. fons indeficiens btitudis ꝛ gl'e v tiq₃ hāc domū decet scitudo in lōgitudine dieꝝ Ipa em̄ est do/ m⁹ dn̄i diuitijs referta ꝛ ciuitas dei nr̄i oib⁹ bonis adimpleta. Qua ,pp̄ter scribit' ysa. xxxij Oculi tui videbūt hierl'm opulē/ tā ciuitatē Hui⁹ ciuitatis opulentia seu bonoꝝ maxia abundā tia nō solū pt₃ ex p̄dcis. s₃ etiā special'r ex mlt'titudie ei⁹ pacis in q̄ delcābunt' mālueti q̄ hereditabūt illā trā snpi⁹ expssa₃ Isa lv. In leticia egrediemī ꝛ in pace deducemī O q̄₃ta ipi⁹ hierl'm abūdantia pacis cui⁹ in ppetuo nunq̄₃ erit finis. sicut scribitur Isa. xi. Itē eiusdē. xxxij. Sedebit ppl's meus in pulchritudie pacis in tabernacul' fiducie. in reqe epulātes Et ergo bn̄ dicit' Thob. xiij Hierl'm ciuitas dei bti oēs q̄ diligūt te ꝛ gaudent sup pacē tuā Nā sicut habet' Ezechi. xiij. In te vident sci visi ones pacis ibi pax sup pacē. ibi pax summa q̄ exsupat oēm sen/ sum necnō āncedit humanū intellectū Qui tāte pacis volue rit esse pticeps cū scis in celis. discat nūc humilit' pati i tris. nā vt scribit' in aurora ad tā p̄clara reqem patiēdo puenit'. nec nisi p penā sapiens hac luce potit'.

De maxima et stabuli leticia regni celestis

Ostremo regnū dei cōmendat' a maxia leticia iugiter du rate in etnitate vñ Grego. in Omelia Que lingua dicē vl' qo

intellect⁹ capere sufficit illa supne ciuitatis q̃ta sint gaudia ã gelo⁊ choris interesse cũ btissimis spiritib⁹ gl'e cõditoꝛio assis tere. pñtem dei vultũ cernere. in circũscriptum lumen videre. nullo mortis metu affici incoruptõis ꝑpetuitate letari Cer/ te hec est ciuitas dei nr̃i hirl'm. vrbs btã hirl'm q̃ vt ciuitas edificaꝛ ⊘ ciuitas ciuitatũ. in q̃ sunt tãta gaudia ⁊ leticie bea toꝝ ¶ Isa. vltio Letamini cũ hirl'm ⁊ exultate in ea oẽs q̃ dili gitis eã. gaudete cũ ea gaudio vniuersi q̃ lugebatis sup eã et fugiebatis. ⁊ repleamini ab vbere ꝯsolatõis eius vt mulgeatis ⁊ delicijs affluatis ab omnimoda gl'a ei⁹ De immensa hui⁹ ciui/ tatis gl'a sic d̃t Aug⁹ in li. de ciuitate dei Quãta erit illa felici tas vbi nullũ erit malũ nullũ latebit bonũ vocabiꝛ dei laudib⁹ q̃ erit oĩa in oĩb⁹ Isa. lxiiij ⊘ cul⁹ nõ vidit de⁹ abs te q̃ ꝑparasti expectãtib⁹ te q̃ scis donatur⁹ eos in maxĩa leticia ꝑpetue possi/ denda Et eiusdẽ. xxxv. Venient in syon cuꝫ laude ⁊ leticia sem piterna sup capita eoꝝ Hinc est q̃ ps̃ d̃t Mouit dñs dies im/ maculatoꝝ ⁊ hereditas eoꝝ in eternũ erit Vere sicut scribitur. Thobie. xix: magn⁹ es dñe in eternũ. ⁊ in oĩa scl'a regnũ tuum Aug⁹ in li: de ciui. dei Vacabim⁹ ⁊ videbim⁹ amabim⁹ ⁊ landa bimus ecce q̃d erit in fine sine fine Nã q̃s nr̃ ali⁹ erit finis. nisi ꝑuenire ad regnũ cui⁹ null⁹ erit finis Verissiẽ regnũ tuũ dñe regnũ oim seculoꝝ. ⁊ dñatio tua in omni gñatione. ⁊ gñatione Et ideo scribitur Thobie xiij. Benedictus dñs qui exaltauit hierl'm vt sit regnũ ei⁹ in secula seculoꝝ sup eam ⊘ q̃ gl'osũ est hoc regnũ in q̃ cũ xp̃o gaudent oẽs sci. amicti q̃ stolis albis sequunꝛ agnũ quocũq̃ ierit De q̃ regno d̃t btũs Aug⁹ in li/ bro de conflictu vicioꝝ virtutũ Recedat amoꝛ pñtis seculi in quo nũ⁹ ita nasciꝛ vt nõ moriatur. ⁊ succedat amoꝛ futuri se culi in q̃ oẽs viuificãtur vt nõ moriãtur deicepo vbi nulla ad uersitas turbat. nulla necẽtas angustat. nulla molestia inq̃e/ tat. sꝫ ꝑhẽnis leticia ibi regnat Hinc ẽ q̃ d̃r in ps̃. Iusti epulen tur ⁊ exultẽt i ꝯspectu dei ⁊ delectẽtur in leticia Itẽ ysa. xxxv Gaudiũ ⁊ letitiã obtinebũt ⁊ fugiet doloꝛ ⁊ gemit⁹. vñ Apo xxi. Absterget de⁹ oẽm lachrymã ab oculis eoꝝ ⁊ moꝛs vltra nõ erit neq̃z luct⁹ neq̃ clamoꝛ neq̃ doloꝛ erit vltra q̃m priũs abierũt. Itẽ. Isa: xxv. Aufert de⁹ oẽm lachrimam ab oi facie

et opprobriū ppl'i sui auferet de vniuersa t̄ra: ꝛ dicent in die il/la Ecce de⁹ nr̄ expectauim⁹ eū exultabim⁹ ꝛ letabimur in salu/tari ei⁹ O q̄ta leticia nō solū in aīa sꝫ etiā in corpe fuerit glori/andū Jsa.lxi. In terra sua duplicia possidebūt Et puerbioꝝ vltimo Oēs domestici eius amicti sunt duplicib⁹: i duab⁹ sto/lis q̄ꝝ vnā scꝫ aīe iā possident. ꝛ reliquā scꝫ corpis expectāt ac/cepturi. Item qm̄ nō solū erit eis gaudiū de bonis opibus p̄/prijs. sꝫ etiā de meritis singulis oīm btōꝝ Unū dr̄ dn̄s Hiere. xxxij. Habitare eos facere ꝯfidenē. ꝛ erūt mihi in ppl'm ꝛ ero eis in deū ꝛ dabo eis cor vnū ꝛ aīam vnā. nō vnitate substan/tie. sed vinculo charitatis: Ecce charissime si aīa martyris. con/fessoris vel virginis ꝛ aīa tua tūc erunt vna: ꝯseq̄ns videt q' il/loꝝ gaudiū etiā erit ꝛ tuū Sil'r est de aīa apl'i vel cuiuslibet al/teri⁹ scī Hinc Gre. dr̄. Tāta est vis charitatis vt oīa sociat vt bonū qd' quis i se nō suscipit. in alio gaudeat accepisse Certe il/lud admirandū ꝛ multiplex gaudiū cor hoīs non ascendit Et ergo quilibet totus ipm gaudium introibit. ꝛ sic gaudium iu/um plenū erit Nā intus ꝛ extra: subtus ꝛ supra imo circūq̄ua q̄ mirabiliter gaudebit intus de puritate ꝯsciē. extra de corpo/ris glorificatione subt⁹ de celo ꝛ aliaꝝ creaturaꝝ pulchritudīe ꝛ in nouatione supra de dei visione ꝛ circum circa de angeloꝝ ꝛ omnium sanctorum iocunditate ꝛ delectabili associatōe Ue/re vere vere nemo potest cogitare q̄tum erit exultare tunc in celis habitare ꝛ cum angelis regnare Et ergo bene dicit Mat/thei. xxv. Intra in gaudium domini tui. intra in hospiciū gau/dij. nam non poterit intrare cor tuum de immensitate gaudio/rum celestiū Sic dicit beatus Bernardus in libro meditatio/num suarum Ibi totum leticia totum exultatio possidet. ho/minesq̄ angelis sociati sine vlla carnis infirmitate imppetuū manebunt iocunditas infinita. beatitudo sempit̄na. in qua q̄ semel suscipitur sp̄ tenetur ibi requies a laborib⁹. pax ab hosti/bus amenitas de nouitate. securitas de eternitate. dulcedo et suauitas de dei visione Et quis illic habitare vehementer nō desiderat ꝛ propter pacem ꝛ p̄pter amenitatem ꝛ p̄pter eter/nitatē. ꝛ p̄pter dei visionē Item dr̄ alibi adhuc idem Berner/dus Tāta est iocunditas ꝛ suauitas illius patrie celestis q' si

nō licēt ibi esse nisi p vni⁹ hore spaciū oēs dico hui⁹ vite pleni
delicijs merito ɔtēnerent Cui ɔpata ois aliūde suauitas do/
lor ē. ois iocūditas meror. oē dulce amarū: oē decor fedū ⁊ oē
aliud quicqd delectare posset molestū cū dei bonitas in īfini/
tū excedat oēm aliā bonitatē O bone de⁹ qd mihi ē in celo. ⁊
a te qd volui sup terrā cū hec oīa sunt desiderabilia sup aurū ⁊
lapidē pciosum multū ⁊ dulciora sup mel ⁊ fauū O qd dicem⁹
de hac patria. qd de hirl'm vrbe tam btā Per hui⁹ enim viros
sicut scribit Tho. xiij Incessanter iocūde ⁊ dulcit cantat all'a
vn̄ Isa: li. Gaudiū ⁊ leticia inuenietur in ea. grāꝝ actio ⁊ vox
laudis in tēplo ei⁹ oēs dicēt gl'am Et vere merito vox exul/
tatōis ⁊ salutis resonet in tabernacul' iustoꝝ Nā in ciuitate
dn̄i ibi sonant iugiter organa scōꝝ q tribulationū ⁊ penaꝝ la/
boꝝq ⁊ oīm miseriaꝝ penit⁹ iā obliti pfruunt ⁊ iubilo celes/
ti O q̄ letabūt. q̄ suauiter ⁊ pclare tūc canet in. Dia sol. q in
gama vt fleuit ⁊ are. De hac citate loqtur adhuc bernard⁹ in
li. de meditatōib⁹ O ciuitas celestis. mansio secura patria to/
tū ɔtinēs qd delectat ibi incole qetus ppl's sine murmure q̄
gl'osa dcā sunt de te ciuitas dei sicut letantiū oīm habitatio est
in te ibi Pax pietas bonitas lux virt⁹ splēdor honestas Gl'a
laus reqes amor ⁊ ɔcordia dulcis Gaudiū leticia. dulcedo: vi
ta phennis. De hac āt pbēni vita certi erunt ⁊ securi q nunq̄
imppetuū erit amittēda Isa. xxxij. Securitas erit vsq3 in se/
piternū Itē Ezechi. xxxiiij. Habitabūt ɔfident absq vllo ti/
more. Et puer. i. Qui me audierit absq3 trore reqescet ⁊ abun
dantia pfruet maloꝝ timore sublato Vn̄ aug⁹. Btitudinem
oīm bonoꝝ celestiū pficit securitas ētna q sola deesset oia bo/
na celestia q̄tuncunq3 dulcia vanescerēt ex timore amittendi.
Et ergo assecurādo dt dn̄s Jo. xvij Gaudiū vrm̄ nemo tollet
a vob O dom⁹ dei. ciuitas regis magni q̄ innūerabilia. quā
grādia ⁊ ētnalia sunt cūcta tua gaudia. q̄ multe tue leticie. q̄
felices tui incole. Vere vere Bti q habitāt in domo tua dn̄e.
nam in secula scl'oꝝ laudabūt te Quis em̄ ignorat cōpos mē
tis sue. q cetus in excelsis te laudat celicus ois Hui⁹ āt leticie
seu celestis gl'e pppetuitas indeficiens ex hoc ppendit q olius
ɔpatur Vn̄ O zee. xiij. Erit q̄si oliua gl'a ei⁹ Oliua em̄ indefi

cient tam in hyeme q̃ in estate sp virescit Et ideo indefectibi/
lem eternã istius glorie pmanentiã designat. que ex diuturni/
tate non deficit. sed magis innouatur De hac eterna gloria sic
vt Chrisostimus in libro de repatõe lapsi Que erit voluptas
que leticia est cum christo cũ aia ad ꝓpriã gñositatem regressa
cũ fiducia iã ceperit dñm suũ videre. Explicari nõ potest illius
leticie magnitudo Nõ em̃ solũ ꝓ his exultat: quibus ꝑfruit̃
tunc in presenti Sed multo magis pro eo gaudet. ꝓ bonorum
suoꝝ scit nullum finem futurum Et quis erit particeps tan/
te glorie sine fine permansure Certe gloria hec est oĩbus sanc/
tis suis Nam sancti exultabunt in gl'a: letabuntur in cubilib⁹
suis Unde q̃ christi vestigia secuti fuerunt in terris, cum ipso
regnabunt in gl'ia ⁊ honore coronati eternal'r in celis O dilec
te mi q̃ ineffabiliter tunc gaudebis si ad illa gaudia in eterna
gloria fueris translatus. Tunc vtiq̧ dices exclamando illu d
Jsaie. lxi Gaudens gaudebo in dño: ⁊ exultabit anima mea in
deo meo. qui induit me vestimẽtis salutis. Uerissime sicut scri
bit̃ iob xxij Tunc super omnipotentem delicijs affluce. ⁊ ele/
uabis ad deum faciem tuã: ⁊ in vijs tuis lumen splendebit De
q̃ habet̃ Ecclesiastici xi: Dulce lumen ⁊ delectabile est videre
solem id est christum. quem cognoscere ⁊ intueri excellit oĩa
gaudiũ huius mundi. Nec mirum quia eius visio ⁊ noticia ẽ
sanctoꝝ gloria. ⁊ vita sempiterna Unde Joannis xvij. Hec ẽ
vita eterna vt cognoscant te solum deum veꝝ: ⁊ quẽ misisti ie
sum christum Qui ad cognitionem hanc peruenerit ipsum de
um facie ad faciem videbit. ⁊ cognoscet eũ sicuti est fm esse di/
uinũ quod erit gaudiũ excellentissimũ: fons ⁊ origo oĩm gau/
dioꝝ Hinc est q Bernar. vt in sermone Reuera illud est verũ
⁊ summũ gaudiũ qd nõ de creatura. sed de creatore concipitur
qd vtiq̧ fiet, qñ tibi faciẽ suã ostenderit. Et ergo ꝓpheta exop
tando dicit Faciem tuã dñe requiram Faciem inq̧ gratiosam
omnibus gaudijs plenã Heu mihi, quia incolatus me⁹ ꝓlonga
tus est. q̃diu carebo tanto bono ⁊ vsq̧ q̃ sic subtrahor a deo
saluatore meo Fuerunt mihi lachrymẽ mee panes die ac nocte
dum dicit̃ mihi q̃tidie vbi est deus tuus. Qñ videbo ⁊ appare
bo añ faciem dei mei qui letificat me in gaudio cum vultu tuo.

Uere hec visio: q̄ deus facie ad faciem videt̄ tercium celum ē Et
si dici pt paradysus est centum millium paradysoꝝ. Ubi ex fonte
limpidissimo: et ex aq̄ viua sic vita labit̄ btā. Hinc est, qd̄ leu/
bitur Isa. lx. Tunc videbis (supple faciē dei) et afflues deli/
cijs et gaudijs sempiternis: et mirabit̄ et dilatabitur cor tuum
O q̄ȝ bonus isrl̄ deus his q̄ recto sunt corde q̄ tot et tanta gau
dia ipsis q̄si gratis vult ꝯferre. O amice p̄dilecte. Illa libens
audis et ad hec pia gaudia, gaudes. Nō tn̄ ignores p magnos
ista labores. Scis acq̄ri nec fortuitu repiri. Un̄ grego. i omē
lia. Delectat mētem magnitudo p̄mioꝝ sȝ non deterreat cer/
tamen laboꝝ Ad magna em̄ p̄mia p̄ueniri non p̄t. nisi p mag/
nos labores vn̄ Paul⁹ egregi⁹ p̄dicator d̄r Nō coronabit̄ ni/
si q̄ legittime certauerit Unusq̄sq̄ȝ em̄ ꝓpriā mercedē accipiet
fm̄ suū laborē Sed pleriq̄ȝ sunt q̄ nolentes bn̄ viuere. tn̄ desi/
derant bn̄ mori Sciut em̄ q̄ p̄ciosa est in ꝯspcū dn̄i mors scō/
rū ei⁹ Etiā cognoscūt q̄ cū dederit dilectis suis somnū. ecce he
reditas dn̄i ꝛc. Silr̄ et ipi sciūt q̄ bti q̄ in dn̄o moriunt̄ volūt
esse p̄ticipes cū eis: q̄bus dn̄s dixit Uos estis q̄ p̄mansistis me
cū in tētationibus et tribulatōibus Uolūt regnare cū chr̄o: sed
nolūt secū pati Talis erat balaā ariolus q̄ ꝯsiderās castra filiꝛ
oꝝ israhel. et intelligens eīne btitudinis p̄missionē eis a dn̄o
factā. dicebat Moriat̄ aīa mea morte iustoꝝ et fiant et nouissiā
mea hoꝝ sil'ia Finē eoꝝ appetens gloriosum: sȝ labores abhor
rebat q̄b⁹ gl'a merebat O bone iesu volum⁹ tibi oēs cōregna/
re. nolum⁹ aūt cōpati et tecū laborare Tu elegisti paup̄tates et
miserias. nos v̄o voluptates et dilicias Tu q̄d carni asperius
nos āt q̄d cōmodosi⁹ vn̄ ber. Nascit̄ dei fili⁹ in cui⁹ arbitrio e/
rat q̄dcunq̄ȝ vellet digere. tp̄s elegit q̄d carni ē molesti⁹. p̄serti
p̄uulo et paup̄tis matris filio. q̄ vix pānos hrēt ad inuolucrū p̄se/
pe ad reclinandū. et cū tāta esset necitas nullā audio fieri pelliū
mentōem Christus itaq̄ȝ q̄ nō fallit̄ elegit q̄d carni molestius
est id igit̄ meli⁹. id vtili⁹. et id poti⁹ est eligendū Et q̄sq̄s aliud
suaserit vl' docuerit. ab eo tanq̄ȝ a seductore ē cauendū Ipe eis
nȝ frēs ē p̄missus olim p Isaiā ꝓphetā Paruul⁹ sciēs repro/
bare malū et eligere bonum Malum igitur voluptas corporis
bonum vero afflictio eiusdem est: siquidem et hanc elegit et illā

reprobauit puer sapiens verbũ scm̃ Hec oia Bernard⁹ O di lecte puer tu ab initio elegisti afflictiones corporales ꝛ patien do voluisti intrare gloriã tibi ꝓpriã. sed nos in delicijs viuẽdo volumus intrare gl'am alienã O ꝙ̃ stulti sumus ꝛ tardi corde ad credendũ. volum⁹ hic gaudere cũ sclo: ꝛ postea regnare cuꝫ christo Dñs nudus ingredit᷑: seru⁹ superfluitate vestiũ auri ꝛ gẽ maꝝ onust⁹ itroibit Ille ieiun⁹ iste crapula ꝛ luxuria plen⁹ ille in cruce ꝓ isto moriẽs. iste ꝓ illo in lecto delicate dormiẽs Q̃d dñs non fecit. faciet hoc suus: certe non. nec etiã videt᷑ ꝯsonũ roni Audi quid loquitur poeta. In cruce sudauit dño. tu⁹ ne recjescet Tolle tuã. tulit ipse suam gustauit acetũ Fac idẽ non maior erit reuerentia serui ꝙ̃ dñi Si vis esse suus secutor opor tet tormẽta tormẽtis sequi nõ itur ad astra delicijs Ideo mor tẽ quã soluere debes nature ꝓsolue deo moriaris in illo Rum pe moras igit᷑ impone silentia carni Delicias suspende tuas ꝛ curras ad arma Prompta manus plãga lꝫ moras dilata vo luptas Nã sicut dicit Hiero. in ep'a ad iulianũ. Difficile imo impossibile est vt ꝛ p̃ntib⁹ qs fruat᷑ bonis ꝛ futuris vt hic vẽ trẽ ꝛ ibi mentem repleat. ꝛ de delicijs ad delicias transeat ꝛ in vtroqꝫ seculo primus sit ꝛ in terra ꝛ in celo appareat gl'osus Itẽ dr idẽ in alio loco Impossibile est delicijs affluere ꝛ chri/ tũ sequi. natura denegat vt ꝯtraria misceant᷑ Non possumus deo seruire ꝛ mãmone. aut ego fallor aut ipi in fine decipiẽtur qui mihi mõ nõ credunt. credent cũ diuitie sue transierunt in e gestatem. Diues epulabatur quotidie splendide: hic indutus purpura ꝛ bisso sed mortu⁹. ꝗ moysi noluit credere. postea in tormẽtis posit⁹ sensit Istud etiã innuere videt᷑ btũs ber. in col loquio Simonis petri ꝛ iesu vbi taliter inq̃t Abrahã ait diui ti epuloni Tu recepisti bona in vita tua ꝛ lazar⁹ sil'r mala nũc aũt ꝯsolat᷑. tu vero cruciaris Quid dicemus ad hec: Si talis ẽ finis ꝛ tale iudicium vbi extrema gaudij luctus occupat Nũ/ quid preferenda sunt in hoc seculo mala bonis. quippe nec illa vera bona. sed ista vera potius salomonis sententia Meli⁹ est ire ad domũ luctus. ꝙ̃ ad domum conuiuij: Ceteꝝ si sic cruciã di sunt q̃ in vita sua bona receperũt. ꝛ p̃ntib⁹ ꝯsolatõem p̃ntẽꝫ vis ipositũ est sempitnũ. quisnam eoꝝ poterit esse finis si scdm

multitudinem consolationū suarū dolores apprehenderint a nimas miserorū Consequens em videt vt bona oia et oem se/ culi huius recipientis consolatōem nihiloīnus vniuersum ve et vniuersi maneant cruciatus At vero illud eque et eadē abra he linia conijciendū videt Omnes q̄ ꝯtrario dicto spū vite p̄/ sentis oia bona respuunt. et mala elegunt oia bona dn̄i et oem habituros ꝯsolatōem. Hec oia Bernardus vbi supra Renuit ergo ꝯsolari aīa tua in hoc mūdo in hac lachrymarū valle in terra laboris et miserie Nā ve oibus q̄ hic recipiūt ꝯsolatōem suā Cōtemne trāsitoria fugeq̄z delicias et gaudia mūdana Ti bi em absit gl'ari nisi in cruce dn̄i nr̄i iesu christi vn̄ Petr⁹ ble sensis: sup Job ad regē anglie ita dicit. Putas sic aliqs in p̄nti vita gaudeat et in futura: si tn̄ gaudiū debeat dici qd turbat as sidue et respergit amaritudine p̄nti. nimis delicatus es. si vtrā q̄ꝫ plurimis vti seculo et frui cbro p̄ntis mūdi delicias cape. et ni/ hiloīnus celestis gl'e diuitias obtine. Audi qd dcm̄ sit illi diui ti in euangelio q̄ cruciabat in flāma. et lingue ardentis refrige rium postulabat Fili recordare q̄ recepisti bona in vita tua et lazar⁹ silr mala. hic igit ꝯsolat. tu vo crucians O q̄ꝫ vilil' ep̄/ mū merito possum⁹ reputare insanos scissimos reges ac pro phetas. apl'os martyres. ꝯfessores. teneres ac delicatas vgi/ nes. q̄ oēs sp̄etis diuitijs ac ꝯculcatis delicijs hui⁹ mūdi, se ip/ sos p crbrō tribulatōib⁹ et morti obtulerūt. si gl'am et honorem quā adepti sunt in angustia et dolore potuissent in voluptati/ b⁹ et delicijs obtinuisse Hec ille petr⁹ blesens Vere frat vo q̄s qd dicat firmiter hec tene q̄ celū nō alit scādes nisi qd docuere apl'i teneas ore morib⁹ et fide Et qd docuerunt illi Nonne so/ brie et iuste viuere. humilitatē et patientiā: charitatē et ꝯstan/ tiam. ac ceteras virtutes totis virib⁹ obtinere. mundū et que mūdi sunt despicere diuitias, et delicias fugere. penitentiam a/ gere. in tribulationibus et miserijs letari et gaudere Tu quo q̄z fac sil'e et viues. esto quoq̄z forti aīo in oibus laboribus an gustijs et penis In p̄mo em est q̄ a dn̄o chreris. labora forti ter sicut bonus miles christi. et ne cogites intra temetipm ali/ q̄n sic dicens. Multus et immensus est labor me⁹. ego āt sum mi nim⁹ et infirm⁹ valde nec valeo in hoc ꝓposito finaliter ꝑseuera

re Audi verba Hieronymi in ep'la sic dicētis Null' labor du
rus.nullū tps longū videri debet quo eternitatis gl'a acqritur
vñ chrisostom' sup mattheū. Si qs iā laboriolam existimat
sue desidie est accusator Si em minaces pelagi fluctus nauts
si tempestates atqz hyems agricolis.si vulnera cedesqz mili
tibus.si grauissimi ictus plageqz pugilib' leues vedent z tole
rabiles propter spem tpalium z pretereuntium commodoꝝ.
multomagis cum celum preparatur in premium.nihil ex presen
tibus asperitatibus debeat sentire.ac maxie labores mitigat
in benignu venire finem: Ne aspicias q via est aspera.s3 quo
ducit.z aliam quia lata est.s3 vbi desinit. Certe iā video q dor
mientibus non puenit regnū dei:nec ocio vel desidia torpēti
bus btitudo eternitatis ingeritur. Vñ dt leo papa in sermo
ne.s3 sicut scribit matheī.xi Regnum celoꝝ vim patit z violē
ti capiunt illd. Vñ qdam. De regno celi non credit mēte fide
li. Insipiēs z hebes s3 tu bene credere dcs Christo dicēti rapi
unt illd violēti. Scilicet austri se castigādo seueri Mollia ig
nentes z carni vim faciētes Item sup hoc dt alius poeta. As
per erit victus.asper labor.asp amictus Aspera cuncta tibi si
vis sup ethera scribi. Ecce iā p3 manifeste q sicut scribit Ac
tuū.xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare reg
nū celoꝝ O q̄ bene attendebat hoc beatus Aug'.q non nisi
tormentis itur ad astra dei.vñ dt. O anima mea si quottidie
op3 nos tormenta pferre:si ipsam gehēnam longo tpe tolerare
vt christum in sua gl'a videre possemus z scis eius sociari Nō
ne g modo dignū est pati oē triste: vt tāti boni tantiqz glorie
pticipes habeamur: Insidientur g demones:parent suas tem
tationes.frangāt corpus ieiunia pmant vestimenta cilicina.
labores gueent.vigilie exiccent inclamet me.iste inqetet me il
le l' ille.frigus ptrahat.calor adurat.caput doleat.pectus are
at.inflet stomachus.pallescat vult'.infirmet hō totus.defici
at in dolore vita mea: z aīa ingemitib'. Ingrediat putredo in
ossib' meis.subter me scateat vt reqescā in die tribulationis
z ascendā ad ppl'm accinctum nrm. Item Petr' blesēsis. Fa
tiscāt membra mea vigilijs.extenuent ieiunijs.labore frangā
tur.liquescāt in lachrymis oculi.immo si totū cerebꝝ z medul

le corpis in fletū effluāt. non sunt tamen condigne passiones huiꝰ tpis ad futurā glām q̄ reuelabitur in nobis. Et si sciret hō qd ipse et qd deꝰ eēt. mille pari mortes crederet eē nihil. Ecce q̄ et q̄ta sunt hilarit̄ p deo sustinenda. libent̄ ergo sustine et gaudent̄ patiare Exemplū accipe in latronibꝰ et maleficis ad mortē diiudicatis q̄ gauderēt si p abscidēda auricula possent euadere e morte aīe. et acqrere gloriā eternalē. Uñ Eccī. vi. Exiguum laboris ecce pnie paruitas et cito edes de gnationibꝰ illius videlicet de fructibꝰ gr̄e q̄ gñantur ex labore pnie Itē sapientie In paucis vexati ecce laboris exiguitas. in multis bñ disponetur Ecce magna remuneratio et pmiū q̄ extinde sequunt̄ Uñ btīs effre. Si inqt modicꝰ ē labor istiꝰ nr̄e frēs charissimi et magna ē requies. parui tpis afflictio. sʒ retributio eius videlicʒ deliciē paradysi et exultatio et leticia in scl̄in scl'i pmanebit. Ideo dt sapiēs Eccī. vlti. Uidete oculis vr̄is q̄ modicū laboraui. et inueni mihi multam requiem Et sic clare patet q̄ breuis ē iste labor: et pmia multa labor Fac ergo libenter atqʒ voluntarie imortalis futurꝰ p vita ppetue duratura q̄ gratāter faceret hō moriturus p tpali vita ad modicū differēda Et ergo final'r pducēdo ptʒ aliq̄lit̄ ex supiꝰ allegatis q̄ hec nouissimā videlicet. mors. iudiciū. iehēna et gl'a. oēs qui ptinuā et iugē habēt eoꝝ memoriam valde et multipliciter reuocāt a peccatis. Sʒ pauci ista ponderāt et rarissime ea cogitant seu cōsiderāt. oēs putātes diu viuere et in senectute vberi penitere. iudicē placare. infernū fugere. et sic celestem gl'am ī delicijs viuēdo et ocijs acqrere tādem et eternaliter possidere. Non sic ipij non sic hoc argumētū non pcludit: imo fallit. et illud pus satʒ lucide ptʒ p p dicta. Et igitur oēs seducimini et nisi pniaʒ egeritis simul peribitis. et mouemini in petis. Uñ Eccī. ij. Si pniam non egerimꝰ. incidemꝰ in manus dei: et non in manus hoim. Sed pch dolor q̄s penitʒ. q̄s peccata defleat. q̄s subuenit pauperi. q̄s misereat̄ inopi. q̄s ppatit̄ miseris. q̄s cogitat de futuris: Penitꝰ nemo. nā fere tota gñatio praua ē atqʒ puersa q̄ non dixerit cor suū in bonū. immo potius ī malū. Omnes terrena sapiunt et q̄ sua sunt q̄runt non q̄ iesu christi: Munera diligunt. virtutes fugiunt. et sicut iumenta in stercoribus. sic et ipsi in petis mulcꝰ/

plicib⁹ miserabilit̃ ꝯputrescunt Corrupti sunt abominabiles facti sunt iniq̃tatib⁹ suis Jam dns de celo prospexit sup filios hoiz. vt videat si ē intelligens aut reqrens bonū. Sed oēs de clinauerūt sil' inutiles facti st̃ nec ē q̃ faciat bonum. vix etiam vsq3 ad vnū. Ecce iā impletum est tps. iam aduenit mirabilis ille mundi stat⁹. De q̃ Michee. vij. ita ꝓphetat̃. Perijt scūs de terra ꝛ rectus in hoib⁹ non ē. Oēs enim in sanguine insidiā tur. vir fratrē suum venat̃ ad mortē malum manuum suaꝝ di cunt bonuz. q̃ optimus ē in eis quasi paliur⁹ ꝛ q̃ rcūs q̄si spina de sepi. Quid plura nolūt scire ꝛ intelligere vt bñ agāt. nec o/ culos apire vt clare videāt. sic excecauit eos malicia ipoꝝ o stu lta malicia. o mala stulticia volūtarie vitā fugere. mortē dili/ gere. spnere bonū. agere malū. deniq3 ꝯtemnere: ꝛ demoni obe/ dire. Charissime cur ꝓpriū caput enle cecas? cur sponte cathe/ nas demonis incurris Cur sua iussa facis? Exurge exurge cui gila ꝛ vide Relinq̄ diabolū. fuge demonē ne postea cū ipis eē/ naliter ꝯtēnaris Miror ꝛ ammiror ꝙ hō qui p̄ ceteris est crea tura rōnalis in nullo quasi sequit̃ iudiciū rōis spernens salu/ bria affectans noxia. querens ꝛ desiderans mortifera ꝛ nociua O deus ē ne q̄ causa talis dementie. q̄ rō tante fatuitatis ꝛ in sanie Cur aīa mortē tā pno corde reqrit. Cur sibi q̄d tollit vi/ uere captat hō? Vere ꝟe gens absq3 ꝯsilio est ꝛ sine prudentia Ac vtinā sapent ꝛ intelligerent ac nouissima puiderent.

¶ Finiunt quattuor nouissima

Sequunt̃ exēpla. de gaudijs regni celoꝝ

Exemplū ex libro Apum.

Vidi in brabantia mulierem diuitem ꝛ honestam possessam a demonio. Quam cum rogante presbytero religioso visitarē īuenim⁹ eā a vexatōe demonis qeicētē ꝛ sensate loq̄ntē vt sanā Tunc occulte nemine aduertente versum cantici moysi in deu tronomio. secundum ꝙ olim a sancto quodam viro audieram tercio repetiui ad prouocandum demonem obsessa Deum qui te genuit dereliqsti. ꝛ oblit⁹ es dñi creatoꝛ tui Nec mora mu lier pallē cepit labijs atq3 vultu ꝛ due vene ī collo ei⁹ ad grossi ciē pollic3 ītumescē Tūc ego īq̄o q̄re pessiē vexare feminā pre

sumpsisti? Mortuo inqt viro suo cōpassa. in subsidiū illius attulit quicquid boni fecerat in hac vita ꝛ ex hoc nacta occasione vas vacuū mox itraui Cui ego. Mētiris miserrime. ex hoc em̄ qd dedit mediante charitate cumulatū est bonū eius. Et ille cū cachinno Mendax inqt sum: nec mir si mentior Mox ego Est illa tā pulchra sicut dr celestis patria quā pdidisti? Et rn̄dit In infinitū pulchrior q̄ dicat Et ego. Velles ne redire ad illā priam si posses Et ille Vellē inquit ꝙ possez vsq in diez iudicij oīa excogitā supplicia sustinere Cui dixi Et ego pmitto tibi in pīculū salutis mee ꝓmisse si mendax inuenar illa pditā gloriā recuperare possā. si tm̄ hec dixeris Dn̄e de⁹ me⁹ peccaui ignosce mihi Et mox ille contorto collo exclamauit bonorifice Domine domine Cunqꝫ hoc sepius cum clamore valido personaret nec vltra in verbis pcederetur. Impossibile em̄ sciebā illi vt deū suū dn̄m recognosceret ꝛ se fateret peccasse atqꝫ sibi pcaret ignosci tandē subiunxit Dn̄e deus margarete sic em̄ obsessa mulier vocabat deum recognoscere dn̄m suū indignatus Tunc ego ad illū O infelicissime oīm creaturarū supbia elisit te: ꝛ de celo depulit te redire inexpiabilis superbia nō pmittit. nec mora cōfusus obmutuit Et post paucos dies non tamen tunc feminam dereliqt

¶ Aliud ex dialogo Gregorij

¶ In trudertina vrbe in qua fortunatus vir dei erat episcop⁹ Marcellus quidam bone actionis vir cum duabus sororibus suis habitauit Qui eueniente molestia corporis ipso sacratissimo vesperascente iam sabbato paschali defunct⁹ ē Cuius corpus cū longius esset efferendum die eodem sepeliri non potuit Cumqꝫ mora esset temporis ad explendum debitū sepulture sorores eius morte illius afflicte cucurrerunt flentes ad fortunatum venerabilem eiqꝫ magnis vocibus clamare ceperūt. Scimus ꝙ apostolorum vitam tenes leprosos mūdas cecos illuminas. veni ꝛ resuscita mortuū nostꝝ. Qui mox vt cognouit fratrem earum defunctum. flere etiam cepit ipse de morte ipsius respondit dicens Recedite ꝛ hoc dicere nolite. quia iussio oīpotentis dei est cui contraire nullus hoīm potest Illis itaqꝫ discedentibus tristis ex morte illius mansit episcopus.

Subsequenti autem die dominico ante exurgentis lucis cre/ pusculũ vocatis duobus diaconibus suis prexit ad dominum defuncti accessit ad locũ, vbi iacebat corpus exanime ibiq̃ se in orõnem dedit Expleta aũt prece surrexit ⁊ iuxta corpus defũ cti sedit. nõ aũt grandi voce defunctum per nomen vocauit di/ cens: Frater marcelle veni. Ille aũt ac si leuiter dormiens ad vicinam vocem (q̃uis modica fuisset) excitatus aperuit ocu/ lus: atq̃ ad episcopum respiciens dixit: O quid fecisti o quid fe cisti? Cui episcopus Quid feci fili At ille Duo hesterna die ve nerunt qui me eijcientes ex corpore in bonũ locum duxerunt. Hodie aũt vnus nuncius est nuncius qui dixit. Reducite eum quia fortunatus episcopus in domũ illius venit Quibus v/ bis expletis mox ex infirmitate ꝯualuit. ⁊ in hac vita diutius mãsit Nec tñ credendum est quia locũ quẽ accepat pdidit: q̃ dubiũ nõ est q̃ intercessoris sui pcibus potuit post mortẽ meli us viuere q̃ ãn mortẽ studuit oĩpotenti deo placere

¶ Ex vita sancti Francisci

Quidã iuuenis valde nobilis ac delicatus. venit ad ordinẽ scĩ francisci qui indutus habitu frm̃ post aliquot dies diabolo in stigante cepit habere in tanta abominatione habitũ quẽ gere/ bat q̃ videbatᷣ sibi portare saccũ vilissimũ Et ꝓpterea horre/ bat manicas abominabatᷣ capuciũ: ⁊ ipam longitudinẽ tunice ⁊ eius aspitatẽ tanq̃ importabilẽ estimabat. Vñ factũ est q̃ crescente religionis fastidio deliberauit penitus reijcere habi/ tũ ⁊ redire ad seculũ Mgr̃ ãt eius docuerat eũ q̃ q̃ñ ãte altare conuẽntus trãsiret in quo seruabatur sanctissimũ christi cor/ pus cum magna reuerentia genibus flexis ⁊ disco opto capite ⁊ cancellatis manibus deuote inclinaret Accidit ãt illa nocte q̃ deliberauerat dimittẽ habitũ. ⁊ redire ad sclm q̃ oportebat. eũ añ altare trãsire vbi sicut ꝯsueuerat genua flexit: ⁊ statim su it captus in spũ. ⁊ ostẽsa sibi fuit miserabilis visio Nã vidit q̃/ si multitudinem infinitã corã eo pcessionaliter transeuntẽ om nes vero q̃ in illa pcessione btã erãt bini incedebãt Et erãt ve stiti ornatissimis ⁊ pciosissimis diaspris Facies ãt eoꝝ ⁊ ma/ nᵘ ⁊ q̃cq̃d apparebat de corpe sole splẽdidiᵘ radiabat. ⁊ ibãt cũ cãtu ⁊ iubilo angeloꝝ solẽnissime ⁊ dulcissime decãtando Int

q̄s duo nobiliores ceteris īcedebāt tāta claritatē velati q̄ mi-
randū stuporē aspicientib⁹ igerebāt Et q̄si circa finē p̄cessio-
nis p̄ocē vidit etiā q̄ndā tāta gl'a decoratū. q̄ videbat q̄si nou⁹
miles ab oib⁹ f̄riter hōrari Dict⁹ āt iuuenis hec videns mira-
bat̄ valde: ⁊ nesciebat q̄d hoc eēt nec introgare trāseūtes aude
bat nec poterat nimia dulcedine stupefact⁹ Sȝ cū p̄cessio p̄trā
sisset ⁊ ipe adhuc vidēs extremos resumēs audaciam cucurrit
ad illos ⁊ introgās dixit O charissimi rogo vos q̄d dicē pla
ceat q̄ sīt isti tā admirabiles q̄s p̄tinet hec venerāda p̄cessio Il
li vo p̄uertētes ad eū. splēdidissiās facies dixerūt Nos sumus
oēs f̄rēs minores: q̄ mō venim⁹ de padyso Et ille rursuȝ intro
gās Qui sīt illi duo q̄ tm̄ excellent int̄ alios rutilāt Rn̄derūt
Illi duo ceteris clariores sīt scūs frācisc⁹ ⁊ fr̄ anthoni⁹ Ille āt
vltim⁹ tm̄ hōrat⁹ est q̄dā scūs fr̄ nouit mortu⁹ quē q̄ valenē
p̄tra tētatōes pugnauit. ⁊ vsq̄ in finē p̄seuerauit in scō p̄posi-
to ad gaudia etni regni cū gl'a ⁊ triūpho p̄ducim⁹. non solū co
mitātib⁹ scis: sȝ etiā letātib⁹ āgelis Ista vo vestimenta dia spi
q̄ nos tā decora portauim⁹ data sunt nob̄ p̄pter asp̄as tunicas
q̄s in religiōe patienē detulimus ⁊ gl'ie claritas quā tu vides
data est nob a deo p̄pē humilē patientiā quā fecim⁹ ⁊ p̄pē scāȝ
paup̄tatē ⁊ obediētiā ⁊ castitatē mūdissimā quā vsq̄ in fine
hilari mēte s̄uauim⁹. vn̄ fili nō sit tibi dur̄ saccū religiōis tam
fructifer̄ deportare: q̄ in sacco frācisci amore dn̄i nr̄i iesu chri
ti mūdū sp̄nendo carnē mortificādo. ⁊ p̄tra diabolū dimicādo
virilit̄ ⁊ habueris nobiliori sili veste fulgebis Et his dcis Iu-
uenis ad se redijt ⁊ p̄fortat⁹ ex ipa visiōe oēm tētatōem abiecit
culpā corā gardiano ⁊ alijs frib⁹ recognouit asp̄itatē pnie. et
iduītēti vt diuitias de cetero p̄cupiuit: ⁊ sic imutat⁹ in melius
in scā vita finiuit ¶ Aliud ¶ Anno dn̄i M.cccc.iiij
Quidā cleric⁹ de vendepera cū studeret in scholis apd̄ lugdu-
nū vidit in visione noctis vallē quādā sub q̄dā mōte. sup̄ queȝ
ciuitas q̄dā pulcherrima sita erat cui⁹ aspectus nimiū delecta-
bat intuētes ita vt q̄sq̄s eā videret de aspc̄ū illi⁹ saciari nō pos-
set. ⁊ oib⁹ modis laborauit quō ad eā p̄uenire valeret Interea
vidit fluuiū quēdā sub pede mōtis immo circa pedē currentē
Quē dū circuiret q̄rens artē quō eū trāsmearet Vidit sup̄ ri

pā flumis duodeciz lauātes in flumine tunicas suas Int̄ q̄s e
rat q̄dā veste cādidissima idut⁹ multū alijs dissilis q̄ adiuua/
bat illos i tunicaꝝ suaꝝ ablutōe q̄ postq̄ iuuerat vnū ibat pos
tea adiuuare aliū Tunc cleric⁹ q̄ hoc videbat accessit ad illū q̄
ceteros adiuuabat ꝛ dixit. q̄ gens estis vos Qui ait Isti pau/
peres hoies sunt pniaz agētes ꝛ sca pctis suis lauātes ꝛ ego fi
lius dei iesus christ⁹ sine cui⁹ auxilio. nec isti nec alij pn̄t bn̄face
re. Ciuitas hec pulchra quā vidēs padysus ē vbi ego maneo.
ꝛ qn̄ q̄s tunicā suā lauerit id est pniam pegerit in illā intrabit
Turpe satis diu quesisti viā q̄ itur ad illā: ideo nulla alia via q̄
ista ducit ad eā His dcis clericus a somno euigilauit: ꝛ mirari
cepit de visione Cūq̄ nō multo post rediisset. de schola in pa/
triā suā narrauit epo cabilonensi visionē hāc, cui familiaris e/
rat Qua audita epo suasit ei vt sclm relinqueret ꝛ religionez
intraret. commendans ei super omnes ordines nouellum illū
ordinem cisterciensem. Ille venit cistercium ꝛ inuenit locum
incultum ꝛ desertum. ꝛ fratres inter bestias commorantes
Ad portam vero monasterij. que de vimine fcā erat pēdebat
malle⁹ ferre⁹ cui⁹ sonitu ad portā portari⁹ cōpellabat ab introi
re volētib⁹. H̄ vo sonitu portari⁹ vocat⁹ veit ad eū foras ꝛ icli
nās se ad eū salutauit eū Quē cleric⁹ intuēs cognouit statiz se
eūdē vidisse int̄ eos q̄ tunicas suas in flumie lauabāt Roga/
uitq̄ eū vt ad se adduceret abbatē Abbas igr̄ ꝛ tot⁹ ꝯuēt⁹ ve
nit ad eū. ꝛ recognouit cleric⁹ oēs se vidisse tunicas suas i flumi
ne lauātes Statimq̄ cecidit ad abbatis pedes rogās eū cū la
chrymis vt susciperet̄ q̄ suscept⁹ nō multo post fc̄us q̄ ē prior.

Ex cesario aliud

Egrotabat in hemmerode cenobio sacerdos Isebrād⁹ noie
custos eccie pl⁹ q̄ tricesimū annū agēs in ordie ꝛ ad extrema p
duct⁹ ē Media nocte cū sup eū ministroꝝ vigilaret diligētia audi
erūt eū leui susurro verba sonare Timētesq̄ ne morti proxim⁹
aliena loq̄ret̄ ori loq̄ntis audire adhibita. itellexerūt v̄ba subli
mia edificatōis plena de gl'a celesti ꝛ inenarrabili leticia scōꝝ
Dignū ḡ idicātes testē his idoneū adhiberi nūciauerūt hec ab/
bati q̄ ꝛ ipe ḡui laborabat ifirmitate vocat⁹ abbas affuit In/
terim cecinit horologiū ꝛ occasiōe sūpta sic fari cepit. o q̄ suauē

noctem exegi. q̄ȝ delectabili horologio opam dedi. quā dulces
ꝛ suaues ꝯcentus audiui choris in celo psallentiū interfui. O
q̄ȝ ꝯcordit ꝛ delcābiliter psallebāt. In nrō cātu solet esse disso/
nantia tediū lassitudo. ibi lōge aliter est In vnā oēs conueni/
unt melodiā sup oē q̄d delectat dulciorē Infatigabiles lauda/
re nō cessant, ꝛ q̄nto plus laudāt tāto plus crescit amor laudā
di. ꝛ mirabili atq̄ȝ ineffabili mō hoc ꝓuenit in vsu gratissime q̄
etis q̄ nunq̄ȝ vacant a laude creatoris Ibi qui magis hic humi
liati sunt mediocribꝰ vel minus ꝯtenti gl'osius exultāt abūdā
tiorē recipientes ꝯsolatōem faciē splēdidissimā statura cellive
ste gl'osi Cū his familiarit ꝯuersatus sum ꝛ amico refectꝰ col
loquio Tanta gl'a vestiū delectatꝰ sollicite querebā: si talem e
go habiturꝰ essem. ꝛ dixerūt Qui viuit irrep̄hensibiliter talem
vestem sperare potest. Si vero viciū latuerit in ꝯuersatione
macula apparebit in veste Culpa em̄ vite maculā facit in ves/
te Immaculatus ergo merebit hrē vestē: q̄ se a maculis fuat
immunē. Et dixi q̄ sunt macule: Et illi murmuratio. detrac/
tio. inuidia, negligentia. ꝛ q̄cq̄d sinceritatem cordis maculat ꝛ
ꝯfundit. q̄ talia agunt in gl'a vestis maculā ponūt Tu vo p
multis laboribꝰ ꝛ vite honestate similē sortieris vestē. His di
ctis faucibꝰ arefactis viribusq̄ȝ exhaustis defecit loquens post
modicū instillata refocillatus aq̄ resumptoq̄ȝ spū ad loquendū
separās spē fecit auditoribꝰ ꝛ ait Utinā differret me dn̄s vsq̄ȝ
dū cōpleto ope dei dn̄is nris loq̄ possem O q̄ȝ leti nūcij bain/
lus eēm. q̄ȝ leta q̄ȝ stupēda narrarē q̄ vidi q̄ audiui ꝛ sensi. q̄ p̄a
ta sunt diligētibꝰ deū ꝛ in laude eiꝰ vigilātibus Et abbas fra/
ter quō hec vidisti: Et ille Frater hac nocte raptꝰ sum añ de/
um. pectꝰ meū apertū est. ꝛ aīa mea educta est. ꝛ stati fui int cho/
ros āgeloꝝ. ꝛ vidi dnām nrām in immensa claritate cū suis sa
cris virginibus que se mihi promisit in necessitate affuturā et
scm̄ michalē cū mlto exercitu āgeloꝝ p̄peratū in auxiliū mihi
Nā altari ꝛ mēorie sue honorē sp solebā ipende: ꝛ innūerabilē
multitudinē scōꝝ. ꝛ q̄s antea nō viderā statī agnoui rursū/
q̄ȝ spū ꝛ viribꝰ deficiens loq̄ cessauit. Cōpulsus itaq̄ȝ desorbi
cula papillā accepit ꝛ gustās ait O q̄ȝ dulcis ē dn̄s gustātibꝰ. o
q̄ȝ ta ē eiꝰ suauitas eius abūdātia quā larga ꝛ indeficiēs ꝛ oim de

liciaꝝ copijs affluēs. qua ī hac nocte reficere dignatus est. O dulcedo illa dulcedo gratissima optabilis ⁊ pręstantissima. O ꝙ̄ singularis ꝙ̄ excellēs ⁊ ineffabilis Intꝰ eram in corde vix q₃ teneo. verbis āt explicare nō valeo. quā sentire potui nō possum effari rei numietate victꝰ. Tam felici refectione pastus, hāc refectōem supaddere supfluū duco. Hec breue ⁊ modicum nutrimētū pstat illa in ppetuū reficit ⁊ saginat O ꝙ̄ bti sunt q̄ illa sine fine fruituri sunt Iubente abbate vocati sunt quidā nouicij viri quondā in seculo clari virtute militari īsignes q̄s ita consolatꝰ est Vere felices estis ⁊ ter quaterq₃ beati qui de vana vestra ꝯuersatione atq₃ mūdana vanitate p diuinā misericordiā vocati estis ꝑtē in celis cū iustis habituri Cōstat eīn de salute vrā si tn̄ pseuerauerit. nā dn̄s Dauid indesinent p vobis preces ad dn̄m fundit: q̄tenꝰ qḋ salubriter icboastis feliciter ꝯpleatis: Vnū āt eoꝝ noīe exprimens de eo dicebat nisi portas claustri igressus fuisset mortis eṫne portas non euasisset. Aderāt ⁊ hospites ꝯuertendi grā de sedibꝰ suis euocati s₃ nimio ad huc reꝝ tpaliū amore detēti rem arduā aggredi dubitabāt. q̄ fiducialiter accedētes ad viꝝ dei mētis fluctuatōem ꝯfessi sunt q̄ vi₃ velle adiaceret eis pficere āt bonu₃ non īuenirent supplicabāt vt orōnibꝰ eiꝰ adiuti mererent in bono stabiliri. Et ille. Quam diu mēte adheretis sclo non potestis pfecte placere dō nec firmari in bono hāres voluntatē fixā in malo. Qua ꝓpter recedite ab his q̄ inutilit̄ amatis. ⁊ non deerit vobis gra saluatoris Si vidissetis q̄ ego vidi oēm gloriā mundi vilem reputaretis. Deinde multa q̄rebant. ille de prē. ille de frē ille de suo statu futuro. ille de pn̄ti. Sed vir dei ita singulꝰ rn̄sum tpauit vt secretoꝝ reuelator ⁊ ꝯscientiaꝝ inspector esse pbaret. Mox vocāte dō scā illa aīa carne soluta ē ad dolores corporis vltra non reditura: s₃ vt credimus immortalitatis luce vestienda ⁊ perenni gaudio ⁊ suauitate reficienda.

¶ Hieronymꝰ ad moniales Angelicis choris scoꝝq₃ societati hꝰ hic studeatis interesse vt oēs postmodum in corporis statu vobis gaudentes ⁊ leti atq₃ notis occurrāt Si sic feceritis nihil vobis dulciꝰ nihil iocūdius ꝙ̄ his interesse conuiuijs. his pabulis saciari. qbꝰ semel degustatis ṫrena oīa amara reddant

Experto itaqȝ seui deuote cõsulenti credite filie. Scio qđ loqr charissime: nã vt insipientiã loqr. Ego homunculus sic abiect⁹ sū vilis in domo dñi Adhuc viuens in corpe angelorum sepe choris interfui de corporeis p hebdomadã nihil sentiens.

¶ Item Aug⁹. de libero arbitrio Tãta est pulchritudo iusticie tãta est iocunditas lucis eterne vt etiã si nõ liceret in ea amplius delectari: q̃ vni⁹ diei hora, ꝓpter hoc solũ innumerabiles huius vite dies pleni delicijs ⁊ affluẽtia bonoꝝ tpaliũ recte ⁊ merito despiceretur. ¶ Item eterna btitudo ꝯsistit in duob⁹ .s. in neccãria absentia oĩs mali. ⁊ in neccãria pñtia oĩs boni. Si em̃ q̃ris qđ ibi est. aliter nõ p̃t rñderi. nisi q̇cquid boni est ibi ė quicq̇d mali est ibi nõ ė Aug⁹. in de cũflictu vicioꝝ. Recedat amor pñtis sc̃li. in q̇ null⁹ ita nascitur vt nõ moriat̃. ⁊ succedat amor futuri sc̃li in q̇ oẽs viuificãt̃ vt deinceps non moriãtur Ubi nec aduersitas turbat. nulla necitas angustat. nulla molestia req̇etat. sȝ perennis leticia ibi regnat. Itẽ hiero. Si xp̃m dñm ⁊ regẽ cui est nomẽ sup oẽ nomen, oportuit pati ⁊ ita intrare in gl'am suã: quã iam fiduciã habem⁹ nos itrare sine labore gloriã alienã. O q̃ stulti sumus ⁊ tardi corde ad credendũ Uolumus hic gaudere cum seculo ⁊ postea regnare cũ christo difficile est immo ĩpossibile vt ⁊ pñtib⁹ q̇s fruat̃ bonis ⁊ futuris nec hic ventrẽ ⁊ ibi mentẽ repleat vt de delicijs ad delicias transeat vt vtroqȝ seculo primus sic vt in terra ⁊ in seculo appareat gl'osus Impossibile est delicijs affluere ⁊ christũ sequi natura denegat vt ꝯtraria misceant̃, Nõ em̃ possum⁹ deo seruire ⁊ mãmone O quanta erit in celo leticia qñ nõ solũ in aia sed etiã in corpe fuerit gloriandũ. Nã intus ⁊ extra subtus et supra. imo circũquaqȝ mirabiliter iustus gaudebit Int⁹ de puritate ꝯsciẽ. extra de corpis glorificatõe. subt⁹ de celi ⁊ aliaꝝ creaturaꝝ pulchritudine. supra de dei visione ⁊ circũcirca de angeloꝝ ⁊ oĩm scõꝝ iocũda ⁊ delectabili associatione O ciuitas celestis mã..o secura. pña totũ ꝯtinens q̇d delcãt Merces scõꝝ tã mgña ė q̃ nõ p̃t mẽsurari tã copiosa q̃ nõ p̃t finiri tã multa q̃ nõ p̃t nũerari. tã p̃ciosa q̃ non p̃t estimari ¶ Petr⁹ blesensis ad regẽ Anglie sup Iob Putas ne q̃ aliquis in pñti vita gaudeat ⁊ in futura. Si tñ gaudiũ debeat dici qđ turbat̃ alli/

due ꝛ respergit amaritudine p̄nti nimis delicat⁹ es si vtrum/
q̄ꝫ p̄sumus vti seculo ꝛ frui christo p̄ntis mundi delicias cape ꝛ
nihilominus celestis gl'ie diuitias obtinere Audi qd dictū sit il
li diuiti in euāgelio Fili recordare q: recepisti bona in vita tua.
Merito possemus reges scissimos reputare īsanos ꝛ ꝓphetas
apl'os martyres ꝯfessores. teneras. ac delicatas ꝟgines om̄es
q̄ spretis diuitijs ꝛ ꝯculcatis delicijs hui⁹ mūdi seipos ꝑ chris
to tribulationi ꝛ morti obtulerunt si gl'am quā adepti sunt in
angustia ꝛ dolore potuissent in voluptatibus ꝛ delicijs obti/
nere ¶ Hieronymum Quotienscunq̄ꝫ te vna seculi delectat ā/
bitio. quotiēs in mundo aliquid videris gl'osum ad paradisū
mente trāsgredere ꝛ esse incipe qd futur⁹ es Idez Omne op⁹
leuius fieri solet cū eius p̄cium excogitat ꝛ spes p̄mij solacium
fit laboris Et nullus labor durus. nullū tempus longū vide/
ri debet quo eternitatis gloria acquiritur:

¶ Finiunt exempla de gaudijs regni celoꝝ Et ali
oꝝ trium nouissimoꝝ impressa Dauentrie. per me
Richardū pafraet Anno dn̄i M.CCCC.xi. in
ꝓfesto Natiuitatis Marie.:.